

CONV 725/03

VOLUME II

SAATE

Lähettiläjä: PuheenjohtajistoVastaanottaja: Valmistelukunta

Ed. asiak. nro: CONV 729/03, CONV 723/03, CONV 685/03, CONV 647/03, CONV 614/03

Asia: **Perustuslakiehdotus, I osa**
– **Tekstiehdotukset II, III ja IV osaksi**

1. Valmistelukunnan jäsenille toimitetaan ohessa puheenjohtajiston laatimat tekstiehdotukset II, III ja IV osaksi:
 - II osana on perusoikeuskirja;
 - oikeudellisten yksiköiden asiantuntijoiden työryhmän laatimaan politiikkoja koskevaan perustekstiin (tässä asiakirjassa III osa) on sisällytetty ulkoista toimintaa sekä vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaa aluetta koskevat artiklaosat, joita on tarkistettu saatujen muutosehdotusten ja täysistunnossa käytyjen keskustelujen perusteella;
 - edellä mainittuun osaan on sisällytetty myös
 - talousarviomenettelyä ja talouden hallintoa koskevat uudet artiklaehdotukset, jotka on laadittu työryhmien ja pohdintaryhmien suositusten sekä niistä käytyjen keskustelujen pohjalta; johdonmukaisuus I osaan nähden on pyritty ottamaan huomioon;
 - toimivaltaa koskevassa I osassa (X osasto) hyväksytyistä suuntaviivoista johtuvat uudet oikeusperustat;

- IV osana ehdotus yleisiksi ja loppumääräyksiksi, jota on tarkistettu saatujen muutosehdotusten ja täysistunnossa käytyjen keskustelujen pohjalta.
2. Päätöksentekomenettelyjen osalta ehdotus III osaksi heijastaa jakoa lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäviin säädöksiin ja muihin kuin lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäviin säädöksiin sekä tavanomaisen lainsäädäntömenettelyn laajentamista koskevia ehdotuksia, joita selvitettiin saatteessa CONV 729/03, sekä joitakin muita päätöksentekomenettelyä koskevia muutoksia tekstien uusissa osissa. Täydellinen luettelo oikeusperustoista, joihin ehdotetaan menettelyä koskevaa muutosta, on asiakirjan CONV 727/03 liitteessä II.
 3. Toimielimiä koskeviin määräyksiin tehdyt muutokset eivät liity vielä ratkaisematta oleviin keskeisiin kysymyksiin. On selvää, että näitä määräyksiä on mukautettava myöhemmin, jotta ne vastaavat I osan määräyksien osalta tehtäviä valintoja.
 4. Valmistelukunnan jäsenille toimitetaan lisäksi asiakirjoissa CONV 726/03, CONV 727/03 ja CONV 728/03 II osan, III osan ja IV osan tekstit, joihin on merkitty aikaisempiin teksteihin tehdyt muutokset. Lisäksi ne sisältävät selvityksen syistä, joiden perusteella puheenjohtajisto ehdottaa kyseisiä muutoksia.

SISÄLLYSLUETTELO

Sivu

<u>II OSA EUROOPAN UNIONIN PERUSOIKEUSKIRJA</u>	7
JOHDANTO	8
I OSASTO - IHMISARVO	9
II OSASTO - VAPAUDET	10
III OSASTO - TASA-ARVO	13
IV OSASTO - YHTEISVASTUU	15
V OSASTO - KANSALAISTEN OIKEUDET	18
VI OSASTO - LAINKÄYTTÖ	20
VII OSASTO - PERUSOIKEUSKIRJAN TULKINTAA JA SOVELTAMISTA KOSKEVAT YLEISET MÄÄRÄYKSET	21
<u>III OSA: UNIONIN POLITIIKAT JA TOIMINTA</u>	23
I OSASTO - YLEISESTI SOVELLETTAVAT LAUSEKKEET	24
II OSASTO - SYRJINTÄKIELTO JA KANSALAIKUUS	24
III OSASTO - SISÄISET POLITIIKAT JA TOIMET	27
I LUKU - SISÄMARKKINAT	27
1 jakso - Sisämarkkinoiden toteuttaminen	27
2 jakso - Henkilöiden ja palvelujen vapaa liikkuvuus	28
1 alajakso - Työntekijät	28
2 alajakso - Sijoittautumisoikeus	30
3 alajakso - Vapaus tarjota palveluja	32
3 jakso - Tavaroiden vapaa liikkuvuus	35
1 alajakso - Tulliliitto	35
2 alajakso - Tulliyhteistyö	36
3 alajakso - Määrällisten rajoitusten kieltäminen	36

4 jakso - Pääomat ja maksut	38
5 jakso - Kilpailusäännöt	40
1 alajakso - Yrityksiin sovellettavat säännöt	40
2 alajakso - Jäsenvaltion myöntämä tuki	43
6 jakso - Veroja ja maksuja koskevat määräykset	45
7 jakso - Lainsäädännön lähentäminen	46
II LUKU - TALOUS- JA RAHAPOLITIikka	49
1 jakso - Talouspolitiikka	49
2 jakso - Rahapolitiikka	54
3 jakso - Institutionaaliset määräykset	58
4 jakso - Siirtymämääräykset	60
III LUKU - MUITA ERITYISALOJA KOSKEVAT POLITIIKAT	64
1 jakso - Työllisyys	64
2 jakso - Sosiaalipolitiikka	66
1 alajakso - Euroopan sosiaalirahasto	71
3 jakso - Taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen yhteenkuuluvuus	72
4 jakso - Maatalous ja kalastus	74
5 jakso - Ympäristö	78
6 jakso - Kuluttajansuoja	81
7 jakso - Liikenne	82
8 jakso - Euroopan laajuiset verkot	85
9 jakso - Tutkimus ja teknologian kehittäminen sekä avaruus	87
10 jakso - Energia	91
IV LUKU - VAPAUTEEN, TURVALLISUUTEEN JA OIKEUTEEN PERUSTUVA ALUE	92
1 jakso - Yleiset määräykset	92
2 jakso - Rajatarkastuksiin, turvapaikkaan ja maahanmuuttoon liittyvä politiikka	94

3 jakso - Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeuden alalla	97
4 jakso - Oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa	98
5 jakso - Poliisiyhteistyö	101
V LUKU - ALAT, JOILLA UNIONI VOI PÄÄTTÄÄ TOTEUTTAA YHTEENSOVITTAMISTA KOSKEVIA TOIMIA, TÄYDENTÄVIÄ TOIMIA JA TUKITOIMIA	103
1 jakso - Kansanterveys	103
2 jakso - Teollisuus	105
3 jakso - Kulttuuri	106
4 jakso - Koulutus, ammatillinen koulutus, nuoriso ja urheilu	107
5 jakso - Pelastuspalvelu	109
6 jakso - Hallinnollinen yhteistyö	110
IV OSASTO - MERENTAKAISTEN MAIDEN JA ALUEIDEN ASSOSIOINTI	111
V OSASTO - UNIONIN ULKOINEN TOIMINTA	114
I LUKU - YLEISESTI SOVELLETTAVAT MÄÄRÄYKSET	114
II LUKU - YHTEINEN ULKO- JA TURVALLISUUSPOLITIikka	116
1 jakso - Yhteinen ulkopolitiikka	116
2 jakso - Yhteinen turvallisuus- ja puolustuspoltiikka	122
3 jakso - Varainhoitoa koskevat määräykset	125
III LUKU - YHTEINEN KAUPPAPOLITIikka	126
IV LUKU - YHTEISTYÖ KOLMANSIEN MAIDEN KANSSA JA HUMANITAARINEN APU	127
1 jakso - Kehitysyhteistyö	127
2 jakso - Taloudellinen, tekninen ja rahoitusyhteistyö kolmansien maiden kanssa	129
3 jakso - Humanitaarinen apu	130
V LUKU - RAJOITTAVAT TOIMENPITEET	131
VI LUKU - KANSAINVÄLISET SOPIMUKSET	132

VII LUKU - SUHTEET KANSAINVÄLISIIN JÄRJESTÖIHIN JA KOLMANSIIN MAIHIN SEKÄ UNIONIN EDUSTUSTOT JA VALTUUSKUNNAT	135
VIII LUKU - SOLIDAARISUUSLAUSEKKEEN TÄYTÄNTÖÖNPANO	136
VII OSASTO - UNIONIN TOIMINTA	137
I LUKU - INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET	137
1 jakso - Toimielimet	137
1 alajakso - Euroopan parlamentti	137
2 alajakso - Eurooppa-neuvosto	140
3 alajakso - Neuvosto	141
4 alajakso - Komissio	142
5 alajakso - Unionin tuomioistuin	143
6 alajakso - Tilintarkastustuomioistuin	152
2 jakso - Unionin neuvoa-antavat elimet	155
1 alajakso - Alueiden komitea	155
2 alajakso - Talous- ja sosiaalikomitea	156
3 jakso - Euroopan investointipankki	158
4 jakso - Toimielimiä koskevat yhteiset määräykset	159
II OSASTO - VARAINHOITOA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET	163
1 jakso - Monivuotinen rahoituskehys	163
2 jakso - Unionin vuosittainen talousarvio	164
3 jakso - Talousarvion toteuttaminen ja vastuuvapauden myöntäminen	167
4 jakso - Yhteiset määräykset	169
5 jakso - Petosten torjunta	171
III LUKU - TIIVIIMPI YHTEISTYÖ	172
VII OSASTO: YHTEISET MÄÄRÄYKSET	175
LIITE I: EHDOTUS PÖYTÄKIRJAKSI EURATOM-SOPIMUKSEN MUUTTAMISESTA	179
LIITE II: PÖYTÄKIRJA EURORYHMÄSTÄ	181
<u>IV OSA: YLEISET MÄÄRÄYKSET JA LOPPUMÄÄRÄYKSET</u>	182

* * *

II OSA

EUROOPAN UNIONIN PERUSOIKEUSKIRJA

JOHDANTO

Euroopan kansat ovat luomalla välilleen yhä läheisemmän liiton päättäneet jakaa keskenään rauhanomaisen, yhteisiin arvoihin perustuvan tulevaisuuden.

Unioni perustuu ihmisarvon, vapauden, yhdenvertaisuuden ja yhteisvastuun jakamattomiin ja yleismaailmallisiin arvoihin, ja se on tietoinen henkisestä ja eettisestä perinnöstään. Se rakentuu kansanvallan ja oikeusvaltion periaatteille. Se asettaa ihmisen toimintansa keskipisteeksi ottamalla käyttöön unionin kansalaisuuden ja luomalla vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen.

Unioni edistää osaltaan näiden yhteisten arvojen vaalimista ja kehittämistä kunnioittaen Euroopan kansojen kulttuurien ja perinteiden monimuotoisuutta sekä jäsenvaltioiden kansallista identiteettiä ja niiden tapaa järjestää hallintonsa kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. Unioni pyrkii edistämään tasapainoista ja kestävä kehitystä sekä varmistaa henkilöiden, tavaroiden, palvelujen ja pääomien vapaan liikkuvuuden ja sijoittautumisvapauden.

Tämän vuoksi on välttämätöntä vahvistaa näiden perusoikeuksien suojaa tuomalla ne paremmin näkyviin perusoikeuskirjana ottaen huomioon yhteiskunnan muutoksen, sosiaalisen edistyksen sekä tieteen ja tekniikan kehityksen.

Tässä perusoikeuskirjassa vahvistetaan unionin toimivallan ja tehtävien sekä toissijaisuusperiaatteen mukaisesti oikeudet, jotka perustuvat erityisesti jäsenvaltioille yhteisiin valtiosääntöperinteisiin ja kansainvälisiin velvoitteisiin, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevaan eurooppalaiseen yleissopimukseen, unionin ja Euroopan neuvoston hyväksymiin sosiaalisiin peruskirjoihin sekä Euroopan unionin tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöön.

Nämä oikeudet tuovat mukanaan vastuuta ja velvollisuuksia sekä muita ihmisiä että koko ihmiskuntaa ja tulevia sukupolvia kohtaan.

Tämän vuoksi unioni tunnustaa jäljempänä esitetyt oikeudet, vapaudet ja periaatteet.

I OSASTO

IHMISARVO

II-1 artikla Ihmisarvo

Ihmisarvo on loukkaamaton. Sitä on kunnioitettava ja suojeltava.

II-2 artikla Oikeus elämään

1. Jokaisella on oikeus elämään.
2. Ketään ei saa tuomita kuolemaan eikä teloittaa.

II-3 artikla Oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen

1. Jokaisella on oikeus ruumiilliseen ja henkiseen koskemattomuuteen.
2. Lääketieteen ja biologian alalla on noudatettava erityisesti seuraavia vaatimuksia ja kieltoja:
 - a) asianomaisen henkilön vapaaehtoinen ja asiaan vaikuttavista seikoista tietoisena annettu suostumus, joka on hankittu laissa säädettyjä menettelytapoja noudattaen;
 - b) ihmisten geneettiseen jalostamiseen tähtäävien käytäntöjen kieltö, erityisesti sellaisten, joiden tavoitteena on ihmisten valikointi;
 - c) kieltö hankkia taloudellista hyötyä ihmisruumiista ja sen osista sellaisinaan;
 - d) ihmisten jäljentämistarkoituksessa tapahtuvan kloonauksen kieltö.

II-4 artikla Kidutuksen sekä epäinhimillisen tai halventavan rangaistuksen ja kohtelun kieltö

Ketään ei saa kiduttaa eikä kohdella tai rangaista epäinhimillisellä tai halventavalla tavalla.

II-5 artikla Orjuuden ja pakkotyön kieltö

1. Ketään ei saa pitää orjana tai maaorjana.
2. Ketään ei saa vaatia tekemään pakkotyötä tai muuta pakollista työtä.
3. Ihmiskauppa kielletään.

II OSASTO

VAPAUDET

II-6 artikla

Oikeus vapauteen ja turvallisuuteen

Jokaisella on oikeus vapauteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen.

II-7 artikla

Yksityis- ja perhe-elämän kunnioittaminen

Jokaisella on oikeus siihen, että hänen yksityis- ja perhe-elämäänsä, kotiaan sekä viestejään kunnioitetaan.

II-8 artikla

Henkilötietojen suoja

1. Jokaisella on oikeus henkilötietojensa suojaan.
2. Tietojen käsittelyn on oltava asianmukaista ja sen on tapahduttava tiettyä tarkoitusta varten ja asianomaisen henkilön suostumuksella tai muun laissa säädetyn oikeuttavan perusteen nojalla. Jokaisella on oikeus tutustua niihin tietoihin, joita hänestä on kerätty, ja saada ne oikaistuksi.
3. Riippumaton viranomainen valvoo näiden sääntöjen noudattamista.

II-9 artikla

Oikeus solmia avioliitto ja oikeus perustaa perhe

Oikeus solmia avioliitto ja oikeus perustaa perhe taataan tämän oikeuden käyttöä sääntelevien kansallisten lainsäädäntöjen mukaisesti.

II-10 artikla

Ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapaus

1. Jokaisella on oikeus ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapauteen. Tämä oikeus sisältää vapauden vaihtaa uskontoa tai vakaumusta ja vapauden tunnustaa uskontoa tai vakaumusta joko yksin tai yhdessä muiden kanssa julkisesti tai yksityisesti jumalanpalveluksissa, opettamalla, hartaudenharjoituksissa ja uskonnollisin menoin.
2. Oikeus kieltäytyä asepalveluksesta omantunnon syistä tunnustetaan tämän oikeuden käyttöä sääntelevien kansallisten lainsäädäntöjen mukaisesti.

II-11 artikla Sananvapaus ja tiedonvälityksen vapaus

1. Jokaisella on oikeus sananvapauteen. Tämä oikeus sisältää mielipiteenvapauden sekä vapauden vastaanottaa ja levittää tietoja tai ajatuksia viranomaisten siihen puuttumatta ja alueellisista rajoista riippumatta.
2. Tiedotusvälineiden vapautta ja moniarvoisuutta kunnioitetaan.

II-12 artikla Kokoontumis- ja yhdistymisvapaus

1. Jokaisella on oikeus rauhanomaiseen kokoontumisvapauteen ja yhdistymisvapauteen kaikilla tasoilla erityisesti poliittisessa, ammattiyhdistys- ja yhteiskunnallisessa toiminnassa, mihin sisältyy, että jokaisella on oikeus perustaa yhdessä muiden kanssa ammattiyhdistyksiä ja liittyä niihin etujensa puolustamiseksi.
2. Unionin tason poliittiset puolueet myötävaikuttavat unionin kansalaisten poliittisen tahdon ilmaisemiseen.

II-13 artikla Taiteen ja tutkimuksen vapaus

Taiteen ja tieteellisen tutkimuksen vapaus turvataan. Akateemista vapautta kunnioitetaan.

II-14 artikla Oikeus koulutukseen

1. Jokaisella on oikeus koulutukseen ja oikeus saada ammatillista koulutusta sekä jatko- ja täydennyskoulutusta.
2. Tähän oikeuteen kuuluu mahdollisuus saada maksutta oppivelvollisuuteen perustuvaa opetusta.
3. Vapautta perustaa oppilaitoksia demokratian periaatteita kunnioittaen sekä vanhempien oikeutta varmistaa lapsilleen omien uskonnollisten, aatteellisten ja kasvatuksellisten vakaumustensa mukainen kasvatus ja opetus kunnioitetaan kyseisen vapauden ja kyseisen oikeuden käyttöä sääntelevien kansallisten lainsäädäntöjen mukaisesti.

II-15 artikla Ammatillinen vapaus ja oikeus tehdä työtä

1. Jokaisella on oikeus tehdä työtä ja harjoittaa vapaasti valitsemaansa tai hyväksymäänsä ammattia.
2. Jokaisella unionin kansalaisella on vapaus hakea työpaikkaa, tehdä työtä, sijoittautua tai tarjota palveluja missä tahansa jäsenvaltiossa.
3. Kolmansien maiden kansalaisilla, joilla on lupa tehdä työtä jäsenvaltioiden alueella, on oikeus samanlaisiin työehtoihin kuin unionin kansalaisilla.

II-16 artikla Elinkeinovapaus

Elinkeinovapaus tunnustetaan unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti.

II-17 artikla Omistusoikeus

1. Jokaisella on oikeus nauttia laillisesti hankkimastaan omaisuudesta sekä käyttää, luovuttaa ja testamentata sitä. Keneltäkään ei saa riistää hänen omaisuuttaan paitsi yleisen edun sitä vaatiessa laissa säädetyissä tapauksissa ja laissa säädettyjen ehtojen mukaisesti ja siten, että hänelle suoritetaan kohtuullisessa ajassa oikeudenmukainen korvaus omaisuuden menetyksestä. Omaisuuden käyttöä voidaan säännellä lailla siinä määrin kuin se on yleisen edun mukaan välttämätöntä.
2. Teollis- ja tekijänoikeudet turvataan.

II-18 artikla Oikeus turvapaikkaan

Oikeus turvapaikkaan taataan pakolaisten oikeusasemaa koskevan 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehdyn Geneven yleissopimuksen ja pakolaisten oikeusasemaa koskevan 31 päivänä tammikuuta 1967 tehdyn pöytäkirjan määräysten sekä Euroopan unionin perustuslain mukaisesti.

II-19 artikla Suoja palauttamis-, karkottamis- ja luovuttamistapauksissa

1. Joukkokarkotukset kielletään.
2. Ketään ei saa palauttaa, karkottaa tai luovuttaa sellaiseen maahan, jossa häntä vakavasti uhkaa kuolemanrangaistus, kidutus tai muu epäinhimillinen tai halventava rangaistus tai kohtelu.

III OSASTO

TASA-ARVO

II-20 artikla Yhdenvertaisuus lain edessä

Kaikki ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä.

II-21 artikla Syrjintäkielto

1. Kielletään kaikenlainen syrjintä, joka perustuu sukupuoleen, rotuun, ihonväriin tai etniseen taikka yhteiskunnalliseen alkuperään, geneettisiin ominaisuuksiin, kieleen, uskontoon tai vakaumukseen, poliittisiin tai muihin mielipiteisiin, kansalliseen vähemmistöön kuulumiseen, varallisuuteen, syntyperään, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen tai muuhun sellaiseen seikkaan.
2. Kielletään kaikenlainen kansalaisuuteen perustuva syrjintä Euroopan unionin perustuslain soveltamisalalla, sanotun kuitenkin rajoittamatta mainitun perustuslain erityismääräysten soveltamista.

II-22 artikla Kulttuurinen, uskonnollinen ja kielellinen monimuotoisuus

Unioni kunnioittaa kulttuurista, uskonnollista ja kielellistä monimuotoisuutta.

II-23 artikla Miesten ja naisten välinen tasa-arvo

Miesten ja naisten välinen tasa-arvo on varmistettava kaikilla aloilla työelämä ja palkkaus mukaan lukien.

Tasa-arvon periaate ei estä pitämästä voimassa tai toteuttamasta toimenpiteitä, jotka tarjoavat erityisetuja aliedustettuna olevalle sukupuolelle.

II-24 artikla Lapsen oikeudet

1. Lapsella on oikeus hänen hyvinvoinnilleen välttämättömään suojeluun ja huolenpitoon. Lapsen on saatava ilmaista vapaasti mielipiteensä. Lapsen mielipide on otettava huomioon häntä koskevilla asioilla, hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti.

2. Kaikissa lasta koskevissa viranomaisten tai yksityisten laitosten toimissa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.
3. Jokaisella lapsella on oikeus ylläpitää henkilökohtaisia suhteita ja suoria yhteyksiä kumpaankin vanhempaansa säännöllisesti, jollei se ole lapsen edun vastaista.

II-25 artikla
Ikääntyneiden henkilöiden oikeudet

Unioni tunnustaa ikääntyneiden henkilöiden oikeuden ihmisarvoiseen ja itsenäiseen elämään sekä oikeuden osallistua yhteiskunnalliseen elämään ja kulttuurielämään, ja kunnioittaa näitä oikeuksia.

II-26 artikla
Vammaisten sopeutuminen yhteiskuntaan

Unioni tunnustaa vammaisten oikeuden päästä osallisiksi toimenpiteistä, joilla edistetään heidän itsenäistä elämäänsä, yhteiskunnallista ja ammatillista sopeutumistaan sekä osallistumistaan yhteiskuntaelämään, ja kunnioittaa tätä oikeutta.

IV OSASTO

YHTEISVASTUU

II-27 artikla

Työntekijöiden oikeus saada tietoja ja tulla kuulluksi yrityksessä

Työntekijöille tai heidän edustajilleen on asianmukaisilla tasoilla taattava mahdollisuus saada riittävän ajoissa tietoa ja tulla kuulluksi unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisissa tapauksissa ja niissä määrätyn edellytyksin.

II-28 artikla

Neuvotteluoikeus ja oikeus yhteisiin toimiin

Työntekijöillä ja työnantajilla tai näiden järjestöillä on unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti oikeus asianmukaisilla tasoilla neuvotella ja tehdä työ- ja virkaehtosopimuksia sekä oikeus ryhtyä eturistiriitatilanteissa etujensa puolustamiseksi yhteistoimiin, lakko mukaan lukien.

II-29 artikla

Oikeus työhönsijoituspalveluihin

Jokaisella on oikeus maksuttomiin työhönsijoituspalveluihin.

II-30 artikla

Suoja perusteettoman irtisanomisen yhteydessä

Jokaisella työntekijällä on oikeus suojaan perusteettomalta irtisanomiselta unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti.

II-31 artikla

Oikeudenmukaiset ja kohtuulliset työolot ja työehdot

1. Jokaisella työntekijällä on oikeus sellaisiin työoloihin, jotka ovat hänen terveytensä, turvallisuutensa ja ihmisarvonsa mukaisia.
2. Jokaisella työntekijällä on oikeus enimmäistyöajan rajoitukseen sekä päivittäisiin ja viikoittaisiin lepojaksoihin ja palkalliseen vuosilomakauteen.

II-32 artikla Lapsityövoiman käytön kieltö ja nuorten suojeļu työssä

Lapsityövoiman käyttö on kielletty. Työhönpääsemiseksi vaadittava vähimmäisikä ei saa olla alempi kuin ikä, jolloin oppivelvollisuus päättyy, sanotun kuitenkin rajoittamatta nuorille suotuisampien sääntöjen soveltamista ja tiettyjä poikkeuksia.

Työhön otetuille nuorille on annettava heidän ikänsä mukaiset työehdot ja heitä on suojeļtava taloudelliselta hyväksikäytöltä ja työltä, joka saattaisi vahingoittaa heidän turvallisuuttaan, terveyttään tai fyysistä, henkistä, moraalista tai sosiaalista kehitystään tai haitata heidän koulutustaan.

II-33 artikla Perhe- ja työelämä

1. Perheen oikeudellinen, taloudellinen ja yhteiskunnallinen suoja varmistetaan.
2. Voidakseen sovittaa yhteen perhe- ja työelämänsä jokaisella on oikeus suojaan irtisanomiselta raskauten ja synnytykseen liittyvän syyn vuoksi sekä oikeus vanhempainlomaan ja palkalliseen äitiyslomaan lapsen syntymän tai lapseksiottamisen yhteydessä.

II-34 artikla Sosiaaliurva ja sosiaaliuki

1. Unioni tunnustaa oikeuden sosiaaliurvaetuuksiin ja sosiaali palveluihin, joilla taataan suoja muun muassa raskauden ja synnytyksen aikana ja sairauden, työtaturman, hoidon tarpeen ja vanhuuden varalta sekä työpaikan menetyksen yhteydessä unionin oikeuden sekä kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti, sekä kunnioittaa tätä oikeutta.
2. Jokaisella, jolla on asuinpaikka unionissa ja siellä laillisesti liikkuvalla on oikeus sosiaaliurvaetuuksiin ja sosiaaliisiin etuihin unionin oikeuden ja kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti.
3. Yhteiskunnallisen syrjäytymisen ja köyhyyden torjumiseksi unioni tunnustaa oikeuden sosiaali tukeen ja asumistukeen tai sosiaalisesti tuettuun asuntoon ihmisarvoisen elämän varmistamiseksi jokaiselle, jolla ei ole riittäviä varoja, unionin oikeuden ja kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisesti, sekä kunnioittaa tätä oikeutta.

II-35 artikla Terveyden suojeļu

Jokaisella on oikeus saada ehkäisevää terveydenhoitoa ja lääkinällistä hoitoa kansallisen lainsäädännön ja kansallisten käytäntöjen mukaisin edellytyksin. Ihmisten terveyden korkeatasoinen suojeļu varmistetaan kaikkien unionin politiikkojen ja toimintojen määrittelyssä ja toteuttamisessa.

II-36 artikla

Mahdollisuus käyttää yleistä taloudellista etua koskevia palveluja

Edistääkseen unionin sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta unioni tunnustaa mahdollisuuden käyttää kansallisten lainsäädäntöjen ja käytäntöjen mukaisia yleistä taloudellista etua koskevia palveluja Euroopan unionin perustuslain mukaisesti, sekä kunnioittaa tätä oikeutta.

II-37 artikla

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelun korkea taso ja ympäristön laadun parantaminen on sisällytettävä unionin politiikkoihin ja varmistettava kestävän kehityksen periaatteen mukaisesti.

II-38 artikla

Kuluttajansuoja

Unionin politiikoissa varmistetaan kuluttajansuojan korkea taso.

V OSASTO

KANSALAISTEN OIKEUDET

II-39 artikla

Äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa

1. Jokaisella unionin kansalaisella on äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa siinä jäsenvaltiossa, jossa hän asuu, samoin edellytyksin kuin kyseisen jäsenvaltion omilla kansalaisilla.
2. Euroopan parlamentin jäsenet valitaan yleisillä, välittömällä, vapailla ja salaisilla vaaleilla.

II-40 artikla

Äänioikeus ja vaalikelpoisuus kunnallisvaaleissa

Jokaisella unionin kansalaisella on äänioikeus ja vaalikelpoisuus kunnallisvaaleissa siinä jäsenvaltiossa, jossa hän asuu, samoin edellytyksin kuin kyseisen jäsenvaltion omilla kansalaisilla.

II-41 artikla

Oikeus hyvään hallintoon

1. Jokaisella on oikeus siihen, että unionin toimielimet, muut elimet ja erillisvirastot käsittelevät hänen asiansa puolueettomasti, oikeudenmukaisesti ja kohtuullisessa ajassa.
2. Tähän oikeuteen sisältyy erityisesti:
 - a) jokaisen oikeus tulla kuulluksi ennen kuin häntä vastaan ryhdytään yksittäiseen toimenpiteeseen, joka vaikuttaisi häneen epäedullisesti;
 - b) jokaisen oikeus tutustua häntä koskeviin asiakirjoihin ottaen huomioon oikeutetun luottamuksellisuuden, salassapitovelvollisuuden ja liikesalaisuuden vaatimukset;
 - c) hallintoelinten velvoite perustella päätöksensä.
3. Jokaisella on oikeus saada unionilta korvausta niistä vahingoista, joita unionin toimielimet tai sen henkilökuntaan kuuluvat ovat aiheuttaneet tehtäviään suorittaessaan, jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden mukaisesti.
4. Jokainen voi ottaa yhteyttä unionin toimielimiin jollakin unionin virallisista kielistä, ja hänen on saatava vastaus samalla kielellä.

II-42 artikla
Oikeus tutustua asiakirjoihin

Kaikilla unionin kansalaisilla ja kaikilla luonnollisilla henkilöillä tai oikeushenkilöillä, joiden asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jossakin jäsenvaltiossa, on oikeus tutustua Euroopan unionin toimielinten, muiden elinten ja erillisvirastojen asiakirjoihin, riippumatta siitä, missä muodossa ne on tuotettu.

II-43 artikla
Oikeusasiamies

Kaikilla unionin kansalaisilla ja kaikilla luonnollisilla henkilöillä ja oikeushenkilöillä, joiden asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jossakin jäsenvaltiossa, on oikeus tehdä unionin oikeusasiamiehelle kantelu, joka koskee unionin toimielinten, muiden elinten tai erillisvirastojen toiminnassa ilmenneitä epäkohtia, lukuun ottamatta yhteisöjen tuomioistuimen ja yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toimintaa lainkäyttöeliminä.

II-44 artikla
Oikeus esittää vetoamus

Kaikilla unionin kansalaisilla ja kaikilla luonnollisilla henkilöillä ja oikeushenkilöillä, joiden asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jossakin jäsenvaltiossa, on oikeus vedota Euroopan parlamenttiin.

II-45 artikla
Liikkumis- ja oleskeluvapaus

1. Jokaisella unionin kansalaisella on oikeus vapaasti liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella.
2. Liikkumis- ja oleskeluvapaus voidaan Euroopan unionin perustuslain mukaisesti myöntää jäsenvaltion alueella laillisesti asuville kolmansien maiden kansalaisille.

II-46 artikla
Diplomaatti- ja konsuliviranomaisten antama suojelu

Jokainen unionin kansalainen saa kolmannen maan alueella, jossa jäsenvaltiolla, jonka kansalainen hän on, ei ole edustusta, suojelua minkä tahansa jäsenvaltion diplomaatti- ja konsuliviranomaisilta samoin edellytyksin kuin kyseisen jäsenvaltion omat kansalaiset.

VI OSASTO

LAINKÄYTTÖ

II-47 artikla

Oikeus tehokkaiseen oikeussuojakeinoihin ja puolueettomaan tuomioistuimeen

Jokaisella, jonka unionin oikeudessa taattuja oikeuksia ja vapauksia on loukattu, on oltava tässä artiklassa määrättyjen edellytysten mukaisesti käytettävissään tehokkaat oikeussuojakeinot tuomioistuimessa.

Jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu. Jokaisella on oltava mahdollisuus saada neuvoja ja antaa toisen henkilön puolustaa ja edustaa itseään.

Maksutonta oikeusapua annetaan niille, joilla ei ole riittäviä varoja, jos tällainen apu on tarpeen, jotta asianomainen voisi tehokkaasti käyttää oikeutta saattaa asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi.

II-48 artikla

Syyttömyysoletama ja oikeus puolustukseen

1. Jokaista syytettyä on pidettävä syyttömänä, kunnes hänen syyllisyytensä on laillisesti näytetty toteen.
2. Jokaiselle syytetylle taataan oikeus puolustukseen.

II-49 artikla

Laillisuusperiaate ja rikoksista määrättävien rangaistusten oikeasuhteisuuden periaate

1. Ketään ei saa pitää syyllisenä rikokseen sellaisen teon tai laiminlyönnin perusteella, joka ei ollut tekohetkellä rikos kansallisen lainsäädännön tai kansainvälisen oikeuden mukaan. Rikoksesta ei saa määrätä sen tekohetkellä sovellettavissa ollutta rangaistusta ankarampaa rangaistusta. Jos rikoksenteon jälkeen laissa säädetään lievemmästä rangaistuksesta, on sovellettava kyseistä lievempää rangaistusta.
2. Tämän artiklan määräykset eivät estä ryhtymästä oikeudenkäyntiin henkilöä vastaan ja tuomitsemasta häntä rangaistukseen teosta tai laiminlyönnistä, joka kansakuntien yhteisesti tunnustamien yleisten periaatteiden mukaan oli tekohetkellä rikos.
3. Rangaistus ei saa olla epäsuhteessa rikoksen vakavuuteen.

II-50 artikla

Kielto syyttää ja rangaista oikeudenkäynnissä kahdesti samasta rikoksesta

Ketään ei saa tutkia uudelleen tai rangaista oikeudenkäynnissä rikoksesta, josta hänet on jo unionissa lopullisesti vapautettu tai tuomittu syylliseksi lain mukaisesti.

VII OSASTO

PERUSOIKEUSKIRJAN TULKINTAA JA SOVELTAMISTA KOSKEVAT YLEISET MÄÄRÄYKSET

II-51 artikla Soveltamisala

1. Tämän perusoikeuskirjan määräykset koskevat unionin toimielimiä, muita elimiä ja erillisvirastoja toissijaisuusperiaatteen mukaisesti sekä jäsenvaltioita ainoastaan silloin, kun ne soveltavat unionin oikeutta. Tämän vuoksi ne kunnioittavat tämän perusoikeuskirjan mukaisia oikeuksia, noudattavat sen sisältämiä periaatteita ja edistävät niiden soveltamista kukin toimivaltuuksiensa mukaisesti ja unionille perustuslain muissa osissa annetun toimivallan rajoja noudattaen.
2. Tällä perusoikeuskirjalla ei uloteta unionin oikeuden soveltamisalaa unionin toimivaltaa laajemmaksi eikä luoda unionille uusia toimivaltuuksia tai uusia tehtäviä eikä muuteta perustuslain muissa osissa määriteltyjä toimivaltuuksia ja tehtäviä.

II-52 artikla Turvattujen oikeuksien kattavuus

1. Tässä perusoikeuskirjassa tunnustettujen oikeuksien ja vapauksien käyttämistä voidaan rajoittaa ainoastaan lailla, ja kyseisten oikeuksien ja vapauksien olennaista sisältöä noudattaen. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti rajoituksia voidaan tehdä ainoastaan, jos ne ovat välttämättömiä ja vastaavat tosiasiallisesti unionin tunnustamia yleisen edun mukaisia tavoitteita tai tarvetta suojella muiden henkilöiden oikeuksia ja vapauksia.
2. Tässä perusoikeuskirjassa tunnustettuja oikeuksia, joista määrätään perustuslain muissa osissa, sovelletaan kyseisissä osissa määriteltyjen edellytysten ja rajoitusten mukaisesti.
3. Siltä osin kuin tämän perusoikeuskirjan oikeudet vastaavat ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevassa eurooppalaisessa yleissopimuksessa taattuja oikeuksia, niiden merkitys ja kattavuus ovat samat kuin mainitussa yleissopimuksessa. Mitä tässä määrätään, ei estä unionia määäämästä tätä laajemmasta suojasta.
4. Koska perusoikeuskirjassa tunnustetaan perusoikeudet sellaisina kuin ne ilmenevät jäsenvaltioiden yhteisestä valtiosääntöperinteestä, näitä perusoikeuksia tulkitaan kyseisen perinteen mukaisesti.
5. Perusoikeuskirjan periaatteita sisältävät määräykset voidaan panna täytäntöön unionin toimielinten tai muiden elinten antamalla lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävillä säädöksillä ja täytäntöönpanosäädöksillä sekä säädöksillä, joita jäsenvaltiot antavat unionin lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi; tällöin kunkin näistä on toimittava oman toimivaltansa puitteissa. Ne ovat tuomioistuimen ratkaistavissa vain silloin kun kyse on tällaisten säädösten tulkinnasta tai niiden laillisuuden ratkaisemisesta.
6. Kansalliset lait ja käytännöt otetaan täysin huomioon, kuten perusoikeuskirjassa määrätään.

II-53 artikla Suojan taso

Tämän perusoikeuskirjan määräyksiä ei saa tulkita siten, että ne rajoittaisivat tai loukkaisivat niitä ihmisoikeuksia ja perusvapauksia, jotka tunnustetaan unionin oikeudessa, kansainvälisessä oikeudessa ja niissä kansainvälisissä yleissopimuksissa, joiden sopimuspuolina unioni, tai kaikki jäsenvaltiot ovat, ja erityisesti ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevassa eurooppalaisessa yleissopimuksessa, sekä jäsenvaltioiden perustuslaeissa, niiden soveltamisalojen mukaisesti.

II-54 artikla Oikeuksien väärinkäytön kielto

Tämän perusoikeuskirjan määräysten ei saa tulkita antavan oikeutta ryhtyä sellaiseen toimintaan tai tehdä sellaista tekoa, jonka tarkoituksena on tehdä tyhjäksi jokin tässä perusoikeuskirjassa tunnustettu oikeus tai vapaus tai rajoittaa sitä laajemmalti kuin tässä perusoikeuskirjassa on sallittu.

III OSA

UNIONIN POLITIIKAT JA TOIMINTA

I OSASTO

YLEISESTI SOVELLETTAVAT LAUSEKKEET

III-1 artikla (ent. 3 artiklan 2 kohta)

Toteuttaessaan tässä osassa tarkoitettua toimintaa unioni pyrkii poistamaan eriarvoisuutta miesten ja naisten väliltä sekä edistämään miesten ja naisten tasa-arvoa.

III-2 artikla (ent. 6 artikla)

Ympäristönsuojelua koskevat vaatimukset on sisällytettävä tässä osassa tarkoitetun unionin politiikan ja toiminnan määrittelyyn ja toteuttamiseen, erityisesti kestävä kehityksen edistämiseksi.

III-3 artikla (ent. 16 artikla)

Ottaen huomioon yleistä taloudellista etua koskevien palvelujen aseman palveluina, joita kaikki unionissa arvostavat, ja niiden merkityksen sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden edistämisessä unioni ja jäsenvaltiot huolehtivat kukin toimivaltansa mukaisesti ja perustuslain soveltamisalalla siitä, että tällaiset palvelut toimivat sellaisin perustein ja edellytyksin, että ne voivat täyttää tehtävänsä, sanotun kuitenkin rajoittamatta [ent. 73, 86 ja 87 artiklan] soveltamista.

II OSASTO

SYRJINTÄKIELTO JA KANSALAISUUS

III-4 artikla (ent. 12 artikla)

Eurooppalailla tai -puitelaila säädellessään [I-4 artiklassa] tarkoitettua kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltämistä.

III-5 artikla (ent. 13 artikla)

1. Neuvoston eurooppalailla tai -puitelaila voidaan perustuslaissa unionille uskotun toimivallan rajoissa vahvistaa tarvittavat toimenpiteet sukupuoleen, rotuun, etniseen alkuperään, uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai sukupuoliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän torjumiseksi, sanotun kuitenkin rajoittamatta perustuslain muiden määräysten soveltamista. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

2. Poiketen siitä, mitä 1 kohdassa määrätään, eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan unionin edistämistoimenpiteitä, jotka eivät merkitse jäsenvaltioiden lakien tai asetusten yhdenmukaistamista ja joilla tuetaan jäsenvaltioiden toimia, joilla pyritään myötävaikuttamaan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseen.

III-6 artikla (ent. 18 artikla)

1. Jos jokin unionin toimi osoittautuu tarpeelliseksi jokaisen unionin kansalaisen oikeutta vapaaseen liikkuvuuteen ja oleskeluun koskevan, [I-8 artiklassa] tarkoitetun tavoitteen saavuttamiseksi eikä perustuslaissa ole määräyksiä tähän tarvittavista valtuuksista, eurooppalailla tai -puitelaila voidaan helpottaa tämän oikeuden käyttämistä.

2. Samaa tarkoitusta varten kuin 1 kohdassa ja ellei perustuslaissa ole määräyksiä tätä koskevista valtuuksista, neuvoston eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan yksimielisesti toimenpiteitä, jotka koskevat passeja, henkilötodistuksia, oleskelulupia tai muita niihin rinnastettavia asiakirjoja, sekä toimenpiteitä, jotka koskevat sosiaaliturvaa tai sosiaalista suojelua.

III-7 artikla (ent. 19 artikla)

Neuvoston eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan yksityiskohtaiset säännöt, jotka koskevat jokaisen unionin kansalaisen [I-8 artiklassa] tarkoitettua oikeutta äänestää ja asettua ehdokkaaksi Euroopan parlamentin vaaleissa siinä jäsenvaltiossa, jossa hän asuu. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan. Näihin yksityiskohtaisiin sääntöihin voi sisältyä poikkeussäännöksiä, jos ne ovat perusteltuja jonkin jäsenvaltion erityisten ongelmien takia.

Äänioikeus ja vaalikelpoisuus Euroopan parlamentin vaaleissa eivät rajoita [190 artiklan 4 kohdan] ja sen soveltamiseksi hyväksytyjen toimenpiteiden soveltamista.

III-8 artikla (ent. 20 artikla)

Jäsenvaltiot toteuttavat tarvittavat toimenpiteet [I-8 artiklassa] tarkoitetun unionin kansalaisten diplomaatti- ja konsulisuojelun turvaamiseksi kolmansissa maissa.

Komission ehdotuksesta annetulla neuvoston eurooppalailla voidaan vahvistaa tällaista suojelua helpottavat tarpeelliset toimenpiteet. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

III-9 artikla (ent. 21 artikla)

Jäljempänä [ent. 314 artiklassa] luetellaan kielet, joilla jokainen unionin kansalainen voi [I-8 artiklan] nojalla kirjoittaa toimielimelle tai elimelle, joiden on vastattava hänelle samalla kielellä. Tässä artiklassa tarkoitetaan [I-18 artiklan 2 kohdassa ja I-31 artiklassa] lueteltuja toimielimiä ja elimiä sekä Euroopan oikeusasiamiestä.

III-10 artikla (ent. 22 artikla)

Komissio antaa Euroopan parlamentille, neuvostolle sekä talous- ja sosiaalikomitealle joka kolmas vuosi kertomuksen [I-7 artiklan] ja [tämän osaston] määräysten soveltamisesta. Tässä kertomuksessa otetaan huomioon unionin kehitys.

Tältä pohjalta ja rajoittamatta perustuslain muiden määräysten soveltamista, [II osan V osastossa] tarkoitettuja oikeuksia täydennetään neuvoston eurooppalailla tai -puitelaila. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan. Tämä laki tai puitelaki tulee voimaan, kun jäsenvaltiot ovat hyväksyneet sen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

III OSASTO

SISÄISET POLITIIKAT JA TOIMET

I LUKU

SISÄMARKKINAT

1 JAKSO

SISÄMARKKINOIDEN TOTEUTTAMINEN

III-11 artikla (ent. 14 artikla)

1. Unioni hyväksyy toimenpiteet, joiden tarkoituksena on toteuttaa sisämarkkinat tämän artiklan, [ent. 15 ja 26 artiklan], [ent. 47 artiklan 2 kohdan] sekä [ent. 49, 80, 93 ja 95 artiklan] mukaisesti, edellä sanotun kuitenkin rajoittamatta perustuslain muiden määräysten soveltamista.
2. Sisämarkkinat käsittävät alueen, jolla ei ole sisäisiä rajoja ja jolla tavaroiden, henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus taataan perustuslain määräysten mukaisesti.
3. Neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppa-asetukset tai -päätökset, joissa määritellään ne suuntaviivat ja edellytykset, jotka ovat tarpeen tasapainoisen edistymisen takaamiseksi kaikilla kyseisillä aloilla.

III-12 artikla (ent. 15 artikla)

Laatiessaan ehdotuksiaan [ent. 14 artiklassa] tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi komissio ottaa huomioon sen, kuinka paljon tiettyjen eri kehitystasoilla olevien kansantalouksien täytyy ponnistella sisämarkkinoiden toteuttamiseksi, ja se voi ehdottaa aiheellisia toimenpiteitä.

Jos nämä toimenpiteet ovat poikkeustoimenpiteitä, niiden on oltava väliaikaisia ja aiheutettava mahdollisimman vähän häiriötä sisämarkkinoiden toiminnalle.

III-13 artikla (ent. 297 artikla)

Jäsenvaltiot neuvottelevat keskenään, jotta ne voivat yhdessä toteuttaa tarvittavat toimenpiteet estääkseen sen, että toimenpiteet, joihin jäsenvaltio voi joutua turvautumaan yleisen järjestyksen ylläpitämiseen vaikuttavissa vakavissa sisäisissä levottomuuksissa, sodassa tai sodan uhkaa merkitsevässä vakavassa kansainvälisessä jännitystilassa taikka täyttääkseen velvoitteet, joihin se on sitoutunut rauhan ja kansainvälisen turvallisuuden ylläpitämiseksi, vaikuttaisivat sisämarkkinoiden toimintaan.

III-14 artikla (ent. 298 artikla)

Jos [ent. 296 tai 297 artiklassa] tarkoitetuissa tapauksissa toteutetut toimenpiteet vääristävät kilpailun edellytyksiä sisämarkkinoilla, komissio tutkii yhdessä sen valtion kanssa, jota asia koskee, miten kyseiset toimenpiteet voidaan mukauttaa perustuslain määräyksiin.

Poiketen [ent. 226 ja 227 artiklassa] määrätystä menettelystä komissio tai jäsenvaltio voi, jos se katsoo, että jokin jäsenvaltio käyttää väärin [ent. 296 tai 297 artiklassa] tarkoitettuja valtuuksia, saattaa asian suoraan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee asian yleisön läsnä olematta.

2 JAKSO

HENKILÖIDEN JA PALVELUJEN VAPAA LIIKKUVUUS

1 alajakso

Työntekijät

III-15 artikla (ent. 39 artikla)

1. Työntekijöillä on oikeus liikkua vapaasti unionissa.
2. Kaikki kansalaisuuteen perustuva jäsenvaltioiden työntekijöiden syrjintä työsopimusten tekemisessä sekä palkkauksessa ja muissa työehdoissa on kiellettyä.
3. Työntekijöillä on yleisen järjestyksen tai turvallisuuden taikka kansanterveyden vuoksi perustelluin rajoituksin
 - a) hakea tosiasiallisesti tarjottua työtä;
 - b) liikkua tässä tarkoituksessa vapaasti jäsenvaltioiden alueella;

- c) oleskella jäsenvaltion alueella työn tekemiseksi tämän valtion kotimaisten työntekijöiden työsuhdetta koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten mukaisesti;
 - d) jäädä työsuhteen päätyttyä jäsenvaltion alueelle komission eurooppa-asetuksissa säädetyin edellytyksin.
4. Tämä artikla ei koske julkishallinnon palvelussuhteita.

III-16 artikla (ent. 40 artikla)

Eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan toimenpiteet, jotka ovat tarpeen [ent. 39 artiklassa] tarkoitetun työntekijöiden vapaan liikkuvuuden toteuttamiseksi. Laki tai puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

Eurooppalain tai -puitelain tarkoitus on erityisesti:

- a) varmistaa kansallisten työvoimaviranomaisten kiinteä yhteistoiminta;
- b) poistaa sellaiset kansallisesta lainsäädännöstä ja jäsenvaltioiden välisistä aikaisemmista sopimuksista johtuvat hallinnolliset menettelyt ja käytännöt sekä avoimiin työpaikkoihin pääsyä koskevat määräajat, joiden voimassa pitäminen olisi esteenä työntekijöiden liikkuvuuden vapauttamiselle;
- c) poistaa kaikki sellaiset kansallisesta lainsäädännöstä ja jäsenvaltioiden välisistä aikaisemmista sopimuksista johtuvat määräajat ja muut rajoitukset, joilla asetetaan muiden jäsenvaltioiden työntekijöille erilaiset työpaikan vapaata valintaa koskevat ehdot kuin jäsenvaltion kotimaisille työntekijöille;
- d) toteuttaa järjestelmiä, joiden avulla työpaikkojen tarjonta ja kysyntä saadaan vastaamaan toisiaan ja helpotetaan työmarkkinoiden tasapainoa siten, että eri alueilla ja teollisuudenaloilla vältetään elintasoa ja työllisyyttä uhkaavat vakavat vaarat.

III-17 artikla (ent. 41 artikla)

Jäsenvaltiot edistävät nuorten työntekijöiden vaihtoa osana yhteistä toimintaohjelmaa.

III-18 artikla (ent. 42 artikla)

Eurooppalailla tai -puitelailla vahvistetaan sosiaaliturva-alan toimenpiteet, jotka ovat tarpeen työntekijöiden vapaan liikkuvuuden toteuttamiseksi, erityisesti ottamalla käyttöön järjestelmä, joka turvaa siirtotyöläisille ja heidän huollettavilleen sen, että:

- a) kaudet, jotka eri maiden lainsäädännön mukaan otetaan huomioon oikeuden saamiseksi etuuteen ja sen säilyttämiseksi sekä etuuden määrän laskemiseksi, lasketaan yhteen;
- b) etuudet maksetaan jäsenvaltioiden alueella asuville.

2 alajakso

Sijoittautumisoikeus

III-19 artikla (ent. 43 artikla)

[Tämän jakson] mukaisesti kielletään rajoitukset, jotka koskevat jäsenvaltion kansalaisen vapautta sijoittautua toisen jäsenvaltion alueelle. Samoin kielletään rajoitukset, jotka estävät jäsenvaltion alueelle sijoittautuneita jäsenvaltion kansalaisia perustamasta kauppaedustajan liikkeitä, sivuliikkeitä ja tytäryhtiöitä.

Jollei pääomia koskevan [ent. luvun] määräyksistä muuta johdu, jäsenvaltion kansalaisilla on toisen jäsenvaltion alueella oikeus ryhtyä harjoittamaan ja harjoittaa itsenäistä ammattia sekä oikeus perustaa ja johtaa yrityksiä, erityisesti [ent. 48 artiklan toisessa kohdassa] tarkoitettuja yhtiöitä, niillä edellytyksillä, jotka sijoittautumisvaltion lainsäädännön mukaan koskevat sen kansalaisia.

III-20 artikla (ent. 44 artikla)

1. Eurooppapuitelailla vahvistetaan toimenpiteet sijoittautumisvapauden toteuttamiseksi tietyllä toimialalla. Puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.
2. Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio suorittavat niille 1 kohdassa määrätty tehtävät erityisesti:
 - a) suomalla yleensä etusijan niille toimialoille, joilla sijoittautumisvapaus vaikuttaa hyvin suotuisasti tuotantoon ja kauppaan;
 - b) varmistamalla jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välisen kiinteän yhteistoiminnan saadakseen tietoa erityisaloista unionissa niillä eri toimialoilla, joita asia koskee;

- c) poistamalla kansallisesta lainsäädännöstä ja jäsenvaltioiden välisistä aikaisemmista sopimuksista johtuvat sellaiset hallinnolliset menettelyt ja käytännöt, joiden voimassa pitäminen olisi sijoittautumisvapauden esteenä;
- d) huolehtimalla jäsenvaltion alueella työtä tekevien, toisesta jäsenvaltiosta olevien työntekijöiden mahdollisuudesta jäädä tämän valtion alueelle harjoittamaan itsenäistä ammattia, jos he täyttävät ne edellytykset, jotka heidän olisi täytettävä, jos he tulisivat tähän jäsenvaltioon silloin, kun he aikovat ryhtyä harjoittamaan tätä ammattia;
- e) tekemällä jäsenvaltion kansalaisille mahdolliseksi hankkia ja käyttää toisen jäsenvaltion alueella olevaa kiinteää omaisuutta, sikäli kuin se ei ole ristiriidassa [ent. 33 artiklan 2 kohdassa] määrättyjen periaatteiden kanssa;
- f) poistamalla jokaisella kyseeseen tulevalla toimialalla sijoittautumisvapauden rajoitukset asteittain niin edellytyksistä, jotka koskevat kauppaedustajan liikkeiden, sivuliikkeiden ja tytäryhtiöiden perustamista jäsenvaltion alueelle, kuin edellytyksistä, jotka koskevat päätoimipaikan henkilöstön pääsyä näiden johto- ja valvontatehtäviin;
- g) sovittamalla tarpeen mukaan yhteen ja pyrkimällä tekemään samanvertaisiksi ne takeet, joita jäsenvaltioissa edellytetään [ent. 48 artiklan toisessa kohdassa] tarkoitetuilta yhtiöiltä niin yhtiön jäsenten kuin ulkopuolisten etujen turvaamiseksi;
- h) huolehtimalla siitä, että jäsenvaltioiden myöntämä tuki ei vääristä sijoittautumisen edellytyksiä.

III-21 artikla (ent. 45 artikla)

Tätä lukua ei jäsenvaltiossa sovelleta toimialaan, joka jatkuvasti tai tilapäisesti osallistuu julkisen vallan käyttöön kyseisessä jäsenvaltiossa.

Eurooppalailla tai -puitelaila voidaan säätää, että tätä lukua ei sovelleta tiettyyn toimialaan.

III-22 artikla (ent. 46 artikla)

1. [Tämä luku] ja sen nojalla hyväksytyt toimenpiteet eivät rajoita niiden jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten soveltamista, joiden mukaan ulkomaalaisiin sovelletaan erityissääntelyä yleisen järjestyksen tai turvallisuuden taikka kansanterveyden perusteella.
2. Eurooppapuitelaila sovitetaan yhteen 1 kohdassa tarkoitetut kansalliset säännökset.

III-23 artikla (ent. 47 artikla)

1. Eurooppapuitelailla helpotetaan itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi ryhtymistä ja toimintaa itsenäisenä ammatinharjoittajana. Puitelain tarkoitus on:
 - a) tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroinen tunnustaminen;
 - b) itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi ryhtymistä ja toimintaa itsenäisenä ammatinharjoittajana koskevien jäsenvaltioiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittaminen.
3. Lääkäriammattia, lääketieteeseen liittyviä ammatteja ja apteekkialan ammatteja koskevien rajoitusten asteittainen poistaminen riippuu niiden harjoittamisen edellytysten yhteensovittamisesta eri jäsenvaltioissa.

III-24 artikla (ent. 48 artikla)

Jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti perustetut yhtiöt, joiden sääntömääräinen kotipaikka, keskushallinto tai päätoimipaikka on unionin alueella, rinnastetaan [tätä entistä lukua] sovellettaessa luonnollisiin henkilöihin, jotka ovat jäsenvaltion kansalaisia.

Yhtiöillä tarkoitetaan siviili- ja kauppaoikeudellisia yhtiöitä, osuustoiminnallisia yhtiöitä sekä muita julkis- tai yksityisoikeudellisia oikeushenkilöitä, lukuun ottamatta niitä, jotka eivät tavoittele voittoa.

III-25 artikla (ent. 294 artikla)

Jäsenvaltiot antavat muiden jäsenvaltioiden kansalaisille saman oikeuden osallistua [48 artiklassa] tarkoitettujen yhtiöiden pääomaan kuin omille kansalaisilleen, sanotun kuitenkin rajoittamatta perustuslain muiden määräysten soveltamista.

3 alajakso

Vapaus tarjota palveluja

III-26 artikla (ent. 49 artikla)

[Tämän entisen luvun] mukaisesti kielletään rajoitukset, jotka koskevat muuhun unionin valtioon kuin palvelujen vastaanottajan valtioon sijoittautuneen jäsenvaltion kansalaisen vapautta tarjota palveluja unionissa.

Eurooppalailla tai -puitelaila tämä luku voidaan ulottaa koskemaan myös sellaisia palvelujen tarjoajia, jotka ovat kolmannen maan kansalaisia, mutta jotka ovat sijoittautuneet unioniin.

III-27 artikla (ent. 50 artikla)

Perustuslaissa palveluilla tarkoitetaan suorituksia, joista tavallisesti maksetaan korvaus ja joita määräykset tavaroiden, pääomien tai henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta eivät koske.

Palveluihin kuuluu erityisesti:

- a) teollinen toiminta;
- b) kaupallinen toiminta;
- c) käsityöläistoiminta;
- d) vapaiden ammattien harjoittamiseen kuuluva toiminta.

Palvelun tarjoaja saa tilapäisesti harjoittaa toimintaansa jäsenvaltiossa, jossa palvelu tarjotaan, niillä edellytyksillä, jotka tämä jäsenvaltio asettaa kansalaisilleen, sanotun kuitenkin rajoittamatta sijoittautumisoikeutta koskevan [entisen luvun] soveltamista.

III-28 artikla (ent. 51 artikla)

- 1. Palvelujen tarjoamisen vapauteen liikenteen alalla sovelletaan liikennettä koskevaa [osastoa].
- 2. Pääomanliikkeisiin liittyvät pankki- ja vakuutuspalvelut vapautetaan yhdessä pääoman liikkuvuuden kanssa.

III-29 artikla (ent. 52 artikla)

- 1. Eurooppapuitelaila vahvistetaan toimenpiteet tietyn palvelun vapauttamiseksi. Puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomitea on kuultu.
- 2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettua eurooppapuitelakia annettaessa etusijalla ovat yleensä palvelut, jotka suoraan vaikuttavat tuotantokustannuksiin tai joiden vapauttaminen osaltaan edistää tavaroiden kauppaa.

III-30 artikla (ent. 53 artikla)

Jäsenvaltiot ovat valmiit etenemään palvelujen vapauttamisessa pidemmälle kuin [ent. 52 artiklan 1 kohdan] nojalla annetussa eurooppapuitelaissa säädetään, jos niiden yleinen taloudellinen tilanne ja olot asianomaisella elinkeinoelämän alalla sen sallivat.

Komissio antaa asiasta suosituksia niille jäsenvaltioille, joita asia koskee.

III-31 artikla (ent. 54 artikla)

Kunnes palvelujen tarjoamisen vapautta koskevat rajoitukset on poistettu, kukin jäsenvaltio soveltaa näitä rajoituksia [ent. 49 artiklan ensimmäisessä kohdassa] tarkoitettuihin palvelujen tarjoajiin heidän kansalaisuudestaan tai asuinpaikastaan riippumatta.

III-32 artikla (ent. 55 artikla)

Mitä [ent. 45–48 artiklassa] määrätään, sovelletaan [tässä entisessä luvussa] tarkoitettuihin kysymyksiin.

3 JAKSO

TAVAROIDEN VAPAA LIIKKUVUUS

1 alajakso

Tulliliitto

III-33 artikla (23 artikla)

1. Unioni käsittää tulliliiton, johon kuuluu kaikki tavarakauppa ja joka merkitsee, että vienti- ja tuontitullit sekä kaikki vaikutukseltaan vastaavat maksut ovat kiellettyjä jäsenvaltioiden välillä ja että toteutetaan yhteinen tullitariffi suhteessa kolmansiin maihin.
2. [Tämän entisen osaston] [ent. 25 artiklaa] ja [ent. 2 lukua] sovelletaan jäsenvaltioista peräisin oleviin tuotteisiin sekä sellaisiin kolmansista maista tuleviin tuotteisiin, jotka ovat jäsenvaltioissa vapaassa vaihdannassa.

III-34 artikla (ent. 24 artikla)

Kolmansista maista tulevien tuotteiden katsotaan olevan jäsenvaltiossa vapaassa vaihdannassa, jos tuontimuodollisuuksia on noudatettu ja tuotteista on tässä jäsenvaltiossa kannettu niistä menevät tullit tai vaikutukseltaan vastaavat maksut eikä näitä tulleja tai maksuja ole kokonaan tai osittain palautettu.

III-35 artikla (ent. 25 artikla)

Tuonti- ja vientitullit tai vaikutukseltaan vastaavat maksut ovat kiellettyjä jäsenvaltioiden välillä. Tämä koskee myös fiskaalisia tulleja.

III-36 artikla (ent. 26 artikla)

Neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppa-asetukset tai -päätökset, joilla vahvistetaan yhteisen tullitariffin tullit.

III-37 artikla (ent. 27 artikla)

Hoitaessaan [tässä entisessä luvussa] määrättyjä tehtäviään komissio pitää lähtökohtanaan:

- a) jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välisen kaupan edistämistä;
- b) kilpailun edellytysten kehittämistä unionissa siltä osin kuin se parantaa yritysten kilpailukykyä;
- c) raaka-aineiden ja puolivalmisteiden saantia koskevia unionin tarpeita, jolloin komissio huolehtii siitä, että jäsenvaltioiden välisiä kilpailun edellytyksiä valmiiden tuotteiden osalta ei vääristetä;
- d) vakavien häiriöiden välttämistä jäsenvaltioiden taloudessa sekä tuotannon järkipäisen kehityksen ja kulutuksen kasvun varmistamista unionissa.

2 alajakso

Tulliyhteistyö

III-38 artikla (ent. 135 artikla)

Eurooppalailla tai -puitelilla vahvistetaan perustuslain soveltamisalalla toimenpiteitä jäsenvaltioiden sekä jäsenvaltioiden ja komission välisen tulliyhteistyön vahvistamiseksi. Nämä toimenpiteet eivät koske kansallisen rikosoikeuden soveltamista tai kansallista oikeudenhoitoa.

3 alajakso

Määrällisten rajoitusten kieltäminen

III-39 artikla (28 artikla)

Jäsenvaltioiden väliset sekä tuonnin että viennin määrälliset rajoitukset ja kaikki vaikutukseltaan vastaavat toimenpiteet ovat kiellettyjä.

III-40 artikla (ent. 30 artikla)

Mitä [ent. 28] artiklassa määrätään, ei estä sellaisia tuontia, vientiä tai kauttakuljetusta koskevia kieltoja tai rajoituksia, jotka ovat perusteltuja julkisen moraalin, yleisen järjestyksen tai turvallisuuden kannalta, ihmisten tai eläinten terveyden ja elämän suojelemiseksi tai kasvien suojelemiseksi, taiteellisten, historiallisten tai arkeologisten kansallisaarteiden suojelemiseksi taikka teollisen ja kaupallisen omaisuuden suojelemiseksi. Nämä kiellot tai rajoitukset eivät kuitenkaan saa olla keino mielivaltaiseen syrjintään tai jäsenvaltioiden välisen kaupan peiteltyyn rajoittamiseen.

III-41 artikla (ent. 31 artikla)

1. Jäsenvaltiot mukauttavat kaupallisia valtion monopolejaan niin, että tavaroiden hankintaa tai myyntiä koskevissa ehdoissa ei syrjitä jäsenvaltioiden kansalaisia.

Tätä artiklaa sovelletaan kaikkiin toimielimiin, joiden välityksellä jäsenvaltio lain nojalla tai tosiasiallisesti suoraan tai välillisesti valvoo tai ohjaa jäsenvaltioiden välistä tuontia tai vientiä taikka olennaisesti vaikuttaa siihen. Artiklaa sovelletaan myös monopoleihin, jotka perustuvat valtion myöntämään yksinoikeuteen.

2. Jäsenvaltiot eivät toteuta uusia toimenpiteitä, jotka ovat ristiriidassa [ent. 1 kohdan] periaatteiden kanssa tai joilla rajoitetaan jäsenvaltioiden välisten tullien ja määrällisten rajoitusten kieltämistä koskevien artiklojen soveltamisalaa.

3. Jos kaupalliseen valtion monopoliin liittyy sääntely, jonka tarkoituksena on helpottaa maataloustuotteiden menekkiä tai varmistaa niistä paras mahdollinen tuotto, tätä artiklaa sovellettaessa on tarpeen antaa yhtäläiset takeet niiden tuottajien työllisyydestä ja elintasosta, joita asia koskee.

4 JAKSO

PÄÄOMAT JA MAKSUT

III-42 artikla (ent. 56 artikla)

1. Tämän luvun mukaisesti kiellettyjä ovat rajoitukset, jotka koskevat pääomanliikkeitä tai maksuja jäsenvaltioiden välillä taikka jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välillä.

III-43 artikla (ent. 57 artikla)

1. Mitä [ent. 56 artiklassa] määrätään, ei estä soveltamasta kolmansiin maihin sellaisia rajoituksia, jotka ovat kansallisen lainsäädännön tai unionin oikeuden mukaan voimassa 31 päivänä joulukuuta 1993 ja jotka koskevat pääomanliikkeitä kolmansiin maihin tai kolmansista maista, jos näihin liittyy suoria sijoituksia, kiinteistösijoitukset mukaan luettuina, sijoittautumista, rahoituspalvelujen tarjoamista tai arvopaperien hyväksymistä pääomamarkkinoille.

2. Eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan toimenpiteet, jotka koskevat pääomanliikkeitä kolmansiin maihin tai kolmansista maista, jos näihin liittyy suoria sijoituksia, kiinteistösijoitukset mukaan luettuina, sijoittautumista, rahoituspalvelujen tarjoamista tai arvopaperien hyväksymistä pääomamarkkinoille.

Euroopan parlamentti ja neuvosto pyrkivät mahdollisimman laajalti toteuttamaan pääomien vapaan liikkuvuuden tavoitteen jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välillä perustuslain muiden [lukujen] soveltamista.

3. Poiketen 2 kohdasta, ainoastaan neuvoston eurooppalailla tai -puitelaila voidaan vahvistaa toimenpiteitä, jotka unionin oikeudessa merkitsevät taantumista kolmansiin maihin tai kolmansista maista suuntautuvien pääomanliikkeiden vapauttamisessa. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

III-44 artikla (ent. 58 artikla)

1. Mitä [ent. 56 artiklassa] määrätään, ei rajoita jäsenvaltioiden oikeutta:
 - a) soveltaa niitä verolainsäädäntönsä säännöksiä, joiden mukaan verovelvollisia kohdellaan eri tavoin heidän asuinpaikkansa tai heidän pääomansa sijoituspaikan perusteella;
 - b) toteuttaa kaikki välttämättömät toimenpiteet, joilla estetään verotusta ja rahoituslaitosten toiminnan vakauden valvontaa koskevien jäsenvaltioiden lakien ja asetusten rikkominen, taikka säätaa pääomanliikkeitä koskevista ilmoitusmenettelyistä hallinnollisten tietojen tai tilastotietojen saamiseksi taikka toteuttaa toimenpiteitä, jotka ovat perusteltuja yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta.

2. Tämä [luku] ei rajoita sellaisten sijoittautumisoikeuden rajoitusten soveltamista, jotka ovat sopusoinnussa perustuslain kanssa.

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut toimenpiteet ja menettelyt eivät saa olla keino mielivaltaiseen syrjintään taikka [ent. 56 artiklassa] tarkoitetun pääomien ja maksujen vapaan liikkuvuuden peiteltyä rajoittamista.

III-45 artikla (ent. 59 artikla)

Jos pääomanliikkeet kolmansiin maihin tai kolmansista maista poikkeuksellisissa olosuhteissa aiheuttavat tai uhkaavat aiheuttaa vakavia vaikeuksia talous- ja rahaliiton toiminnalle, neuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä eurooppa-asetuksia tai -päätöksiä enintään kuusi kuukautta kestävästä suojatoimenpiteistä suhteessa kolmansiin maihin, jos tällaiset toimenpiteet ovat ehdottomasti tarpeen. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan keskuspankkia kuultuaan.

III-46 artikla (uusi)

Sikäli kuin se on tarpeen [YOS:n alaa koskevassa ent. 1] artiklassa asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi erityisesti järjestäytyneen rikollisuuden, terrorismin ja ihmiskaupan ennalta ehkäisemisen ja torjumisen osalta, eurooppalaissa voidaan määritellä puitteet pääomanliikkeitä ja maksuja koskeville toimenpiteille kuten luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön, ryhmittymän tai muun kuin valtiollisen yhteisön omistamien tai hallussaan pitämien varojen, muun rahoitusomaisuuden tai saavutetun taloudellisen hyödyn jäädyttämiselle.

Neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppa-asetuksia tai -päätöksiä edellä tarkoitetun lain panemiseksi täytäntöön. Neuvosto tekee ratkaisunsa komission ehdotuksesta.

5 JAKSO

KILPAILUSÄÄNNÖT

1 alajakso

Yrityksiin sovellettavat säännöt

III-47 artikla (ent. 81 artikla)

1. Sisämarkkinoille soveltumattomia ja kiellettyjä ovat sellaiset yritysten väliset sopimukset, yritysten yhteenliittymien päätökset sekä yritysten yhdenmukaistetut menettelytavat, jotka voivat vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja joiden tarkoituksena tai seurauksena on kilpailun estäminen, rajoittaminen tai vääristäminen, ja erityisesti sellaiset sopimukset, päätökset ja menettelytavat:
 - a) joilla suoraan tai välillisesti vahvistetaan osto- tai myyntihintoja taikka muita kauppaehtoja;
 - b) joilla rajoitetaan tai valvotaan tuotantoa, markkinoita, teknistä kehitystä taikka investointeja;
 - c) joilla jaetaan markkinoita tai hankintalähteitä;
 - d) joiden mukaan eri kauppakumppaneiden samankaltaisiin suorituksiin sovelletaan erilaisia ehtoja kauppakumppaneita epäedulliseen kilpailuasemaan asettavalla tavalla;
 - e) joiden mukaan sopimuksen syntymisen edellytykseksi asetetaan se, että sopimuspuoli hyväksyy lisäsuoritukset, joilla niiden luonteen vuoksi tai kauppataidan mukaan ei ole yhteyttä sopimuksen kohteeseen.
2. Tämän artiklan mukaan kielletyt sopimukset ja päätökset ovat mitättömiä.
3. Voidaan kuitenkin julistaa, että 1 kohta ei koske
 - a) yritysten välistä sopimusta tai yritysten välisten sopimusten ryhmää,
 - b) yritysten yhteenliittymän päätöstä tai yritysten yhteenliittymien päätösten ryhmää,
 - c) yhdenmukaistettua menettelytapaa tai yhdenmukaistettujen menettelytapojen ryhmää, joka osaltaan tehostaa tuotantoa tai tuotteiden jakelua taikka edistää teknistä tai taloudellista kehitystä jättäen kuluttajille kohtuullisen osuuden näin saatavasta hyödystä ja joka ei:
 - d) aseta asianomaisille yrityksille rajoituksia, jotka eivät ole välttämättömiä mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi;

- e) anna näille yrityksille mahdollisuutta poistaa kilpailua merkittävältä osalta kysymyksessä olevia tuotteita.

III-48 artikla (ent. 82 artikla)

Sisämarkkinoille soveltumatonta ja kiellettyä on yhden tai useamman yrityksen määräävän aseman väärinkäyttö sisämarkkinoilla tai niiden merkittävällä osalla, jos se voi vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

Tällaista väärinkäyttöä voi olla erityisesti:

- a) kohtuuttomien osto- tai myyntihintojen taikka muiden kohtuuttomien kauppaehtojen suora tai välillinen määrääminen;
- b) tuotannon, markkinoiden tai teknisen kehityksen rajoittaminen kuluttajien vahingoksi;
- c) erilaisten ehtojen soveltaminen eri kauppakumppaneiden samankaltaisiin suorituksiin kauppakumppaneita epäedulliseen kilpailuasemaan asettavalla tavalla;
- d) sen asettaminen sopimuksen syntymisen edellytykseksi, että sopimuspuoli hyväksyy lisäsuoritukset, joilla niiden luonteen vuoksi tai kauppatavan mukaan ei ole yhteyttä sopimuksen kohteeseen.

III-49 artikla (ent. 83 artikla)

1. Neuvosto antaa komission ehdotuksesta eurooppa-asetukset [entisissä 81 ja 82 artiklassa] tarkoitettujen periaatteiden soveltamiseksi. Se tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen eurooppa-asetusten tavoitteena on erityisesti:

- a) sakkoja ja uhkasakkoja käyttämällä varmistaa, että [entisessä 81 artiklan 1 kohdassa] ja [entisessä 82 artiklassa] tarkoitettuja kieltoja noudatetaan;
- b) vahvistaa [entisen 81 artiklan 3 kohdan] soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt ottaen huomioon tehokkaan valvonnan turvaamisen ja hallinnon mahdollisimman suuren yksinkertaistamisen;
- c) täsmentää tarvittaessa [entisen 81 ja 82 artiklan] määräysten soveltamisala elinkeinoelämän eri aloilla;
- d) määritellä komission ja unionin tuomioistuimen tehtävänjako tämän kohdan määräysten soveltamisessa;
- e) määritellä kansallisen lainsäädännön suhde tähän jaksoon ja tämän artiklan nojalla annettuihin eurooppa-asetuksiin.

III-50 artikla (ent. 84 artikla)

Edellä [entisen 83 artiklan] nojalla annettujen eurooppa-asetusten voimaantulopäivään asti jäsenvaltioiden viranomaiset päättävät kansallista lainsäädäntöään sekä [entistä 81 artiklaa, erityisesti sen 3 kohtaa, ja entistä 82 artiklaa] noudattaen asioista, jotka koskevat sopimusten, päätösten tai yhdenmukaistettujen menettelytapojen luovallisuutta taikka määräävän aseman väärinkäyttöä sisämarkkinoilla.

III-51 artikla (ent. 85 artikla)

1. Komissio huolehtii [entisessä 81 ja 82 artiklassa] määrättyjen periaatteiden soveltamisesta, sanotun kuitenkin rajoittamatta [entisen 84 artiklan] soveltamista. Komissio tutkii jäsenvaltion hakemuksesta tai omasta aloitteestaan yhteydessä jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa ja niiden avustuksella tapaukset, joissa epäillään, että näitä periaatteita on rikottu. Jos se toteaa, että periaatteita on rikottu, se ehdottaa aiheellisia toimenpiteitä rikkomisen lopettamiseksi.
2. Jos rikkomista jatketaan, komissio tekee perustellun eurooppapäätöksen, jossa periaatteiden rikkominen todetaan. Komissio voi julkaista eurooppapäätöksensä ja antaa jäsenvaltioille luvan toteuttaa rikkomisen lopettamiseksi tarvittavat toimenpiteet, joiden edellytykset ja joita koskevat yksityiskohtaiset säännöt komissio määrittelee.

III-52 artikla (ent. 86 artikla)

1. Jäsenvaltiot eivät toteuta eivätkä pidä voimassa mitään toimenpidettä, joka koskee julkisia yrityksiä taikka yrityksiä, joille jäsenvaltiot myöntävät erityisoikeuksia tai yksinoikeuksia, ja joka on ristiriidassa perustuslain, etenkin sen [12 ja 81–89 artiklan] määräysten kanssa.
2. Yrityksiin, jotka tuottavat yleishyödyllisiä taloudellisia palveluja, sekä fiskaalisiin monopoleihin sovelletaan perustuslain määräyksiä ja varsinkin kilpailusääntöjä siltä osin kuin ne eivät oikeudellisesti tai tosiasiallisesti estä yrityksiä hoitamasta niille uskottuja erityistehtäviä. Kaupan kehitykseen ei saa vaikuttaa tavalla, joka on ristiriidassa unionin etujen kanssa.
3. Komissio valvoo, että tätä artiklaa noudatetaan, ja hyväksyy tarvittaessa aiheelliset eurooppa-asetukset tai -päätökset.

2 alajakso

Jäsenvaltion myöntämä tuki

III-53 artikla (ent. 87 artikla)

1. Jollei perustuslaissa toisin määrätä, jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

2. Sisämarkkinoille soveltuu:

- a) yksittäisille kuluttajille myönnettävä sosiaalinen tuki, joka myönnetään harjoittamatta syrjintää tuotteiden alkuperän perusteella;
- b) tuki luonnonmullistusten tai muiden poikkeuksellisten tapahtumien aiheuttaman vahingon korvaamiseksi;
- c) tuki sellaisille Saksan liittotasavallan alueille, joihin Saksan jako on vaikuttanut, jos tuki on tarpeen jaosta aiheutuneen taloudellisen haitan korvaamiseksi.

3. Sisämarkkinoille soveltuvana voidaan pitää:

- a) tukea taloudellisen kehityksen edistämiseen alueilla, joilla elintaso on poikkeuksellisen alhainen tai joilla vajaatyöllisyys on vakava ongelma,
- b) tukea Euroopan yhteistä etua koskevan tärkeän hankkeen edistämiseen tai jäsenvaltion taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseen,
- c) tukea tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla,
- d) tukea kulttuurin ja kulttuuriperinnön säilyttämisen edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin ja kilpailun edellytyksiä unionissa yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla,
- e) muuta tukea, joka määritetään neuvoston komission ehdotuksesta hyväksymin eurooppa-asetuksin tai -päätöksin.

III-54 artikla (ent. 88 artikla)

1. Komissio seuraa jatkuvasti jäsenvaltioiden kanssa niiden voimassa olevia tukijärjestelmiä. Se ehdottaa jäsenvaltioille sisämarkkinoiden asteittaisen kehittämisen tai sisämarkkinoiden toiminnan kannalta aiheellisia toimenpiteitä.
2. Jos komissio vaadittuaan niitä, joita asia koskee, esittämään huomautuksensa, toteaa, että jäsenvaltion myöntämä tai valtion varoista myönnetty tuki ei [entisen 87 artiklan] mukaan sovellu sisämarkkinoille taikka että tällaista tukea käytetään väärin, se tekee eurooppapäätöksen, jonka tavoitteena on, että asianomainen valtio komission asettamassa määräajassa poistaa tuen tai muuttaa sitä.

Jos kyseinen valtio ei noudata eurooppapäätöstä asetetussa määräajassa, komissio tai mikä tahansa jäsenvaltio, jota asia koskee, voi [entisten 226 ja 227 artiklan] määräyksistä poiketen saattaa asian suoraan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Jäsenvaltion pyynnöstä neuvosto voi yksimielisesti tehdä eurooppapäätöksen, jonka mukaan tukea, jota tämä jäsenvaltio myöntää tai aikoo myöntää, pidetään [entisessä 87 artiklassa] tai [entisessä 89 artiklassa] tarkoitetuista eurooppa-asetuksista poiketen sisämarkkinoille soveltuvana, jos tällainen päätös on poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi perusteltu. Jos komissio on aloittanut kyseistä tukea koskevan, tämän kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetun menettelyn, asianomaisen jäsenvaltion neuvostolle osoittama pyyntö keskeyttää menettelyn siihen asti, kunnes neuvosto on esittänyt kantansa.

Jos neuvosto ei kuitenkaan ole ottanut asiaan kantaa kolmen kuukauden kuluessa pyynnön esittämisestä, komissio tekee päätöksen asiassa.

3. Jäsenvaltioiden on annettava komissiolle tieto tuen myöntämisestä tai muuttamista koskevasta suunnitelmasta niin ajoissa, että se voi esittää huomautuksensa. Jos komissio katsoo, että tällainen suunnitelma ei [entisen 87 artiklan] mukaan sovellu sisämarkkinoille, se aloittaa 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn viipymättä. Jäsenvaltio, jota asia koskee, ei saa toteuttaa ehdottamiaan toimenpiteitä, ennen kuin menettelyssä on annettu lopullinen päätös.

III-55 artikla (ent. 89 artikla)

Neuvosto voi komission ehdotuksesta antaa eurooppa-asetuksia [entisten 87 ja 88 artiklan] soveltamisesta ja etenkin niiden edellytysten vahvistamisesta, joilla [entistä 88 artiklan 3 kohtaa] sovelletaan, sekä niiden tukimuotojen vahvistamisesta, joihin tätä menettelyä ei sovelleta. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

6 JAKSO

VEROJA JA MAKSUJA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

III-56 artikla (ent. 90 artikla)

Jäsenvaltiot eivät välittömästi tai välillisesti määrää muiden jäsenvaltioiden tuotteille mitään korkeampia sisäisiä maksuja, kuin mitä ne välittömästi tai välillisesti määräävät samanlaisille kotimaisille tuotteille.

Jäsenvaltiot eivät liioin määrää muiden jäsenvaltioiden tuotteille sellaisia sisäisiä maksuja, joilla välillisesti suojellaan muuta tuotantoa.

III-57 artikla (ent. 91 artikla)

Tuotteita jäsenvaltiosta toisen jäsenvaltion alueelle viettäessä sisäisten maksujen palautus ei saa olla suurempi kuin tuotteista sisäisesti peritty välitön tai välillinen maksu.

III-58 (ent. 92 artikla)

Muusta maksusta kuin liikevaihtoverosta, valmisteverosta tai muusta välillisestä verosta ei myönnetä vapautusta tai suoriteta palautusta maastaviennissä muihin jäsenvaltioihin eikä tasoitusmaksua peritä maahantuonnissa jäsenvaltioista, ellei neuvosto ole määrääjäksi ennalta hyväksynyt suunniteltuja toimenpiteitä komission ehdotuksesta tekemällään eurooppapäätöksellä.

III-59 artikla (ent. 93 artikla)

1. Neuvoston eurooppalailla tai -puitelailla vahvistetaan toimenpiteet liikevaihtoveroja, valmisteveroja ja muita välillisiä veroja koskevan lainsäädännön yhdenmukaistamisesta siltä osin kuin yhdenmukaistaminen on tarpeen sisämarkkinoiden toiminnan varmistamiseksi ja kilpailun vääristymien välttämiseksi. Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan yksimielisesti, kun Euroopan parlamenttia ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

2. Jos neuvosto yksimielisesti komission ehdotuksesta toteaa, että 1 kohdassa tarkoitetut toimenpiteet koskevat hallinnollista yhteistyötä tai veropetosten torjuntaa, neuvosto antaa 1 kohdasta poiketen määräenemmistöllä eurooppalain tai -puitelain, jolla nämä toimenpiteet vahvistetaan.

III-60 artikla (uusi artikla)

Jos neuvosto yksimielisesti komission ehdotuksesta toteaa, että yhtiöveroon liittyvät toimenpiteet koskevat hallinnollista yhteistyötä tai veropetosten torjuntaa, neuvosto antaa määräenemmistöllä lain tai -puitelain näiden toimenpiteiden vahvistamisesta siltä osin kuin toimenpiteet ovat tarpeen sisämarkkinoiden toiminnan varmistamiseksi ja kilpailun vääristymien välttämiseksi.

Laki tai -puitelaki annetaan, kun Euroopan parlamenttia ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

7 JAKSO

LAINSÄÄDÄNNÖN LÄHENTÄMINEN

III-61 artikla (ent. 94 artikla)

Neuvoston eurooppapuitelaila vahvistetaan toimenpiteet jäsenvaltioiden niiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämiseksi, jotka suoraan vaikuttavat sisämarkkinoiden toteuttamiseen tai toimintaan. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia sekä talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan.

III-62 artikla (ent. 95 artikla)

1. Poiketen [ent. 94 artiklasta] ja jollei perustuslaissa toisin määrätä, [ent. 14 artiklassa] tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi sovelletaan tätä artiklaa. Eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan toimenpiteet, jotka liittyvät jäsenvaltioiden niiden lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämiseen, jotka koskevat sisämarkkinoiden toteuttamista ja toimintaa. Laki tai puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.
2. Mitä 1 kohdassa määrätään, ei sovelleta veroja, henkilöiden vapaata liikkuvuutta eikä työntekijöiden oikeuksia tai etuja koskeviin säännöksiin tai määräyksiin.
3. Komissio perustaa 1 kohdan nojalla annetut, terveyttä, turvallisuutta, ympäristönsuojelua tai kuluttajansuojaa koskevat ehdotuksensa korkeatasoiseen suojeluun ottaen erityisesti huomioon kaiken tieteelliseen tietoon perustuvan uuden kehityksen. Myös Euroopan parlamentti ja neuvosto pyrkivät kumpikin toimivaltansa rajoissa tähän tavoitteeseen.
4. Jos sen jälkeen, kun yhdenmukaistamistoimenpide on hyväksytty eurooppalailla tai -puitelaila taikka komission asetuksella, jäsenvaltio pitää tärkeistä [ent. 30 artiklassa] tarkoitetuista taikka ympäristön tai työympäristön suojelua koskevista syistä tarpeellisena pitää voimassa kansalliset säännöksensä tai määräyksensä, jäsenvaltio antaa nämä säännökset ja määräykset sekä perusteet niiden voimassa pitämiseksi tiedoksi komissiolle.

5. Jos sen jälkeen, kun yhdenmukaistamistoimenpide on hyväksytty eurooppalailla tai -puitelaila taikka komission asetuksella, jäsenvaltio lisäksi pitää tarpeellisena ottaa käyttöön uuteen, ympäristönsuojelua tai työympäristön suojelua koskevaan tieteelliseen näyttöön perustuvia kansallisia säännöksiä tai määräyksiä kyseisen jäsenvaltion erityisen ongelman vuoksi, joka on ilmennyt yhdenmukaistamistoimenpiteen toteuttamisen jälkeen, jäsenvaltio antaa suunnitellut säännökset ja määräykset sekä niiden perusteet tiedoksi komissiolle, edellä sanotun kuitenkin rajoittamatta 4 kohdan soveltamista.
6. Komissio tekee eurooppapäätöksen kyseisten kansallisten säännösten tai määräysten hyväksymisestä tai hylkäämisestä kuuden kuukauden kuluessa 4 ja 5 kohdassa tarkoitetuista tiedoksi antamisista tutkittuaan ensin, ovatko ne keino mielivaltaiseen syrjintään tai jäsenvaltioiden välisen kaupan peiteltyyn rajoittamiseen tai muodostavatko ne esteen sisämarkkinoiden toiminnalle.
- Jollei komissio tee päätöstä määräajan kuluessa, 4 ja 5 kohdassa tarkoitettuja kansallisia säännöksiä tai määräyksiä pidetään hyväksytyinä.
- Komissio voi ilmoittaa kyseiselle jäsenvaltiolle, että tässä kohdassa määrätty määräaika voidaan pidentää edelleen kuudella kuukaudella, jos se on perusteltua asian monitahoisuuden vuoksi eikä määräajan pidentäminen vaaranna ihmisten terveyttä.
7. Jos jäsenvaltio on [6 kohdan] mukaisesti oikeutettu pitämään voimassa tai ottamaan käyttöön yhdenmukaistamistoimenpiteestä poikkeavia kansallisia säännöksiä tai määräyksiä, komissio tutkii viipymättä, onko sillä syytä ehdottaa kyseisen toimenpiteen mukauttamista.
8. Jos jäsenvaltio ottaa esille kansanterveyttä koskevan erityisen ongelman alalla, jolla on aiemmin toteutettu yhdenmukaistamistoimenpiteitä, se ilmoittaa ongelmasta komissiolle, joka tutkii välittömästi, olisiko ehdotettava aiheellisia toimenpiteitä.
9. Poiketen [ent. 226 ja 227 artiklassa] määrätystä menettelystä komissio tai jäsenvaltio voi saattaa asian suoraan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi, jos se katsoo, että jokin jäsenvaltio käyttää väärin tämän artiklan mukaisia valtuuksiaan.
10. Tässä artiklassa tarkoitettuihin yhdenmukaistamistoimenpiteisiin sisällytetään aiheellisissa tapauksissa suojalauseke, jonka nojalla jäsenvaltiot saavat, unionin valvontamenettelyn alaisina, toteuttaa väliaikaisia toimenpiteitä yhdestä tai useammasta [ent. 30 artiklassa] mainitusta, muusta kuin taloudellisesta syystä.

III-63 artikla (ent. 96 artikla)

Jos komissio toteaa, että jokin eroavuus jäsenvaltioiden lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten välillä vääristää kilpailun edellytyksiä sisämarkkinoilla ja johtaa vääristymään, joka on poistettava, se neuvottelee niiden jäsenvaltioiden kanssa, joita asia koskee.

Jollei neuvotteluissa päästä sopimukseen, vääristymä poistetaan eurooppapuitelaila. Muitakin aiheellisia, perustuslain mukaisia toimenpiteitä voidaan hyväksyä.

III-64 artikla (ent. 97 artikla)

1. Jos on aihetta epäillä, että kansallisen lain, asetuksen tai hallinnollisen määräyksen antaminen tai muuttaminen johtaa [ent. 96 artiklassa] tarkoitettuun vääristymään, jäsenvaltio, joka haluaa toteuttaa uudistuksen, neuvottelee asiasta komission kanssa. Jäsenvaltioita kuultuaan komissio antaa valtioille, joita asia koskee, suosituksen vääristymän välttämiseksi aiheellisista toimenpiteistä.
2. Jos jäsenvaltio, joka haluaa antaa kansallisia säännöksiä tai määräyksiä taikka muuttaa niitä, ei noudata komission sille antamaa suositusta, muiden jäsenvaltioiden ei tarvitse [ent. 96 artiklan] nojalla muuttaa kansallisia säännöksiään tai määräyksiään tällaisen vääristymän poistamiseksi. Jos jäsenvaltio, joka ei ole noudattanut komission suositusta, aiheuttaa vääristymää vain omaksi vahingokseen, [ent. 96 artiklaa] ei sovelleta.

III-65 artikla (uusi)

Sisämarkkinoiden toteuttamisen yhteydessä eurooppalailla tai puitelailla vahvistetaan toimenpiteet, jotka koskevat eurooppalaisen suojan luomista teollis- ja tekijänoikeuden yhdenmukaisen suojan varmistamiseksi koko unionissa ja keskitettyjen luvananto-, koordinointi- ja valvontajärjestelmien käyttöön ottamista unionin tasolla. Kyseistä suojaa koskevat kielijärjestelyt vahvistetaan yksimielisesti komission ehdotuksesta annetulla neuvoston eurooppalailla. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

II LUKU

TALOUS- JA RAHAPOLITIikka

1 JAKSO

TALOUSPOLITIikka

III-66 artikla (ent. 4 artikla)

1. Edellä 3 artiklassa mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi jäsenvaltioiden ja unionin toimintaan sisältyy perustuslaissa määrätyn edellytyksin ja siinä määrätystä aikataulussa sellaisen talouspolitiikan käyttöön ottaminen, joka perustuu jäsenvaltioiden talouspolitiikan tiiviiseen yhteensovittamiseen, sisämarkkinoihin ja yhteisten tavoitteiden määrittelemiseen ja jota harjoitetaan vapaaseen kilpailuun perustuvan avoimen markkinatalouden periaatteen mukaisesti.
2. Sen ohella tähän toimintaan sisältyy perustuslaissa määrätyn edellytyksin ja siinä määrätystä aikataulussa sekä siinä määrättyä menettelyä noudattaen yhteinen raha, euro, sekä sellaisen yhtenäisen rahapolitiikan ja sellaisen yhtenäisen valuuttapolitiikan määrittelemine ja harjoittamine, joiden ensisijaisena tavoitteena on pitää yllä hintatason vakautta, ja mainittua tavoitetta kuitenkin rajoittamatta tukea yleistä talouspolitiikkaa unionissa vapaaseen kilpailuun perustuvan avoimen markkinatalouden periaatteen mukaisesti.
3. Tämä jäsenvaltioiden ja unionin toiminta merkitsee, että seuraavia johtavia periaatteita noudatetaan: vakaa hintataso, terve julkinen talous ja rahatalous sekä kestävä maksutase.

III-67 artikla (ent. 98 artikla)

Jäsenvaltiot harjoittavat talouspolitiikkaansa niin, että ne myötävaikuttavat I osan 3 artiklassa määriteltyjen unionin tavoitteiden toteuttamiseen [ent. 99 artiklan 2 kohdassa] tarkoitetut yleislinjat huomioon ottaen. Jäsenvaltiot ja unioni toimivat [ent. 4 artiklassa] määrättyjen periaatteiden mukaisesti noudattaen voimavarojen tehokasta kohdentamista suosivan, vapaaseen kilpailuun perustuvan avoimen markkinatalouden periaatetta.

III-68 artikla (ent. 99 artikla)

1. Jäsenvaltiot pitävät talouspolitiikkaansa yhteistä etua koskevana asiana ja sovittavat talouspolitiikkansa yhteen neuvostossa [ent. 98 artiklan] mukaisesti.
2. Neuvosto laatii komission suosituksesta ehdotuksen jäsenvaltioiden ja unionin talouspolitiikan yleislinjoiksi ja antaa niistä kertomuksen Eurooppa-neuvostolle.

Eurooppa-neuvosto keskustelee neuvoston kertomuksen pohjalta jäsenvaltioiden ja unionin talouspolitiikan yleislinjoista tehtävästä päätelmästä. Tämän päätelmän perusteella neuvosto antaa suosituksen, jossa vahvistetaan nämä yleislinjat. Se antaa suosituksestaan tiedon Euroopan parlamentille.

3. Turvatakse jäsenvaltioiden talouspolitiikan tiiviimmän yhteensovittamisen ja niiden taloudellisen suorituskyvyn jatkuvan lähentymisen neuvosto valvoo komission antamien kertomusten perusteella kunkin jäsenvaltion sekä unionin talouden kehitystä sekä sitä, onko niiden talouspolitiikka 2 kohdassa tarkoitettujen yleislinjojen mukaista, ja suorittaa säännöllisesti kokonaisarvion.

Tätä monenvälistä valvontaa varten jäsenvaltiot toimittavat komissiolle tietoja toteuttamistaan tärkeistä talouspoliittisista toimenpiteistä sekä muut tarpeellisina pitämänsä tiedot.

4. Jos 3 kohdassa tarkoitettussa menettelyssä todetaan, että jäsenvaltion talouspolitiikka ei ole 2 kohdassa tarkoitettujen yleislinjojen mukaista tai että se voi vaarantaa talous- ja rahaliiton moitteettoman toiminnan, komissio voi antaa varoituksen jäsenvaltiolle, jota asia koskee. Neuvosto voi komission suosituksesta antaa tarpeelliset suositukset jäsenvaltiolle, jota asia koskee. Neuvosto voi komission ehdotuksesta päättää julkistaa suosituksensa.

Tätä kohtaa sovellettaessa neuvosto tekee ratkaisunsa ottamatta lukuun sen jäsenvaltion edustajan ääntä, jota asia koskee, ja määräenemmistöllä tarkoitetaan muiden jäsenvaltioiden äänten enemmistöä, joka edustaa vähintään kolmea viidesosaa kyseisten valtioiden väestöstä.

5. Neuvoston puheenjohtaja ja komissio antavat Euroopan parlamentille kertomuksen monenvälisen valvonnan tuloksista. Neuvoston puheenjohtaja voidaan kutsua kuultavaksi Euroopan parlamentin toimivaltaiseen valiokuntaan, jos neuvosto on julkistanut suosituksensa.

6. Eurooppalailla tai -puitelilla voidaan vahvistaa 3 ja 4 kohdassa tarkoitettun monenvälisen valvontamenettelyn yksityiskohtaiset säännöt.

III-69 artikla (ent. 100 artikla)

1. Neuvoston eurooppalailla voidaan vahvistaa taloudellisen tilanteen kannalta aiheellisia toimenpiteitä erityisesti, jos ilmenee suuria vaikeuksia tiettyjen tuotteiden saatavuudessa, sanotun kuitenkin rajoittamatta muiden perustuslaissa määrättyjen menettelyjen soveltamista.

2. Jos luonnonkatastrofit tai poikkeukselliset tapahtumat, joihin jäsenvaltio ei voi vaikuttaa, ovat aiheuttaneet tuolle jäsenvaltiolle vaikeuksia tai vakavasti uhkaavat aiheuttaa sille suuria vaikeuksia, neuvosto voi komission ehdotuksesta tehdä eurooppapäätöksen unionin rahoitusavun myöntämisestä tietyin edellytyksin kyseiselle jäsenvaltiolle. Neuvoston puheenjohtaja antaa tiedon päätöksestä Euroopan parlamentille.

III-70 artikla (ent. 101 artikla)

1. Tilinylitysoikeudet ja muut sellaiset luottojärjestelyt Euroopan keskuspankissa tai jäsenvaltioiden keskuspankeissa, jäljempänä 'kansalliset keskuspankit', unionin toimielinten tai elinten, jäsenvaltioiden keskushallintojen, alueellisten, paikallisten tai muiden viranomaisten, muiden julkisoikeudellisten laitosten tai julkisten yritysten hyväksi ovat kiellettyjä samoin kuin se, että Euroopan keskuspankki tai kansalliset keskuspankit hankkivat suoraan niiltä velkasitoumuksia.
2. Mitä 1 kohdassa määrätään, ei sovelleta julkisessa omistuksessa oleviin luottolaitoksiin, joita kansallisten keskuspankkien ja Euroopan keskuspankin on kohdeltava samalla tavalla kuin yksityisiä luottolaitoksia keskuspankkirahoituksen osalta.

III-71 artikla (ent. 102 artikla)

1. Kaikki toimenpiteet ja säännökset, joilla unionin toimielimille tai elimille, jäsenvaltioiden keskushallinnoille, alueellisille, paikallisille tai muille viranomaisille, muille julkisoikeudellisille laitoksille tai julkisille yrityksille annetaan erityisoikeuksia rahoituslaitoksissa, ovat kiellettyjä, jos ne eivät perustu toiminnan vakauden valvontaan liittyviin seikkoihin.
2. Neuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä eurooppa-asetuksia tai -päätöksiä, joilla täsmennetään 1 kohdassa tarkoitetun kiellon soveltamiseksi tarvittavat määritelmät. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

III-72 artikla (ent. 103 artikla)

1. Unioni ei ole vastuussa eikä ota vastatakseen sitoumuksista, joita jäsenvaltioiden keskushallinnoilla, alueellisilla, paikallisilla tai muilla viranomaisilla, muilla julkisoikeudellisilla laitoksilla tai julkisilla yrityksillä on, edellä sanotun kuitenkin rajoittamatta vastavuoroisten taloudellisten takuiden antamista tietyn hankkeen yhteiseksi toteuttamiseksi. Jäsenvaltio ei ole vastuussa eikä ota vastatakseen sitoumuksista, joita toisen jäsenvaltion keskushallinnolla, alueellisilla, paikallisilla tai muilla viranomaisilla, muilla julkisoikeudellisilla laitoksilla tai julkisilla yrityksillä on, edellä sanotun kuitenkin rajoittamatta vastavuoroisten taloudellisten takuiden antamista tietyn hankkeen yhteiseksi toteuttamiseksi.
2. Neuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä eurooppa-asetuksia tai -päätöksiä, joilla täsmennetään [ent. 101 artiklassa] ja tässä artiklassa tarkoitetun kiellon soveltamiseksi tarvittavat määritelmät. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

III-73 artikla (ent. 104 artikla)

1. Jäsenvaltiot välttävät liiallisia julkisen talouden alijäämiä.
2. Komissio valvoo jäsenvaltioiden talousarvion tilanteen ja julkisen velan määrän kehitystä vakavien virheiden tunnistamiseksi. Se tarkastelee erityisesti kurinalaisen budjettipolitiikan noudattamista seuraavilla kahdella arviointiperusteella:

- a) ylittääkö ennakoitun tai toteutuneen julkisen talouden alijäämän suhde bruttokansantuotteeseen viitearvon, paitsi
 - i) jos alijäämäsuhte on pienentynyt merkittävästi ja jatkuvasti tasolle, joka on lähellä viitearvoa, taikka
 - ii) jos viitearvon ylittäminen on vain poikkeuksellista ja väliaikaista ja alijäämäsuhte pysyy lähellä viitearvoa;
- b) ylittääkö julkisen velan suhde bruttokansantuotteeseen viitearvon, ottamatta lukuun tapauksia, joissa tämä suhde pienenee riittävästi ja lähestyy riittävän nopeasti viitearvoa.

Viitearvot täsmennetään liiallisia alijäämiä koskevasta menettelystä tehdyssä pöytäkirjassa.

3. Jos jäsenvaltio ei täytä jommankumman tai kummankaan arviointiperusteen mukaisia vaatimuksia, komissio laatii asiasta kertomuksen. Komission kertomuksessa otetaan huomioon myös se, ylittääkö julkisen talouden alijäämä julkiset investointimenot, sekä muut merkitykselliset tekijät, jäsenvaltion keskipitkän aikavälin talouskehitys ja julkisen talouden rahoitusasema mukaan luettuina.

Komissio voi laatia kertomuksen silloinkin, kun arviointiperusteiden mukaiset vaatimukset täyttyvät, jos se katsoo, että jäsenvaltiossa on liiallisen alijäämän vaara.

4. Talous- ja rahoituskomitea antaa lausunnon komission kertomuksesta.

5. Jos komissio katsoo, että jäsenvaltiossa on tai siellä voi ilmetä liiallinen alijäämä, komissio antaa asiasta lausunnon jäsenvaltiolle, jota asia koskee.

6. Neuvosto päättää komission ehdotuksesta, ottaen huomioon sen jäsenvaltion mahdolliset huomautukset, jota asia koskee, sekä kokonaistilanteen arvioituaan, onko liiallinen alijäämä olemassa. Jos neuvosto päättää, että on olemassa liiallinen alijäämä, se antaa samoja menettelyjä noudattaen sille jäsenvaltiolle, jota asia koskee, suosituksia tilanteen lopettamiseksi määräajassa. Jollei 8 kohdasta muuta johdu, näitä suosituksia ei julkisteta.

Tätä kohtaa sovellettaessa neuvosto tekee ratkaisunsa ottamatta lukuun sen jäsenvaltion edustajan ääntä, jota asia koskee, ja määräenemmistöllä tarkoitetaan muiden jäsenvaltioiden äänten enemmistöä, joka edustaa vähintään kolmea viidesosaa kyseisten valtioiden väestöstä.

7. Neuvosto hyväksyy komission suosituksesta määräenemmistöllä 8–11 kohdassa tarkoitetut eurooppapäätökset ja suositukset. Neuvosto tekee ratkaisunsa ottamatta lukuun sen jäsenvaltion edustajan ääntä, jota asia koskee, ja määräenemmistöllä tarkoitetaan muiden jäsenvaltioiden äänten enemmistöä, joka edustaa vähintään kolmea viidesosaa kyseisten valtioiden väestöstä.

8. Jos neuvosto toteaa, että suositus ei asetetussa määräajassa ole johtanut tuloksellisiin toimiin, se voi julkistaa suosituksensa.

9. Jos jäsenvaltio ei edelleenkään noudata neuvoston suosituksia, neuvosto voi tehdä eurooppapäätöksen, jossa vaaditaan jäsenvaltiota toteuttamaan määräajassa sellaisia alijäämää pienentäviä toimenpiteitä, joita neuvosto pitää tarpeellisina tilanteen korjaamiseksi.

Neuvosto voi tällaisessa tilanteessa pyytää jäsenvaltiota, jota asia koskee, antamaan tietyn aikataulun mukaisesti kertomuksia voidakseen tarkastella kyseisen jäsenvaltion mukauttamispyrkimyksiä.

10. Kunnes jäsenvaltio on alkanut noudattaa 9 kohdan nojalla tehtyä eurooppapäätöstä, neuvosto voi päättää soveltaa tai tarvittaessa tehostaa jotakin tai joitakin seuraavista toimenpiteistä:

- a) kyseistä jäsenvaltiota vaaditaan julkistamaan neuvoston täsmentämät lisätiedot ennen kuin se laskee liikkeeseen obligaatioita ja arvopapereita;
- b) Euroopan investointipankkia pyydetään tarkistamaan kyseiseen jäsenvaltioon soveltamaansa lainanantopolitiikkaa;
- c) kyseistä jäsenvaltiota vaaditaan tekemään unionille aiheellisen suuruinen koroton talletus ajaksi, joka päättyy silloin, kun neuvosto katsoo, että liiallinen alijäämä on oikaistu;
- d) määrätään aiheellisen suuruinen sakko.

Neuvoston puheenjohtaja antaa Euroopan parlamentille tiedon hyväksytyistä toimenpiteistä.

11. Neuvosto kumoaa 6 ja 8–10 kohdassa tarkoitetut toimenpiteensä tai jotkin niistä siltä osin kuin se katsoo, että liiallinen alijäämä jäsenvaltiossa, jota asia koskee, on oikaistu. Jos neuvosto on ennen tätä julkistanut suosituksensa, se antaa heti, kun 8 kohdassa tarkoitettu päätös on kumottu, julkisuuteen lausuman siitä, että kyseisessä jäsenvaltiossa ei enää ole liiallista alijäämää.

12. Sitä kanneoikeutta, josta määrätään [ent. 226 ja 227 artiklassa], ei voida käyttää 1–6 eikä 8 ja 9 kohdassa tarkoitetuissa asioissa.

13. Täydentävät määräykset tässä artiklassa tarkoitetun menettelyn täytäntöönpanosta ovat liiallisia alijäämiä koskevasta menettelystä tehdyssä pöytäkirjassa.

Neuvoston eurooppalailla vahvistetaan aiheelliset toimenpiteet, joilla mainittu pöytäkirja korvataan. Se tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan.

Jollei tämän kohdan muista määräyksistä muuta johdu, neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppa-asetukset ja -päätökset, joilla vahvistetaan mainitun pöytäkirjan määräysten soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt ja määritelmät. Se tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

2 JAKSO

RAHAPOLITIIKKA

III-74 artikla (ent. 105 artikla)

1. Euroopan keskuspankkijärjestelmän ensisijaisena tavoitteena on pitää yllä hintatason vakautta. Euroopan keskuspankkijärjestelmä tukee yleistä talouspolitiikkaa unionissa osallistuakseen I osan 3 artiklassa määriteltyjen unionin tavoitteiden saavuttamiseen, sanotun kuitenkin rajoittamatta hintatason vakauden tavoitetta. Euroopan keskuspankkijärjestelmä toimii vapaaseen kilpailuun perustuvan avoimen markkinatalouden periaatteen mukaisesti suosien voimavarojen tehokasta kohdentamista ja noudattaen [ent. 4 artiklassa] määrättyjä periaatteita.
 2. Euroopan keskuspankkijärjestelmän perustehtäviä ovat:
 - a) unionin rahapolitiikan määritteleminen ja toteuttaminen;
 - b) valuuttamarkkinatoimien suorittaminen [111 artiklan] mukaisesti;
 - c) jäsenvaltioiden virallisten valuuttavarantojen hallussapito ja hoito;
 - d) maksujärjestelmien moitteettoman toiminnan edistäminen.
 3. Mitä 2 kohdan c alakohdassa määrätään, sovelletaan sen kuitenkin rajoittamatta jäsenvaltioiden hallitusten mahdollisuutta pitää hallussaan ja hoitaa valuuttamääräisiä käyttövaroja.
 4. Euroopan keskuspankkia kuullaan:
 - a) ehdotuksista unionin säädöksiä sen toimivaltaan kuuluvilla aloilla;
 - b) suunnitelmista lainsäädännöksi sen toimivaltaan kuuluvilla aloilla, mutta niissä rajoissa ja sellaisin ehdoin, jotka neuvosto vahvistaa [ent. 107 artiklan 6 kohdassa] määrättyä menettelyä noudattaen; tällöin Euroopan keskuspankkia kuulevat kansalliset viranomaiset.
- Euroopan keskuspankki voi toimivaltaansa kuuluvilla aloilla antaa lausuntoja unionin toimielimille ja elimille sekä kansallisille viranomaisille.
5. Euroopan keskuspankkijärjestelmä myötävaikuttaa luottolaitosten toiminnan vakauden valvontaan ja rahoitusjärjestelmän vakauteen liittyvän toimivaltaisten viranomaisten politiikan moitteettomaan harjoittamiseen.
 6. Eurooppalailla tai -puitelaila voidaan antaa Euroopan keskuspankille erityistehtäviä, jotka koskevat luottolaitosten sekä muiden rahoituslaitosten kuin vakuutusyritysten toiminnan vakauden valvontaan liittyvää politiikkaa. Laki tai puitelaki annetaan, kun Euroopan keskuspankkia on kuultu.

III-75 artikla (ent. 106 artikla)

1. Euroopan keskuspankilla on yksinoikeus antaa lupa euroseteleiden liikkeeseen laskemiseen unionissa. Euroopan keskuspankki ja kansalliset keskuspankit voivat laskea liikkeeseen euroseteleitä. Vain Euroopan keskuspankin ja kansallisten keskuspankkien liikkeeseen laskemat setelit ovat laillisina maksuvälineinä kelpaavia seteleitä unionissa.
2. Jäsenvaltiot voivat laskea liikkeeseen eurometallirahoja saatuaan Euroopan keskuspankin hyväksymisen liikkeeseen laskemisen määrälle. Neuvoston eurooppalailla tai -puitelaila voidaan vahvistaa toimenpiteitä kaikkien liikkeeseen laskettavien metallirahojen yksikköarvojen ja teknisten eritelmien yhdenmukaistamiseksi, siinä laajuudessa kuin se on tarpeen niiden moitteettoman liikkeen turvaamiseksi unionissa. Laki tai puitelaki annetaan, kun Euroopan parlamenttia ja Euroopan keskuspankkia on kuultu.

III-76 artikla (ent. 107 artikla)

1. Euroopan keskuspankkijärjestelmän muodostavat Euroopan keskuspankki ja kansalliset keskuspankit.
2. Euroopan keskuspankki on oikeushenkilö.
3. Euroopan keskuspankkijärjestelmää johtavat Euroopan keskuspankin päätöksentekaelimet, jotka ovat Euroopan keskuspankin neuvosto ja johtokunta.
4. Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussääntö on Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöstä tehdyssä pöytäkirjassa.
5. Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussäännön 5.1, 5.2, 5.3, 17, 18, 19.1, 22, 23, 24, 26, 32.2, 32.3, 32.4 ja 32.6 artiklaa, 33.1 artiklan a alakohtaa sekä 36 artiklaa voidaan muuttaa joko
 - a) eurooppalailla, joka annetaan, kun Euroopan keskuspankkia on kuultu, tai
 - b) neuvoston eurooppalailla, joka annetaan Euroopan keskuspankin suosituksesta sen jälkeen, kun Euroopan parlamentin hyväksyntä on saatu ja komissiota on kuultu.
6. Neuvosto hyväksyy Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussäännön 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 ja 34.3 artiklassa tarkoitetut toimenpiteet. Se tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan joko
 - a) komission ehdotuksesta ja Euroopan keskuspankkia kuultuaan taikka
 - b) Euroopan keskuspankin suosituksesta ja komissiota kuultuaan.

III-77 artikla (ent. 108 artikla)

Käyttäessään sille perustuslailla ja Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussäännöllä annettuja valtuuksiaan tai suorittaessaan niillä sille annettuja tehtäviään ja velvollisuuksiaan Euroopan keskuspankki tai kansallinen keskuspankki taikka Euroopan keskuspankin tai kansallisen keskuspankin päätöksentekoelimen jäsen ei pyydä eikä ota ohjeita unionin toimielimiltä tai elimiltä, jäsenvaltioiden hallituksilta eikä miltään muultakaan taholta. Unionin toimielimet ja laitokset sekä jäsenvaltioiden hallitukset sitoutuvat kunnioittamaan tätä periaatetta ja pidättymään yrityksistä vaikuttaa Euroopan keskuspankin tai kansallisten keskuspankkien päätöksentekoelinten jäseniin heidän suorittaessaan tehtäviään.

III-78 artikla (ent. 109 artikla)

Jokainen jäsenvaltio huolehtii siitä, että sen kansallinen lainsäädäntö, sen kansallisen keskuspankin perussääntö mukaan luettuna, on sopusoinnussa perustuslain ja Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussäännön kanssa.

III-79 artikla (ent. 110 artikla)

1. Euroopan keskuspankkijärjestelmälle uskottujen tehtävien suorittamiseksi Euroopan keskuspankki perustuslain mukaisesti ja Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussäännössä määrätyin edellytyksin hyväksyy:

- a) eurooppa-asetuksia, siinä laajuudessa kuin se on tarpeen Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussäännön 3.1 artiklan ensimmäisessä luetelmakohdassa taikka 19.1, 22 tai 25.2 artiklassa tarkoitettujen tehtävien suorittamiseksi, sekä tapauksissa, joista säädetään [ent. 107 artiklan 6 kohdassa] tarkoitetuissa neuvoston säädöksissä;
- b) eurooppapäätökset, jotka ovat tarpeen Euroopan keskuspankkijärjestelmälle perustuslailla sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussäännössä uskottujen tehtävien suorittamiseksi;
- c) suosituksia ja lausuntoja.

2. Euroopan keskuspankki voi päättää julkistaa eurooppapäätöksensä, suosituksensa ja lausuntonsa.

3. Niissä rajoissa ja sellaisin ehdoin, jotka neuvosto vahvistaa [ent. 107 artiklan 6 kohdassa] määrättyä menettelyä noudattaen, Euroopan keskuspankki voi määrätä yrityksille sakkoja ja uhkasakkoja, jollei sen antamia asetuksia tai tekemiä eurooppapäätöksiä noudateta.

III-80 artikla (ent. 110 a artikla)

Euroopan keskuspankin toimivaltaa rajoittamatta eurooppalailla tai -puitelailla vahvistetaan toimenpiteet, jotka ovat tarpeen euron käytössä jäsenvaltioiden yhteisenä rahana. Laki tai puitelaki annetaan, kun Euroopan keskuspankkia on kuultu.

III-81 artikla (uusi)

1. Euron aseman varmistamiseksi kansainvälisessä valuuttajärjestelmässä jäsenvaltiot, joiden valuuttana on euro, yhteensovittavat toimintansa keskenään ja komission kanssa valuutta-asioita koskevien yhteisten kantojen määrittämiseksi toimivaltaisissa kansainvälisissä rahoituslaitoksissa ja -konferensseissa. Niiden on tuettava ja edistettävä tällaisia yhteisiä kantoja.

Rahapolitiikan ja siihen suoraan liittyvien asioiden osalta Euroopan keskuspankki on otettava täysimääräisesti mukaan tällaiseen yhteensovittamiseen, sanotun rajoittamatta sen itsenäistä asemaa.

2. Neuvosto voi tämän yhteensovittamisen perusteella komission ehdotuksesta tehdä aiheelliset eurooppapäätökset yhtenäisen edustuksen varmistamiseksi kansainvälisissä rahoituslaitoksissa ja -konferensseissa.

3 JAKSO

INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET

III-82 artikla (ent. 112 artikla)

1. Euroopan keskuspankin neuvoston muodostavat Euroopan keskuspankin johtokunnan jäsenet sekä niiden jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien pääjohtajat, joita ei koske poikkeus.
2. a) Johtokunnan muodostavat puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja neljä muuta jäsentä.
b) Johtokunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja muut jäsenet nimitetään jäsenvaltioiden hallitusten valtion- tai hallitusten päämiesten tasolla neuvoston suosituksesta tekemällä yhteisellä sopimuksella henkilöistä, joilla on arvostettu asema ja ammattikokemus rahatalouden tai pankkitoiminnan alalla; neuvosto antaa suosituksensa Euroopan parlamenttia ja Euroopan keskuspankin neuvostoa kuultuaan.

Heidän toimikautensa on kahdeksan vuotta, eikä heitä voida nimittää uudeksi toimikaudeksi.

Johtokunnan jäsenenä voi olla vain jäsenvaltion kansalainen.

III-83 artikla (ent. 113 artikla)

1. Neuvoston puheenjohtaja ja yksi komission jäsen voi osallistua Euroopan keskuspankin neuvoston kokouksiin, mutta heillä ei ole äänioikeutta.

Neuvoston puheenjohtaja voi tehdä aloitteen Euroopan keskuspankin neuvostossa käsiteltäväksi asiaksi.

2. Euroopan keskuspankin puheenjohtaja kutsutaan neuvoston kokouksiin, jos niissä käsitellään Euroopan keskuspankkijärjestelmän tavoitteisiin ja tehtäviin liittyviä asioita.
3. Euroopan keskuspankki laatii vuosittain Euroopan keskuspankkijärjestelmän toiminnasta sekä edellisen ja kuluvan vuoden rahapolitiikasta kertomuksen Euroopan parlamentille, neuvostolle ja komissiolle sekä Eurooppa-neuvostolle. Euroopan keskuspankin puheenjohtaja esittelee tämän kertomuksen neuvostolle sekä Euroopan parlamentille, joka voi käydä yleiskeskustelun sen pohjalta.

Euroopan keskuspankin puheenjohtajaa ja muita Euroopan keskuspankin johtokunnan jäseniä voidaan Euroopan parlamentin pyynnöstä tai heidän omasta aloitteestaan kuulla Euroopan parlamentin toimivaltaisissa valiokunnissa.

III-84 artikla (ent. 114 artikla)

1. Perustetaan talous- ja rahoituskomitea edistämään jäsenvaltioiden politiikan yhteensovittamista sisämarkkinoiden toiminnan kannalta tarpeellisessa laajuudessa.
2. Kyseisen komitean tehtävänä on:
 - a) antaa neuvostolle ja komissiolle lausuntoja niiden pyynnöstä tai omasta aloitteestaan;
 - b) seurata jäsenvaltioiden ja unionin taloudellista tilannetta ja rahoitustilannetta sekä antaa niistä, erityisesti rahoitussuhteista kolmansiin maihin ja kansainvälisiin laitoksiin, säännöllisesti kertomuksia neuvostolle ja komissiolle;
 - c) osallistua neuvoston [ent. 59 ja 60 artiklassa, 99 artiklan 2–5 kohdassa, ent. 100, 102, 103 ja 104 artiklassa, ent. 105 artiklan 6 kohdassa, 106 artiklan 2 kohdassa, ent. 107 artiklan 5 ja 6 kohdassa, ent. 111 ja 119 artiklassa, 120 artiklan 2 ja 3 kohdassa, ent. 122 artiklan 2 kohdassa sekä ent. 123 artiklan 4 ja 5 kohdassa] tarkoitetun työn valmisteluun sekä suorittaa muut neuvoston sille antamat neuvoa-antavat tehtävät ja valmistelutehtävät, edellä sanotun kuitenkin rajoittamatta [ent. 207 artiklan] soveltamista;
 - d) ainakin kerran vuodessa tarkastella perustuslain sekä neuvoston hyväksymien toimenpiteiden soveltamisen tuloksena saavutettua pääomanliikkeiden ja maksujen vapauden tilannetta; tarkastelu koskee kaikkia pääomanliikkeisiin ja maksuihin liittyviä toimenpiteitä; komitea antaa komissiolle ja neuvostolle kertomuksen tarkastelun tuloksista.

Jäsenvaltiot, komissio ja Euroopan keskuspankki nimeävät kukin enintään kaksi jäsentä komiteaan.

3. Neuvosto tekee komission ehdotuksesta eurooppapäätöksen, jolla vahvistetaan talous- ja rahoituskomitean kokoonpanoa koskevat yksityiskohtaiset säännöt. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan keskuspankkia ja kyseistä komiteaa kuultuaan. Neuvoston puheenjohtaja antaa päätöksestä tiedon Euroopan parlamentille.
4. Edellä 2 kohdassa määrättyjen tehtävien lisäksi komitea seuraa asianomaisten jäsenvaltioiden rahamarkkinoiden tilaa ja rahoitustilannetta sekä niiden yleisiä maksujärjestelmiä ja antaa niistä säännöllisesti kertomuksia neuvostolle ja komissiolle, jos on ja niin kauan kuin on jäsenvaltioita, joita koskee [ent. 123 ja 123 artiklassa] tarkoitettu poikkeus.

III-85 artikla (ent. 115 artikla)

Asioissa, jotka kuuluvat [ent. 99 artiklan 4 kohdan, ent. 104 artiklan, sen 14 kohtaa lukuun ottamatta, ent. 111, 121 ja 122 artiklan sekä ent. 123 artiklan 4 ja 5 kohdan] soveltamisalaan, neuvosto tai jäsenvaltio voi pyytää komissiota tapauksen mukaan joko antamaan suosituksen tai tekemään ehdotuksen. Komissio tutkii tällaisen pyynnön ja esittää viipymättä päätelmänsä neuvostolle.

4 JAKSO

SIIRTYMÄMÄÄRÄYKSET

III-86 artikla (ent.122 artikla)

1. Niitä jäsenvaltioita, joiden osalta neuvosto ei ole päättänyt niiden täyttävän euron käyttöön ottamiseksi vaadittavat edellytykset, koskee tämän artiklan 2 kohdassa määritelty poikkeus. Näistä jäsenvaltioista käytetään jäljempänä nimitystä 'jäsenvaltiot, joita koskee poikkeus'.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettu poikkeus merkitsee, että seuraavia perustuslain määräyksiä ei sovelleta kyseiseen jäsenvaltioon:

- a) talouspolitiikan yleislinjojen niiden jaksojen hyväksyminen, jotka liittyvät euroalueeseen yleisesti (ent. 99 artiklan 2 kohta)
- b) pakkotoimet liiallisten alijäämien korjaamiseksi (ent. 104 artiklan 9 ja 11 kohta)
- c) Euroopan keskuspankkijärjestelmän tavoitteet ja tehtävät (ent. 105 artiklan 1, 2, 3 ja 5 kohta)
- d) euron liikkeeseen laskeminen (ent. 106 artikla)
- e) Euroopan keskuspankin toimet (ent. 110 artikla)
- f) euron käyttöä koskevat toimenpiteet (ent. 123 artiklan 4 kohta)
- g) valuuttasopimukset (ent. 111 artikla)
- h) euron ulkoinen edustus (uusi artikla)
- i) Euroopan keskuspankin johtokunnan jäsenten nimittäminen (ent. 112 artiklan 2 kohdan b alakohhta).

Siitä, että Euroopan keskuspankkijärjestelmään sisältyvät oikeudet ja velvollisuudet eivät koske tällaista jäsenvaltiota ja sen keskuspankkia, määrätään Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussäännön IX luvussa.

3. Talous- ja rahaliiton moitteettoman toiminnan varmistamiseksi voidaan toteuttaa muita niitä jäsenvaltiota koskevia toimenpiteitä, joiden valuuttana on euro, erityisesti niiden talouspolitiikkojen yhteensovittamisen ja kurinalaisen budjettipolitiikan vahvistamiseksi asiaa koskevien perustuslain määräysten mukaisesti. Kyseiset toimenpiteet koskevat talouspolitiikan suuntaviivoja ja näiden valvontaa (ent. 99 artiklan 2 ja 3 kohta) sekä liiallisia alijäämiä (ent. 104 artiklan 6, 8, ja 12 kohdat). Sovelletaan 5 kohtaa.

4. 'Jäsenvaltioilla' tarkoitetaan 2 kohdassa tarkoitetuissa artikloissa jäsenvaltioita, joita ei koske poikkeus.

5. Niiden jäsenvaltioiden, joita koskee poikkeus, äänioikeus pidätetään 2 kohdassa luetelluissa artikloissa tarkoitettujen neuvoston toimenpiteiden osalta. Määräenemmistöllä tarkoitetaan enemmistöä niiden jäsenvaltioiden edustajien äänistä, joita kyseinen poikkeus ei koske ja jotka edustavat vähintään kolmea viidesosaa kyseisten jäsenvaltioiden väestöstä. Yksimielisyyttä vaativien säädösten edellytyksenä on noiden jäsenvaltioiden yksimielisyys.

III-87 artikla (ent. 121 artikla, 122 artiklan 2 kohta ja 123 artiklan 5 kohta)

1. Vähintään joka toinen vuosi tai sellaisen jäsenvaltion pyynnöstä, jota koskee poikkeus, komissio ja Euroopan keskuspankki antavat neuvostolle kertomuksen niiden jäsenvaltioiden, joita koskee poikkeus, edistymisestä talous- ja rahaliiton toteuttamiseen liittyvien velvollisuuksiensa täyttämiseksi. Näissä kertomuksissa tarkastellaan erityisesti, onko kunkin kyseessä olevan jäsenvaltion kansallinen lainsäädäntö, sen kansallisen keskuspankin perussääntö mukaan luettuna, sopusoinnussa perustuslain [ent. 108 ja 109 artiklan] sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussäännön kanssa. Kertomuksissa tarkastellaan myös sitä, onko kestävässä lähentymisessä päästy korkealle tasolle, arvioimalla missä määrin kukin kyseessä oleva jäsenvaltio on täyttänyt seuraavat arviointiperusteet:

- a) hintatason pysyminen mahdollisimman vakaana; tämä on ilmeistä, jos inflaatio on lähellä korkeintaan kolmen hintatason vakauden parhaiten saavuttaneen jäsenvaltion vastaavaa inflaatiovauhtia;
- b) kestävä julkisen talouden tilanne; tämä on ilmeistä, jos julkisen talouden rahoitusaseman osalta on tilanne, jossa ei ole [ent. 104 artiklan 6 kohdassa] tarkoitettua liiallista alijäämää;
- c) valuuttakurssijärjestelmässä määrättyjen tavanomaisten vaihteluvälien noudattaminen ainakin kahden vuoden ajan siten, ettei valuutan ulkoista arvoa ole alennettu suhteessa euroon;
- d) jäsenvaltion, jota koskee poikkeus, saavuttaman lähentymisen ja kyseisen jäsenvaltion valuuttakurssijärjestelmään osallistumisen pysyvyys, sellaisena kuin se ilmenee pitkän aikavälin korkojen tasossa.

Tässä kohdassa mainittuja neljää arviointiperustetta ja ajanjaksoja, joina niitä on noudatettava, täsmennetään lähentymisperusteista tehdyssä pöytäkirjassa. Komission ja Euroopan keskuspankin kertomuksissa otetaan huomioon myös markkinoiden yhdentymisen tulokset, vaihtotaseiden tasapainon tilanne ja kehitys sekä yksikkötyökustannusten ja muiden hintaindeksien kehityksen tarkastelu.

2. Neuvosto, Euroopan parlamenttia kuultuaan ja keskusteltuaan asiasta kokoonpanossa, jonka muodostavat valtion- tai hallitusten päämiehet, päättää komission ehdotuksesta, mitkä niistä jäsenvaltioista, joita koskee poikkeus, täyttävät vaadittavat edellytykset [ent. 121 artiklan 1 kohdassa] vahvistettujen arviointiperusteiden perusteella, ja kumoaa poikkeukset niiden jäsenvaltioiden osalta.

3. Jos 2 kohdassa määrätyn menettelyn mukaisesti on päätetty lopettaa poikkeus, neuvosto vahvistaa komission ehdotuksesta niitä jäsenvaltioita edustavien neuvoston jäsenten, joita ei koske poikkeus, ja sen jäsenvaltion, jota asia koskee, yksimielisyydellä peruuttamattomasti kurssin, jolla euro korvaa kyseisen jäsenvaltion valuutan, sekä päättää muista toimenpiteistä, jotka ovat tarpeen euron käyttöönottamiseksi yhteisenä rahana kyseisessä jäsenvaltiossa. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan keskuspankkia kuultuaan.

III-88 artikla (ent. 123 artiklan 3 kohta ja 117 artiklan 2 kohta)

1. Jos on ja niin kauan kuin on jäsenvaltioita, joita koskee poikkeus, Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussäännön 45 artiklassa tarkoitettu Euroopan keskuspankin yleisneuvosto toimii Euroopan keskuspankin kolmantena päätöksentekuelimenä, edellä sanotun kuitenkin rajoittamatta perustuslain [ent. 107 artiklan 3 kohdan] soveltamista.
2. Jos on ja niin kauan kuin on jäsenvaltioita, joita koskee poikkeus, Euroopan keskuspankin tehtävänä on näiden jäsenvaltioiden osalta:
 - a) lujittaa kansallisten keskuspankkien välistä yhteistyötä;
 - b) lujittaa jäsenvaltioiden rahapolitiikan yhteensovittamista hintatason vakauden turvaamiseksi;
 - c) seurata valuuttakurssijärjestelmän toimintaa;
 - d) neuvotella sellaisista kansallisten keskuspankkien toimivaltaan kuuluvista kysymyksistä, jotka vaikuttavat rahoituslaitosten ja -markkinoiden vakauteen;
 - e) hoitaa Euroopan raha-asiain yhteistyörahaston entisiä tehtäviä, joista Euroopan rahapoliittinen instituutti oli aiemmin ottanut vastatakseen.

III-89 artikla (ent. 124 artiklan 1 kohta)

Jokainen jäsenvaltio, jota koskee poikkeus, pitää valuuttakurssipolitiikkaansa yhteistä etua koskevana asiana. Tällöin asianomainen jäsenvaltio ottaa huomioon kokemukset, jotka on saatu valuuttakurssijärjestelmän puitteissa.

III-90 artikla (ent. 119 artikla)

1. Jos jäsenvaltiolla, jota koskee poikkeus, on maksutasettaan koskevia vaikeuksia tai tällaiset vaikeudet uhkaavat sitä vakavasti joko sen kokonaismaksutaseen epätasapainon tai sen käytettävissä olevien valuuttojen vuoksi ja nämä vaikeudet ovat omiaan erityisesti vaarantamaan sisämarkkinoiden toimintaa tai yhteisen kauppapolitiikan toteuttamista, komissio tutkii viipymättä kyseisen valtion tilanteen sekä toimet, jotka tämä valtio on kaikin käytettävissään olevin keinoin toteuttanut tai voi toteuttaa perustuslain mukaisesti. Komissio ilmoittaa, mitä toimenpiteitä se suosittaa kyseisen jäsenvaltion toteuttavan.

Jos sellaisen jäsenvaltion toteuttamat toimet, jota koskee poikkeus, ja komission ehdottamat toimenpiteet eivät osoittaudu riittäviksi syntyneiden tai uhkaavien vaikeuksien poistamiseksi, komissio talous- ja rahoituskomiteaa kuultuaan suosittaa neuvostolle keskinäisen avun antamista ja sen antamiseksi aiheellisia menetelmiä.

Komissio antaa neuvostolle säännöllisesti tietoja tilanteesta ja sen kehittymisestä.

2. Neuvosto päättää keskinäisen avun antamisesta; se hyväksyy eurooppapuitelait tai -päätökset, joilla vahvistetaan avun edellytykset ja sitä koskevat yksityiskohtaiset säännöt. Keskinäistä apua voivat olla etenkin:

- a) niihin muihin kansainvälisiin järjestöihin kohdistuva yhtenäinen toiminta, joiden puoleen jäsenvaltiot, joita koskee poikkeus, voivat kääntyä;
- b) kaupan vinoutumisen välttämiseksi tarvittavat toimenpiteet silloin, kun vaikeuksissa oleva jäsenvaltio, jota koskee poikkeus, pitää voimassa tai ottaa uudelleen käyttöön kolmansiin maihin kohdistuvia määrällisiä rajoituksia;
- c) rajoitetut luotot muilta jäsenvaltioilta niiden suostumuksella.

3. Jos neuvosto ei ole myöntänyt komission suositamaa keskinäistä apua tai jos annettu keskinäinen apu ja toteutetut toimenpiteet ovat riittämättömät, komissio antaa vaikeuksiin joutuneelle jäsenvaltiolle, jota koskee poikkeus, luvan toteuttaa suojatoimenpiteet, joiden edellytykset ja joita koskevat yksityiskohtaiset säännöt komissio määrittelee.

Neuvosto voi omasta aloitteestaan peruuttaa tämän luvan taikka muuttaa sen edellytyksiä tai sitä koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä.

III-91 artikla (ent. 120 artikla)

1. Jos syntyy äkillinen maksutasekriisi eikä [ent. 119 artiklan 2 kohdassa] tarkoitettua päätöstä tehdä välittömästi, jäsenvaltio, jota koskee poikkeus, voi kaiken varalta toteuttaa tarvittavat suojatoimenpiteet. Toimenpiteiden on oltava sellaisia, että ne aiheuttavat mahdollisimman vähän häiriötä sisämarkkinoiden toiminnalle, eivätkä ne saa olla laajempia kuin on ehdottomasti tarpeen syntyneiden äkillisten vaikeuksien poistamiseksi.

2. Näistä suojatoimenpiteistä on annettava tieto komissiolle ja muille jäsenvaltioille viimeistään niiden tullessa voimaan. Komissio voi suositaa neuvostolle keskinäisen avun antamista [ent. 119 artiklan] mukaisesti.

3. Neuvosto voi komission lausunnon saatuaan ja talous- ja rahoituskomiteaa kuultuaan päättää, että asianomaisen jäsenvaltion on muutettava edellä tarkoitettuja suojatoimenpiteitä, lykättävä niitä tai kumottava ne.

III LUKU

MUITA ERITYISALOJA KOSKEVAT POLITIIKAT

1 JAKSO

TYÖLLISYYŚ

III-92 artikla (ent. 125 artikla)

Unioni ja jäsenvaltiot pyrkivät tämän [osaston] mukaisesti kehittämään yhteensovitetun työllisyysstrategian ja erityisesti edistämään ammattitaitoisen, koulutetun ja mukautumiskykyisen työvoiman sekä talouden muutoksiin nopeasti reagoivien työmarkkinoiden kehittymistä perustuslain [... artiklassa] määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseksi.

III-93 artikla (ent. 126 artikla)

1. Jäsenvaltiot pyrkivät omalla työllisyyspolitiikallaan edistämään [ent. 125 artiklassa] tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamista [ent. 99 artiklan 2 kohdan] nojalla hyväksytyjen jäsenvaltioiden ja unionin talouspolitiikan laajojen suuntaviivojen mukaisesti.
2. Jäsenvaltiot pitävät, ottaen huomioon työnantajien ja työntekijöiden velvollisuuksiin liittyvät kansalliset käytännöt, työllisyyden edistämistä yhteistä etua koskevana asiana ja sovittavat neuvostossa yhteen sitä koskevan toimintansa [ent. 128 artiklan] määräysten mukaisesti.

III-94 artikla (ent. 127 artikla)

1. Unioni myötävaikuttaa korkeaan työllisyystasoon edistämällä jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä ja tukemalla sekä tarvittaessa täydentämällä niiden toimintaa. Tällöin otetaan huomioon jäsenvaltioiden toimivalta.
2. Korkeaa työllisyystasoa koskeva tavoite otetaan huomioon unionin politiikkojen ja toimintojen määrittelyssä ja toteutuksessa.

III-95 artikla (ent. 128 artikla)

1. Eurooppa-neuvosto arvioi neuvoston ja komission yhteisen vuosittaisen selvityksen perusteella vuosittain työllisyystilannetta unionissa ja antaa siitä päätelmät.
2. Neuvosto hyväksyy Eurooppa-neuvoston päätelmien perusteella komission ehdotuksesta vuosittain suuntaviivat, jotka jäsenvaltiot ottavat huomioon työllisyyspolitiikassaan. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia, alueiden komiteaa, talous- ja sosiaalikomiteaa sekä työllisyyskomiteaa kuultuaan.

Näiden suuntaviivojen on oltava [ent. 99 artiklan 2 kohdan] nojalla hyväksytyjen laajojen suuntaviivojen mukaisia.

3. Jokainen jäsenvaltio antaa neuvostolle ja komissiolle vuosittain selvityksen tärkeimmistä 2 kohdassa tarkoitettujen työllisyyttä koskevien suuntaviivojen mukaisesti toteuttamistaan työllisyyspoliittisista toimenpiteistä.

4. Neuvosto tarkastelee vuosittain 3 kohdassa tarkoitettujen selvitysten perusteella ja työllisyyskomitean lausunnon saatuaan jäsenvaltioiden toteuttamaa työllisyyspolitiikkaa ottaen huomioon työllisyyttä koskevat suuntaviivat. Neuvosto voi komission suosituksesta antaa suosituksia jäsenvaltioille.

5. Neuvosto ja komissio laativat kyseisen tarkastelun tulosten perusteella Eurooppa-neuvostolle yhteisen vuosittaisen selvityksen työllisyystilanteesta unionissa ja työllisyyttä koskevien suuntaviivojen toteuttamisesta.

III-96 artikla (ent. 129 artikla)

Eurooppalailla tai -puitelaila voidaan vahvistaa edistämistoimenpiteitä, joiden tarkoituksena on edistää jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä ja tukea niiden toimintaa työllisyyden alalla aloittein, joilla pyritään kehittämään tiedon ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa, tarjoamaan vertailevaa analyysia ja neuvontaa sekä edistämään innovatiivisia lähestymistapoja ja arvioimaan kokemuksia etenkin kokeiluhankkeita toteuttamalla. Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

Eurooppalakiin tai -puitelakiin ei kuulu jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista.

III-97 artikla (ent. 130 artikla)

Neuvosto perustaa omasta aloitteestaan yksinkertaisella enemmistöllä neuvoa-antavan työllisyyskomitean edistämään jäsenvaltioiden työllisyys- ja työmarkkinapolitiikan yhteensovittamista. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Komitean tehtävänä on:

- a) seurata jäsenvaltioiden ja unionin työllisyystilannetta ja -politiikkaa;
- b) laatia joko neuvoston tai komission pyynnöstä tai omasta aloitteestaan lausuntoja sekä myötävaikuttaa [ent. 128 artiklassa] tarkoitetun, neuvostossa tapahtuvan käsittelyn valmisteluun, tämän kuitenkin rajoittamatta [ent. 207 artiklan] soveltamista.

Tehtävänsä toteuttaessaan komitea kuulee työmarkkinaosapuolia.

Kukin jäsenvaltio ja komissio nimeävät komiteaan kaksi jäsentä.

2 JAKSO

SOSIAALIPOLITIIKKA

III-98 artikla (ent. 136 artikla)

Unionin ja jäsenvaltioiden tavoitteena on, ottaen huomioon sosiaaliset perusoikeudet sellaisina kuin ne ovat Torinossa 18 päivänä lokakuuta 1961 allekirjoitetussa Euroopan sosiaalisessa peruskirjassa ja vuoden 1989 työntekijöiden sosiaalisia perusoikeuksia koskevassa yhteisön peruskirjassa, työllisyyden edistäminen, elin- ja työolojen parantaminen siten, että ne sekä yhtenäistyvät että kohentuvat, riittävä sosiaalinen suojelu, työmarkkinaosapuolten välinen vuoropuhelu, inhimillisten voimavarojen kehittäminen tarkoituksena saavuttaa korkea ja kestävä työllisyystaso, ja syrjäytymisen torjuminen.

Tätä varten unioni ja jäsenvaltiot ottavat toiminnassaan huomioon kansallisten käytäntöjen erot, erityisesti sopimussuhteissa, sekä unionin talouden kilpailukyvyn säilyttämisen.

Unioni ja jäsenvaltiot katsovat, että tällainen kehitys seuraa paitsi sisämarkkinoiden toiminnasta, joka edistää sosiaalisten järjestelmien yhdenmukaistamista, myös perustuslaissa määrätyistä menettelyistä sekä lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten lähentämisestä.

III-99 artikla (ent. 137 artikla)

1. Edellä [ent. 136 artiklassa] tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi unioni tukee ja täydentää jäsenvaltioiden toimintaa seuraavilla aloilla:

- a) erityisesti työympäristön parantaminen työntekijöiden terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi;
- b) työehdot;
- c) työntekijöiden sosiaaliturva ja sosiaalinen suojelu;
- d) työntekijöiden suojelu työsopimuksen päättymisen yhteydessä;
- e) tiedottaminen työntekijöille ja työntekijöiden kuuleminen;
- f) työntekijöiden ja työnantajien edustaminen ja heidän etujensa kollektiivinen turvaaminen, mukaan lukien yhteistoiminta työpaikalla, jollei 5 kohdasta muuta johdu;
- g) sellaisten kolmansien maiden kansalaisten palvelussuhteen ehdot, jotka oleskelevat laillisesti unionin alueella;
- h) työmarkkinoilta syrjäytyneiden henkilöiden integroiminen, sanotun kuitenkin rajoittamatta [ent. 150 artiklan] määräyksiä;
- i) miesten ja naisten välinen tasa-arvo asioissa, jotka koskevat heidän mahdollisuuksiaan

työmarkkinoilla sekä heidän kohteluaan työssä;

- j) sosiaalisen syrjäytymisen torjuminen;
- k) sosiaalisen suojelun järjestelmien nykyaikaistaminen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta c alakohdan soveltamista.

2. Tätä varten voidaan:

- a) eurooppalailla tai -puitelailla vahvistaa toimenpiteitä jäsenvaltioiden välisen yhteistyön edistämiseksi aloittein, joilla pyritään parantamaan tiedon saantia, kehittämään tiedon ja parhaiden käytäntöjen vaihtoa, edistämään innovatiivisia lähestymistapoja ja arvioimaan kokemuksia ja jotka eivät merkitse jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista;
- b) 1 kohdan a–i alakohdassa tarkoitetuilla aloilla eurooppapuitelailla vahvistaa vähimmäisvaatimuksia, jotka pannaan täytäntöön asteittain ottaen huomioon kunkin jäsenvaltion edellytykset ja kussakin jäsenvaltiossa voimassa oleva tekninen sääntely. Tällaisessa puitelaissa vältetään säätämästä sellaisia hallinnollisia, taloudellisia tai oikeudellisia rasituksia, jotka vaikeuttaisivat pienten tai keskisuurten yritysten perustamista taikka niiden kehittämistä.

Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan kaikissa tapauksissa sen jälkeen, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

3. Poiketen 2 kohdasta neuvosto antaa 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetuilla aloilla eurooppalain tai -puitelain yksimielisesti Euroopan parlamenttia, alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan.

4. Jäsenvaltio voi antaa 2 kohdan soveltamiseksi annettujen eurooppapuitelakien täytäntöönpanon työmarkkinaosapuolten tehtäväksi niiden yhteisestä pyynnöstä.

Tällöin jäsenvaltio varmistaa, että viimeistään sinä päivänä, jona eurooppapuitelaki on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä, työmarkkinaosapuolet ovat toteuttaneet tarvittavat toimenpiteet sopimuksin, ja jäsenvaltio, jota asia koskee, on toteuttanut kaikki tarvittavat toimenpiteet, jotta se voi milloin tahansa varmistaa kyseisessä puitelaissa asetettujen tulosten saavuttamisen.

5. Tämän artiklan nojalla annetut eurooppalait ja -puitelait:

- a) eivät rajoita jäsenvaltioille tunnustettua oikeutta määritellä sosiaaliturvajärjestelmiensä peruseriaatteen, eivätkä ne saa vaikuttaa olennaisesti näiden järjestelmien rahoituksen tasapainoon;
- b) eivät voi estää jäsenvaltiota pitämästä voimassa tai toteuttamasta tiukempia suojatoimenpiteitä, jos ne ovat sopusoinnussa perustuslain kanssa.

6. Tätä artiklaa ei sovelleta palkkoihin, järjestäytymisoikeuteen, lakko-oikeuteen eikä oikeuteen määrätä työsulusta.

III-100 artikla (ent. 138 artikla)

1. Komission tehtävänä on edistää työmarkkinaosapuolten kuulemista unionin tasolla, ja se hyväksyy kaikki tarvittavat toimenpiteet näiden osapuolten vuoropuhelun helpottamiseksi varmistamalla molemmille osapuolille tasapuolisen tuen.
2. Tätä varten komissio kuulee työmarkkinaosapuolia unionin toiminnan mahdollisista suuntaviivoista, ennen kuin se tekee ehdotuksia sosiaalipolitiikan alalla.
3. Jos komissio kuultuaan työmarkkinaosapuolia pitää unionin toimintaa tarkoituksenmukaisena, se kuulee työmarkkinaosapuolia suunnitellun ehdotuksen sisällöstä. Työmarkkinaosapuolet antavat komissiolle lausunnon ehdotuksesta tai tarvittaessa sitä koskevan suosituksen.
4. Tällaisen kuulemisen yhteydessä työmarkkinaosapuolet voivat ilmoittaa komissiolle halustaan aloittaa [ent. 139 artiklassa] tarkoitettu menettely. Menettely ei saa kestää pitempään kuin yhdeksän kuukautta, elleivät kyseiset työmarkkinaosapuolet ja komissio yhdessä sovi sen pidentämisestä.

III-101 artikla (ent. 139 artikla)

1. Työmarkkinaosapuolten välinen vuoropuhelu unionin tasolla voi johtaa osapuolten niin halutessa sopimussuhteisiin, mukaan lukien sopimusten tekeminen.
2. Unionin tasolla tehdyt sopimukset pannaan täytäntöön joko työmarkkinaosapuolten ja jäsenvaltioiden omien menettelyjen ja käytäntöjen mukaisesti tai, [ent. 137 artiklassa] tarkoitettujen kysymysten osalta, allekirjoittajaosapuolten yhteisestä pyynnöstä, neuvoston komission ehdotuksesta hyväksymällä eurooppa-asetuksella tai -päätöksellä.

Silloin kun kyseisessä sopimuksessa on yksi tai useampi ent. 137 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettua alaa koskeva määräys, neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti.

III-102 artikla (ent. 140 artikla)

Edellä [ent. 136 artiklassa] tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi, rajoittamatta kuitenkaan perustuslain muiden määräysten soveltamista, komissio edistää jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä ja helpottaa niiden toiminnan yhteensovittamista niillä sosiaalipolitiikan aloilla, joita [tämä jakso] koskee, ja erityisesti asioissa, jotka koskevat:

- a) työllisyyttä;
- b) työoikeutta ja työehtoja;
- c) ammatillista perus- ja jatkokoulutusta;
- d) sosiaaliturvaa;
- e) työtapaturmien ja ammattitautien ehkäisemistä;

- f) työterveyttä;
- g) järjestäytymisoikeutta sekä työnantajien ja työntekijöiden välisiä kollektiivisia neuvotteluja.

Tätä varten komissio kiinteässä yhteydessä jäsenvaltioiden kanssa tekee tutkimuksia, antaa lausuntoja ja järjestää neuvotteluja sekä kansallisista kysymyksistä että kansainvälisiä järjestöjä koskevista kysymyksistä.

Komissio kuulee talous- ja sosiaalikomiteaa ennen kuin se antaa tässä artiklassa tarkoitetun lausunnon.

III-103 artikla (ent. 141 artikla)

1. Jokainen jäsenvaltio huolehtii sen periaatteen noudattamisesta, jonka mukaan miehille ja naisille maksetaan samasta tai samanarvoisesta työstä sama palkka.
2. Tässä artiklassa palkalla tarkoitetaan tavallista perus- tai vähimmäispalkkaa ja muuta korvausta, jonka työntekijä suoraan tai välillisesti saa työnantajaltaan työstä tai tehtävästä rahana tai luontoisetuna.

Samalla palkalla ilman sukupuoleen perustuvaa syrjintää tarkoitetaan, että:

- a) palkka, joka maksetaan työn tuloksen perusteella, lasketaan saman mittayksikön mukaan;
 - b) palkka, joka maksetaan työhön käytetyn ajan perusteella, on sama samasta tehtävästä.
3. Eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan toimenpiteet, joilla varmistetaan miesten ja naisten tasa-arvoisten mahdollisuuksien ja tasa-arvoisen kohtelun periaatteen soveltaminen työtä ja ammattia koskevista kysymyksistä, mukaan lukien samasta tai samanarvoisesta työstä maksettavan saman palkan periaate. Laki tai puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.
 4. Jotta miesten ja naisten välinen täysi tosiasiallinen tasa-arvo toteutuisi työelämässä, tasa-arvoisen kohtelun periaate ei estä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai toteuttamasta sellaisia erityisetuja tarjoavia toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on helpottaa aliedustettuna olevan sukupuolen ammatillisen toiminnan harjoittamista taikka ehkäistä tai hyvittää ammattiuraan liittyviä haittoja.

III-104 artikla (ent. 142 artikla)

Jäsenvaltiot pyrkivät säilyttämään olemassa olevan palkallisia lomina koskevien järjestelmiensä samankaltaisuuden.

III-105 artikla (ent. 143 artikla)

Komissio laatii vuosittain kertomuksen [136 artiklassa] tarkoitettujen tavoitteiden toteutumisesta ja väestötilanteesta unionissa. Komissio toimittaa tämän kertomuksen Euroopan parlamentille, neuvostolle sekä talous- ja sosiaalikomitealle.

III-106 artikla (ent. 144 artikla)

Neuvosto perustaa omasta aloitteestaan yksinkertaisella enemmistöllä neuvoa-antavan sosiaalisen suojelun komitean edistämään yhteistyötä sosiaalisen suojelun alalla jäsenvaltioiden kesken ja komission kanssa. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Komitean tehtävänä on:

- a) seurata sosiaalista tilannetta sekä sosiaalisen suojelun politiikkojen kehittymistä jäsenvaltioissa ja unionissa;
- b) edistää tietojen, kokemusten ja hyvien toimintatapojen vaihtoa jäsenvaltioiden kesken ja komission kanssa;
- c) laatia selvityksiä, antaa lausuntoja tai suorittaa muita toimivaltaansa kuuluvia tehtäviä joko neuvoston tai komission pyynnöstä tai omasta aloitteestaan, sanotun kuitenkin rajoittamatta [ent. 207 artiklan] soveltamista.

Tehtäväänsä toteuttaessaan komitea on aiheellisella tavalla yhteydessä työmarkkinaosapuoliin.

Kukin jäsenvaltio ja komissio nimeävät komiteaan kaksi jäsentä.

III-107 artikla (ent. 145 artikla)

Komission Euroopan parlamentille antamassa vuosikertomuksessa on erillinen luku, joka koskee sosiaalisen tilanteen kehitystä unionissa.

Euroopan parlamentti voi kehottaa komissiota laatimaan kertomuksia sosiaalista tilannetta koskevista erityisongelmista.

1 alajakso

Euroopan sosiaalirahasto

III-108 artikla (ent. 146 artikla)

Työntekijöiden työllistymismahdollisuuksien parantamiseksi sisämarkkinoilla ja siten elintason nostamiseksi perustetaan [tämän jakson] mukaisesti Euroopan sosiaalirahasto, joka pyrkii edistämään työntekijöiden työnsaantia sekä heidän alueellista ja ammatillista liikkumistaan unionissa sekä helpottamaan mukautumista teollisiin muutoksiin ja tuotantojärjestelmien kehitykseen erityisesti ammatillisella koulutuksella ja uudelleen koulutuksella.

III-109 artikla (ent. 147 artikla)

Komissio hallinnoi rahastoa.

Tässä tehtävässä komissiota avustaa komitea, jonka puheenjohtajana on komission jäsen ja jossa on jäsenvaltioiden sekä työntekijä- ja työnantajajärjestöjen edustajat.

III-110 artikla (ent. 148 artikla)

Eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan Euroopan sosiaalirahastoa koskevat soveltamistoimenpiteet. Laki tai puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

3 JAKSO

TALOUELLINEN, SOSIAALINEN JA ALUEELLINEN YHTEENKUULUVUUS

III-111 artikla (ent. 158 artikla)

Edistääkseen koko unionin sopusointuista kehitystä unioni kehittää ja harjoittaa toimintaansa taloudellisen, sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden lujittamiseksi.

Unioni pyrkii erityisesti vähentämään alueiden välisiä kehityseroja sekä muita heikommassa asemassa olevien alueiden tai saarien jälkeenjääneisyyttä, maaseutu mukaan luettuna.

III-112 artikla (ent. 159 artikla)

Jäsenvaltiot harjoittavat talouspolitiikkaansa ja sovittavat sitä yhteen siten, että myös [ent. 158 artiklassa] tarkoitetut tavoitteet saavutetaan. Unionin politiikan ja toiminnan suunnittelussa ja täytäntöönpanossa sekä sisämarkkinoiden toteuttamisessa otetaan huomioon kyseiset tavoitteet ja osallistutaan niiden toteuttamiseen. Unioni tukee myös tätä toteuttamista toiminnallaan, jota se harjoittaa rakennerahastojen (Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosasto, Euroopan sosiaalirahasto, Euroopan aluekehitysrahasto), Euroopan investointipankin ja muiden olemassa olevien rahoitusvälineiden kautta.

Komissio antaa Euroopan parlamentille, neuvostolle, alueiden komitealle sekä talous- ja sosiaalikomitealle joka kolmas vuosi kertomuksen siitä, miten taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden toteuttamisessa on edistytty, sekä siitä, miten tässä artiklassa määrätty eri keinot ovat myötävaikuttaneet siihen. Tähän kertomukseen liitetään tarvittaessa aiheellisia ehdotuksia.

Eurooppalailla tai -puitelaila voidaan vahvistaa kaikki rahastojen ulkopuoliset erityistoimenpiteet, sanotun kuitenkaan rajoittamatta unionin muussa politiikassa hyväksytyjen toimenpiteiden soveltamista. Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

III-113 artikla (ent. 160 artikla)

Euroopan aluekehitysrahaston tarkoituksena on myötävaikuttaa keskeisimmän alueellisen epätasapainon poistamiseen unionissa osallistumalla kehityksessä jälkeen jääneiden alueiden kehittämiseen ja rakenteelliseen mukauttamiseen sekä taantuvien teollisuusalueiden uudistamiseen.

III-114 artikla (ent. 161 artikla)

Rajoittamatta [ent. 162 artiklan] soveltamista eurooppalailla tai -puitelaila määritellään rakennerahastojen tehtävät, ensisijaiset tavoitteet ja rakenteet, mihin voi sisältyä rahastojen uudelleenryhmittely, ja rahastoihin sovellettavat yleiset säännöt, säännökset, jotka ovat tarpeen rahastojen tehokkuuden turvaamiseksi ja eri rahastojen keskinäiseksi sekä rahastojen ja muiden rahoitusvälineiden yhteensovittamiseksi.

Eurooppalailla perustettu koheesiorahasto osallistuu ympäristöalan hankkeiden rahoittamiseen sekä Euroopan laajuisten verkkohankkeiden rahoittamiseen liikenteen infrastruktuurin alalla.

Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan kaikissa tapauksissa sen jälkeen, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti 1 päivään tammikuuta 2007 asti.

III-115 artikla (ent. 162 artikla)

Eurooppalailla tai -puitelailla vahvistetaan Euroopan aluekehitysrahastoa koskevat soveltamistoimenpiteet. Laki tai puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjausosastoon ja Euroopan sosiaalirahastoon sovelletaan vastaavasti, mitä [ent. 37 ja 148 artiklassa] määrätään.

4 JAKSO

MAATALOUS JA KALASTUS

III-116 artikla (uusi)

Unioni määrittelee yhteisen maatalous- ja kalastuspolitiikan ja toteuttaa sitä.

Maataloustuotteilla tarkoitetaan maanpinnan kasvutuotteita, kotieläintalouden tuotteita ja kalataloustuotteita sekä sellaisia ensimmäisen jalostusasteen tuotteita, jotka suoraan liittyvät näihin tuotteisiin. Viittauksilla yhteiseen maatalouspolitiikkaan tai maatalouteen ja ilmaisulla 'maatalous-' tarkoitetaan myös kalastusta.

III-117 artikla (ent. 32 artikla)

1. Sisämarkkinat käsittävät myös maatalouden ja maataloustuotteiden kaupan.
2. Sisämarkkinoiden toteuttamista koskevia määräyksiä sovelletaan maataloustuotteisiin, jollei [ent. 33–38 artiklassa] toisin määrätä.
3. [Liitteessä I] lueteltuihin tuotteisiin sovelletaan 33–38 artiklaa.
4. Maataloustuotteiden sisämarkkinoiden toiminnan ja kehittämisen yhteydessä on toteutettava yhteinen maatalouspolitiikka.

III-118 artikla (ent. 33 artikla)

1. Yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteena on:
 - a) lisätä maatalouden tuottavuutta edistämällä teknistä kehitystä sekä varmistamalla, että maataloustuotantoa kehitetään järkipäisesti ja että tuotannontekijöitä, varsinkin työvoimaa, hyödynnetään parhaalla mahdollisella tavalla;
 - b) taata näin maatalousväestölle kohtuullinen elintaso erityisesti lisäämällä maataloudessa työskentelevien henkeä kohti laskettuja tuloja;
 - c) vakauttaa markkinat;
 - d) varmistaa tarvikkeiden saatavuus;
 - e) taata kohtuulliset kuluttajahinnat.
2. Yhteistä maatalouspolitiikkaa ja sen mahdollisia erityismenetelmiä suunniteltaessa otetaan huomioon:
 - a) maatalouselinkeinon erityisluonne, joka johtuu maatalouden yhteiskunnallisesta rakenteesta sekä eri maatalousalueiden välisistä rakenteellisista eroista ja luonnonolojen eroista;

- b) aiheellisten mukautusten toteuttaminen asteittain;
- c) se, että maatalous on jäsenvaltioissa tuotannonala, joka liittyy läheisesti talouteen kokonaisuudessaan.

III-119 artikla (ent. 34 artikla)

1. Edellä [ent. 33 artiklassa] lueteltujen tavoitteiden saavuttamiseksi toteutetaan yhteinen maatalouden markkinajärjestely.

Tuotteen mukaan järjestelynä on jokin seuraavista:

- a) yhteiset kilpailusäännöt;
- b) erilaisten kansallisten markkinajärjestelyjen pakollinen yhteensovittaminen;
- c) Euroopan markkinajärjestely.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettu yhteinen järjestely voi käsittää kaikki [33 artiklassa] lueteltujen tavoitteiden toteuttamiseksi tarpeelliset toimenpiteet, erityisesti hintasääntelyn, tuen tuotteiden tuotantoa ja myyntiä varten, varastoimis- ja tasausjärjestelyt sekä yhteiset viennin ja tuonnin vakauttamisjärjestelmät.

Yhteisen järjestelyn tulee rajoittua vain [33 artiklassa] lueteltujen tavoitteiden toteuttamiseen, eikä se saa syrjiä tuottajia tai kuluttajia unionissa.

Mahdollisen yhteisen hintapolitiikan tulee pohjautua yhteisiin perusteisiin ja yhdenmukaisiin laskentamenetelmiin.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun yhteisen järjestelyn tavoitteiden toteuttamiseksi voidaan perustaa yksi tai useampi maatalouden ohjaus- ja tukirahasto.

III-120 artikla (ent. 35 artikla)

Edellä [ent. 33 artiklassa] lueteltujen tavoitteiden saavuttamiseksi yhteisessä maatalouspolitiikassa voidaan:

- a) sovittaa tehokkaalla tavalla yhteen pyrkimykset ammatillisessa koulutuksessa, tutkimuksessa ja maatalousneuvonnassa, jolloin voidaan yhteisesti rahoittaa hankkeita tai laitoksia;
- b) yhteisin toimin edistää joidenkin tuotteiden kulutusta.

III-121 artikla (36 artikla)

1. Maataloustuotteiden tuotantoon ja kauppaan sovelletaan kilpailusääntöjä koskevaa [jaksoa] vain siltä osin kuin eurooppalaissa tai -puitelaissa [ent. 37 artiklan 2 kohdan] mukaisesti määritellään ottaen huomioon [ent. 33 artiklassa] luetellut tavoitteet.
2. Neuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä eurooppa-asetuksen tai -päätöksen, jolla annetaan lupa tuen myöntämiseen:
 - a) rakenteellisista syistä tai luonnonolojen vuoksi epäedullisessa asemassa olevien yritysten suojelemiseksi;
 - b) taloudellisten kehitysohjelmien mukaisesti.

III-122 artikla (ent. 37 artikla)

1. Komissio tekee ehdotuksia yhteisen maatalouspolitiikan suunnittelemisesta, sen toteuttamisesta ja kansallisten järjestelyjen korvaamisesta jollakin [ent. 34 artiklan 1 kohdassa] tarkoitetulla yhteisellä järjestelmällä sekä [tässä jaksossa] mainittujen toimenpiteiden toteuttamisesta.

Näissä ehdotuksissa otetaan huomioon tässä jaksossa mainittujen maatalousasioiden keskinäinen riippuvuus.

2. Eurooppalailla tai -puitelailla vahvistetaan [ent. 34 artiklan 1 kohdassa] tarkoitettu yhteinen maatalouden markkinajärjestely sekä muut yhteisen maatalous- ja kalastuspolitiikan tavoitteiden toteuttamisessa tarvittavat säännökset.
3. Neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta hintojen vahvistamiseen, maksuihin, tukiin ja määrällisiin rajoituksiin sekä kalastusmahdollisuuksien vahvistamiseen ja jakamiseen liittyvät eurooppa-asetukset tai -päätökset.
4. Kansalliset markkinajärjestelyt voidaan korvata [ent. 34 artiklan 1 kohdassa] tarkoitetulla yhteisellä järjestelyllä, [2 kohdassa] säädetyin edellytyksin, jos:
 - a) yhteinen järjestely antaa niille korvaamista vastustaville jäsenvaltioille, joilla on kansallinen järjestely kyseistä tuotantoa varten, yhtäläiset takeet niiden tuottajien työllisyydestä ja elintasosta, joita asia koskee; tällöin otetaan huomioon mahdollisen mukauttamisen ja tarpeellisen erikoistumisen aikataulu; ja
 - b) tämä järjestely takaa kaupankäynnille unionissa vastaavat edellytykset kuin kansallisilla markkinoilla.
5. Jos joitakin raaka-aineita varten muodostetaan yhteinen järjestely ennen kuin on olemassa yhteinen järjestely vastaavia jalostettuja tuotteita varten, näitä raaka-aineita voidaan tuoda unionin ulkopuolelta, jos niitä käytetään jalostettuihin tuotteisiin, jotka on tarkoitettu vietäviksi kolmansiin maihin.

III-123 artikla (ent. 38 artikla)

Jos jotakin tuotetta koskee jäsenvaltiossa sellainen kansallinen markkinajärjestely tai siihen sovelletaan sellaista vaikutukseltaan vastaavaa kansallista sääntelyä, joka vaikuttaa toisen jäsenvaltion vastaavanlaiseen tuotantoon, jäsenvaltiot perivät tasoitusmaksua tuotaessa tätä tuotetta jäsenvaltiosta, jossa kyseinen järjestely on tai jossa kyseistä sääntelyä sovelletaan, jollei tämä valtio peri tasoitusmaksua tuotteen viennistä.

Komissio vahvistaa nämä maksut niin suuriksi kuin tasapainon palauttamiseksi on tarpeen; komissio voi myös antaa luvan muihin toimenpiteisiin, joiden edellytykset ja joita koskevat yksityiskohtaiset säännöt se määrittelee.

5 JAKSO

YMPÄRISTÖ

III-124 artikla (ent. 174 artikla)

1. Unionin ympäristöpolitiikalla myötävaikutetaan seuraavien tavoitteiden saavuttamiseen:
 - a) ympäristön laadun säilyttäminen, suojelu ja parantaminen;
 - b) ihmisten terveyden suojelu;
 - c) luonnonvarojen harkittu ja järkevä käyttö;
 - d) sellaisten toimenpiteiden edistäminen kansainvälisellä tasolla, joilla puututaan alueellisiin tai maailmanlaajuisiin ympäristöongelmiin.
2. Unionin ympäristöpolitiikalla pyritään korkeatasoiseen suojeluun yhteisön eri alueiden tilanteiden erilaisuus huomioon ottaen. Unionin ympäristöpolitiikka perustuu ennalta varautumisen ja ennalta ehkäisemisen periaatteille sekä periaatteille, joiden mukaan ympäristövahingot olisi torjuttava ensisijaisesti niiden lähteellä ja saastuttajan olisi maksettava.

Tässä yhteydessä ympäristönsuojelun vaatimusten täyttämiseksi toteutettaviin yhdenmukaistamistoimenpiteisiin sisällytetään aiheellisissa tapauksissa suojalauseke, jonka nojalla jäsenvaltiot saavat, unionin valvontamenettelyn alaisina, toteuttaa ympäristöä koskeviin, muihin kuin taloudellisiin seikkoihin perustuvia väliaikaisia toimenpiteitä.

3. Ympäristöpolitiikkaansa valmistellessaan unioni ottaa huomioon:
 - a) saatavilla olevat tieteelliset ja tekniset tiedot;
 - b) ympäristöolot unionin eri alueilla;
 - c) toimien toteuttamisesta tai toteuttamatta jättämisestä mahdollisesti johtuvat edut ja kustannukset;
 - d) unionin koko taloudellisen ja sosiaalisen kehityksen ja yhteisön eri alueiden tasapainoisen kehityksen.
4. Unioni ja jäsenvaltiot tekevät kukin toimivaltaansa kuuluvaa yhteistyötä kolmansien maiden ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa. Unionin yhteistyötä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä voidaan sopia unionin ja asianomaisten kolmansien osapuolten välisin sopimuksin, jotka neuvotellaan ja tehdään [ent. 300 artiklan] mukaisesti.

Mitä edellisessä alakohdassa määrätään, ei rajoita jäsenvaltioiden toimivaltaa neuvotella kansainvälisissä toimielimissä ja tehdä kansainvälisiä sopimuksia.

III-125 artikla (ent. 175 artikla)

1. Eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan toimet [ent. 174 artiklassa] tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi. Laki tai puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

2. Poiketen 1 kohdasta ja rajoittamatta [ent. 95 artiklan] soveltamista, neuvosto antaa yksimielisesti eurooppalait tai -puitelait, joissa vahvistetaan:

- a) toimenpiteitä, jotka ovat etupäässä verotuksellisia;
- b) toimenpiteet, jotka vaikuttavat:
 - i) kaavoitukseen;
 - ii) vesivarojen määrän hallintaan tai jotka koskevat suoraan tai välillisesti vesivarojen saatavuutta;
 - iii) maankäyttöön jätehuoltoa lukuun ottamatta;
- c) toimenpiteet, jotka vaikuttavat merkittävästi jäsenvaltion valintaan eri energianlähteiden välillä ja jäsenvaltion energiahuollon yleiseen rakenteeseen.

Eurooppalailla neuvosto voi yksimielisesti määritellä ne tässä kohdassa tarkoitetut asiat, joissa se tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä.

Neuvosto tekee ratkaisunsa kaikissa tapauksissa sen jälkeen, kun Euroopan parlamenttia, alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

3. Eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan yleisiä toimintaohjelmia, joissa asetetaan ensisijaiset tavoitteet. Laki tai puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

Toimintaohjelmien täytäntöön panemiseksi tarvittavat toimenpiteet hyväksytään tapauksen mukaan joko 1 tai 2 kohdassa määrätyn ehdoin.

4. Jäsenvaltiot huolehtivat ympäristöpolitiikan rahoittamisesta ja täytäntöönpanosta, sanotun kuitenkin rajoittamatta eräitä unionin hyväksymiä toimenpiteitä.

5. Rajoittamatta sen periaatteen soveltamista, jonka mukaan saastuttajan olisi maksettava, jos 1 kohdan määräyksiin perustuva toimenpide aiheuttaisi jäsenvaltioiden viranomaisille suhteettomina pidettäviä kustannuksia, kyseisessä toimenpiteessä säädetään siinä muodossa kuin on aiheellista:

- a) väliaikaisista poikkeuksista; sekä/taikka
- b) koheesiorahastosta annettavasta taloudellisesta tuesta.

III-126 artikla (ent. 176 artikla)

Suojatoimenpiteet, jotka on hyväksytty [ent. 175 artiklan] nojalla, eivät estä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai vahvistamasta tiukempia suoja säännöksiä. Näiden toimenpiteiden on oltava sopusoinnussa tämän perustuslain kanssa. Niistä ilmoitetaan komissiolle.

6 JAKSO

KULUTTAJANSUOJA

III-127 artikla (ent. 153 artikla)

1. Kuluttajien etujen suojaamiseksi ja korkeatasoisen kuluttajansuojan varmistamiseksi unioni myötävaikuttaa kuluttajien terveyden, turvallisuuden ja taloudellisten etujen suojaamiseen sekä edistää kuluttajien oikeutta tiedonsaantiin ja koulutukseen sekä oikeutta järjestäytyä etujensa valvomiseksi.
2. Kuluttajansuojaa koskevat vaatimukset otetaan huomioon unionin muita politiikkoja ja muuta toimintaa määriteltäessä ja toteutettaessa.
3. Unioni myötävaikuttaa 1 kohdassa mainittujen tavoitteiden toteuttamiseen:
 - a) toimenpiteillä, jotka hyväksytään [ent. 95 artiklan nojalla] sisämarkkinoiden toteuttamisen yhteydessä;
 - b) toimenpiteillä, jotka tukevat ja täydentävät ja joilla seurataan jäsenvaltioiden harjoittamaa politiikkaa.
4. Eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan 3 kohdan b alakohdassa tarkoitetut toimenpiteet. Laki tai puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomitea on kuultu.
5. Toimenpiteet, jotka on hyväksytty 4 kohdan mukaisesti, eivät estä jäsenvaltiota pitämästä voimassa tai vahvistamasta tiukempia suojatoimenpiteitä. Näiden toimenpiteiden on oltava sopusoinnussa tämän perustuslain kanssa. Niistä ilmoitetaan komissiolle.

7 JAKSO

LIIKENNE

III-128 artikla (ent. 70 artikla)

Tämän osaston alaan kuuluvissa asioissa perustuslain tavoitteita toteutetaan yhteisellä liikennepolitiikalla.

III-129 artikla (ent. 71 artikla)

Eurooppalailla tai -puitelaila pannaan täytäntöön [ent. 70 artikla], liikenteen erityispiirteet huomioon ottaen. Laki tai puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

Eurooppalaki tai -puitelaki voi sisältää:

- a) yhteisiä sääntöjä, joita sovelletaan jäsenvaltion alueelle tai sen alueelta taikka yhden tai useamman jäsenvaltion alueen kautta tapahtuvaan kansainväliseen liikenteeseen;
- b) edellytyksiä, joilla muut kuin jäsenvaltiossa asuvat liikenteenharjoittajat saavat harjoittaa liikennettä kyseisessä jäsenvaltiossa;
- c) toimenpiteitä liikenneturvallisuuden parantamiseksi;
- d) muita aiheellisia toimenpiteitä.

III-130 artikla (ent. 72 artikla)

Ennen kuin [71 artiklan 1 kohdassa] tarkoitettu eurooppalaki tai -puitelaki on annettu, jäsenvaltio ei saa ilman neuvoston yksimielisesti antamaa eurooppalakia, jolla myönnetään poikkeuslupa, muuttaa liikennettä koskevia, 1 päivänä tammikuuta 1958, tai kun on kyse jäseneksi liittyneestä valtiosta, liittymispäivänä voimassa olleita säännöksiään sellaisiksi, että ne ovat muista jäsenvaltioista oleville liikenteenharjoittajille suoralta tai välilliseltä vaikutukseltaan epäedullisempia kuin kyseisestä jäsenvaltiosta oleville liikenteenharjoittajille.

III-131 artikla (ent. 73 artikla)

Tuki on perustuslain mukainen, jos se on tarpeen liikenteen yhteensovittamiseksi tai korvausta julkisten palvelujen käsitteeseen kuuluvien velvoitteiden täyttämistä.

III-132 artikla (ent. 74 artikla)

Perustuslain nojalla hyväksytyissä kuljetusmaksuja ja -ehtoja koskevissa toimenpiteissä on otettava huomioon liikenteenharjoittajien taloudellinen tilanne.

III-133 artikla (ent. 75 artikla)

1. Unionin sisäisessä liikenteessä on kiellettyä syrjintä, joka ilmenee siten, että liikenteenharjoittaja soveltaa kuljetettavien tavaroiden alkuperä- tai määräjäsenvaltion perusteella eri kuljetusmaksuja tai -ehtoja samanlaisten tavaroiden kuljetuksiin samoilla reiteillä.
 2. Mitä 1 kohdassa määrätään, ei estä antamasta muita eurooppalakeja tai -puitelakeja [71 artiklan 1 kohdan] mukaisesti.
 3. Neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppa-asetukset ja -päätökset, joilla turvataan 1 kohdan täytäntöönpano. Neuvosto tekee ratkaisunsa talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan.
- Neuvosto voi erityisesti hyväksyä tarvittavat eurooppa-asetukset ja -päätökset, jotta toimielimet voivat valvoa, että 1 kohtaa noudatetaan ja että käyttäjät saavat siitä täyden hyödyn.
4. Komissio tutkii omasta aloitteestaan tai jäsenvaltion pyynnöstä kaikki 1 kohdassa tarkoitetut syrjintätapaukset ja kuultuaan niitä jäsenvaltioita, joita asia koskee, tekee tarvittavat eurooppapäätökset 3 kohdassa tarkoitettujen eurooppa-asetusten ja -päättösten puitteissa.

III-134 artikla (ent. 76 artikla)

1. Sellaiset jäsenvaltion unionin sisäisessä liikenteessä käytettäviksi määräämät kuljetusmaksut ja -ehdot, joilla tavalla tai toisella tuetaan tai suojellaan tiettyä yritystä tai toimialaa taikka tiettyjä yrityksiä tai toimialoja, ovat kiellettyjä, jollei niihin anneta lupaa komission eurooppapäätöksellä.
 2. Komissio tutkii omasta aloitteestaan tai jäsenvaltion pyynnöstä 1 kohdassa tarkoitetut maksut ja ehdot ottaen erityisesti huomioon yhtäältä tarkoituksenmukaisen alueellisen talouspolitiikan vaatimukset, alikehittyneiden alueiden tarpeet ja niiden alueiden ongelmat, joihin poliittiset olot ovat vakavasti vaikuttaneet, sekä toisaalta tällaisten maksujen ja ehtojen vaikutukset eri liikennemuotojen väliseen kilpailuun.
- Komissio tekee tarvittavat eurooppapäätökset kuultuaan niitä jäsenvaltioita, joita asia koskee.
3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettua kieltoa ei sovelleta kilpailutariffeihin.

III-135 artikla (ent. 77 artikla)

Maksut tai kulut, jotka liikenteenharjoittaja veloittaa rajanylityksestä kuljetusmaksujen lisäksi, eivät saa olla kohtuuttomia rajanylityksestä tosiasiallisesti aiheutuviin kustannuksiin nähden.

Jäsenvaltiot pyrkivät pienentämään näitä kustannuksia.

Komissio voi antaa jäsenvaltioille suosituksia tämän artiklan soveltamisesta.

III-136 artikla (ent. 78 artikla)

Tämän [jakson] määräykset eivät estä toteuttamasta Saksan liittotasavallassa toimenpiteitä Saksan jaosta aiheutuneen taloudellisen haitan korvaamiseksi, jos toimenpiteet ovat tarpeen sellaisille Saksan liittotasavallan alueille, joihin jako on vaikuttanut.

III-137 artikla (ent. 79 artikla)

Komission yhteyteen perustetaan neuvoa-antava komitea, jossa on jäsenvaltioiden hallitusten nimeämät asiantuntijat. Komissio kuulee komiteaa liikenneasioissa aina, kun se katsoo sen tarpeelliseksi.

III-138 artikla (ent. 80 artikla)

1. Tätä osastoa sovelletaan rautatie-, maantie- ja sisävesiliikenteeseen.
2. Eurooppalailla tai -puitelailla voidaan vahvistaa meri- ja lentoliikennettä koskevat aiheelliset toimenpiteet. Laki tai puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

8 JAKSO

EUROOPAN LAAJUISET VERKOT

III-139 artikla (ent. 154 artikla)

1. Myötävaikuttaakseen [ent. 14 ja 158 artiklassa] määrättyjen tavoitteiden toteuttamiseen ja mahdollistaakseen sen, että unionin kansalaiset, taloudelliset toimijat sekä alueelliset ja paikalliset yhteisöt voivat saada täyden hyödyn sellaisen alueen toteuttamisesta johtuvista eduista, jolla ei ole sisäisiä rajoja, unioni myötävaikuttaa Euroopan laajuisten verkkojen perustamiseen ja kehittämiseen liikenteen, teletoiminnan ja energian infrastruktuurien aloilla.
2. Unioni pyrkii toiminnallaan avointen markkinoiden ja kilpailumarkkinoiden järjestelmässä edistämään kansallisten verkkojen yhteenliittämistä ja yhteentoimivuutta sekä pääsyä tällaisiin verkkoihin. Se ottaa erityisesti huomioon tarpeen liittää saarialueet, erillisalueet ja syrjäseutualueet unionin keskusalueisiin.

III-140 artikla (ent. 155 artikla)

1. Toteuttaakseen [ent. 154 artiklassa] tarkoitetut tavoitteet unioni:
 - a) vahvistaa joukon suuntaviivoja, jotka koskevat suunniteltujen toimien tavoitteita, painopisteitä ja pääperiaatteita Euroopan laajuisten verkkojen alalla; näissä suuntaviivoissa määritetään yhteistä etua koskevia hankkeita;
 - b) panee erityisesti teknisen standardoinnin alalla täytäntöön kaikki toimet, jotka saattavat osoittautua tarpeellisiksi verkkojen yhteentoimivuuden turvaamiseksi;
 - c) voi erityisesti toteuttamiskelpoisuutta koskevilla selvityksillä, lainatakuilla tai korkotuella tukea sellaisia jäsenvaltioiden tukemia yhteistä etua koskevia hankkeita, jotka määritetään alakohdassa tarkoitetuissa suuntaviivoissa; unioni voi myös osallistua tiettyjen liikenteen infrastruktuurin alan hankkeiden rahoittamiseen jäsenvaltioissa koheesiorahaston kautta.

Unionin toiminnassa otetaan huomioon hankkeiden ajateltavissa oleva taloudellinen elinkelpoisuus.

2. Eurooppalailla tai -puitelailla vahvistetaan 1 kohdassa tarkoitetut suuntaviivat ja muut toimenpiteet. Laki tai puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

Niihin suuntaviivoihin ja niihin yhteistä etua koskeviin hankkeisiin, jotka koskevat jonkin jäsenvaltion aluetta, tarvitaan tuon jäsenvaltion hyväksyminen.

3. Jäsenvaltiot yhteen sovittavat keskenään yhteistyössä komission kanssa sellaisen kansallisen politiikan, jolla voi olla merkittävä vaikutus [154 artiklassa] tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseen. Komissio voi kiinteässä yhteistoiminnassa jäsenvaltioiden kanssa tehdä aiheellisia aloitteita edistääkseen tätä yhteensovittamista.
4. Unioni voi tehdä yhteistyötä kolmansien maiden kanssa edistääkseen yhteistä etua koskevia hankkeita ja turvatakseen verkkojen yhteentoimivuuden.

9 JAKSO

TUTKIMUS JA TEKNOLOGIAN KEHITTÄMINEN SEKÄ AVARUUS

III-141 artikla (ent. 163 artikla)

1. Unionin tavoitteena on lujittaa unionin teollisuuden tieteellistä ja teknologista perustaa ja tukea unionin teollisuuden kansainvälisen kilpailukyvyn kehittämistä sekä edistää kaikkea tutkimustoimintaa, jota pidetään tarpeellisena perustuslain muiden lukujen perusteella.
2. Tätä varten unioni edistää kaikkialla unionissa yrityksiä, pienet ja keskisuuret yritykset mukaan luettuina, tutkimuskeskuksia ja korkeakouluja niiden korkealaatuiseen tutkimukseen ja teknologian kehittämiseen liittyvissä pyrkimyksissä; se tukee niiden pyrkimyksiä keskinäiseen yhteistyöhön varsinkin avaamalla kansalliset julkiset hankinnat, määrittelemällä yhteiset standardit sekä poistamalla yhteistyön oikeudelliset ja verotukselliset esteet ja pyrkii näin erityisesti siihen, että yritykset voivat täysin käyttää hyväkseen sisämarkkinoiden tarjoamia mahdollisuuksia.
3. Kaikesta perustuslakiin perustuvasta unionin toiminnasta tutkimuksen ja teknologian kehittämisen aloilla, demonstroitihankkeet mukaan luettuina, päätetään ja se pannaan täytäntöön [tämän jakson] mukaisesti.

III-142 artikla (ent. 164 artikla)

Pyrkiessään näihin tavoitteisiin unioni toteuttaa seuraavia jäsenvaltioissa harjoitettua toimintaa täydentäviä toimia:

- a) tutkimusta, teknologian kehittämistä ja demonstroitua koskevien ohjelmien täytäntöönpano edistämällä yhteistyötä yritysten, tutkimuskeskusten ja korkeakoulujen kanssa ja niiden kesken;
- b) yhteistyön edistäminen kolmansien maiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa unionin tutkimuksen, teknologian kehittämisen ja demonstroinnin alalla;
- c) unionin tutkimukseen, teknologian kehittämiseen ja demonstrointiin liittyvän toiminnan tuloksia koskevan tiedon levittäminen ja näiden tulosten hyväksi käyttäminen;
- d) unionin tutkijoiden koulutuksen ja liikkumisen kannustaminen.

III-143 artikla (ent. 165 artikla)

1. Unioni ja jäsenvaltiot sovittavat yhteen toimintansa tutkimuksen ja teknologian kehittämisen alalla turvatakseen kansallisen politiikan ja unionin politiikan keskinäisen yhtenäisyyden.
2. Komissio voi kiinteässä yhteistoiminnassa jäsenvaltioiden kanssa tehdä aiheellisia aloitteita edistääkseen 1 kohdassa tarkoitettua yhteensovittamista.

III-144 artikla (ent. 166 artikla)

1. Eurooppalailla vahvistetaan kaikki unionin toimet kattava monivuotinen puiteohjelma. Laki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

Puiteohjelmassa:

- a) vahvistetaan ne tieteelliset ja teknologiset tavoitteet, jotka [ent. 164 artiklassa] tarkoitetuilla toimilla on tarkoitus saavuttaa, sekä niihin liittyvät painopisteet;
 - b) osoitetaan tällaisten toimien pääperiaatteet;
 - c) vahvistetaan suurin kokonaismäärä, jolla unioni osallistuu puiteohjelman rahoitukseen, ja yksityiskohtaiset säännöt unionin osallistumisesta ohjelman rahoitukseen sekä kunkin suunnitellun toimien osuus.
2. Puiteohjelmaa mukautetaan tai täydennetään tilanteen kehityksen mukaisesti.
 3. Puiteohjelma toteutetaan kutakin tointa vastaavien erityisohjelmien avulla. Kussakin erityisohjelmassa täsmennetään ohjelman toteuttamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt, vahvistetaan ohjelman kesto ja osoitetaan tarpeelliseksi arvioidut varat. Erityisohjelmissa vahvistetut tarpeelliseksi arvioitujen varojen määrät eivät saa ylittää puiteohjelmalle ja kullekin toimelle vahvistettua suurinta kokonaismäärää.
 4. Neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppa-asetukset tai -päätökset, joilla vahvistetaan erityisohjelmat. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia ja talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan.

III-145 artikla (ent. 167 artikla)

Monivuotisen puiteohjelman toteuttamiseksi eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan:

- a) yritysten, tutkimuskeskusten ja korkeakoulujen osallistumista koskevat säännöt;
- b) tutkimustulosten levittämistä koskevat säännöt.

Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

III-146 artikla (ent. 168 artikla)

Monivuotista puiteohjelmaa toteutettaessa voidaan hyväksyä täydentäviä ohjelmia, joihin osallistuvat vain jotkin jäsenvaltiot; nämä jäsenvaltiot huolehtivat ohjelmien rahoittamisesta, jollei unioni mahdollisesti osallistu.

Eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan täydentäviin ohjelmiin sovellettavat säännöt, erityisesti tulosaineiston levittämisestä ja muiden jäsenvaltioiden osallistumismahdollisuuksista. Laki tai puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

Täydentävien ohjelmien hyväksymiseen tarvitaan niiden jäsenvaltioiden suostumus, joita asia koskee.

III-147 artikla (ent. 169 artikla)

Monivuotista puiteohjelmaa toteutettaessa eurooppalailla tai -puitelaila voidaan, yhteisymmärryksessä niiden jäsenvaltioiden kanssa, joita asia koskee, säätää osallistumisesta useiden jäsenvaltioiden käynnistämiin tutkimus- ja kehitysohjelmiin sekä näiden ohjelmien toteuttamista koskeviin rakenteisiin.

Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

III-148 artikla (ent. 170 artikla)

Unioni voi monivuotista puiteohjelmaa toteutettaessa säätää unionin tutkimusta, teknologian kehittämistä ja demonstrointia koskevasta yhteistyöstä kolmansien maiden tai kansainvälisten järjestöjen kanssa.

Tätä yhteistyötä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä voidaan sopia unionin ja asianomaisten kolmansien osapuolten välisin sopimuksin, jotka neuvotellaan ja tehdään [ent. 300 artiklan] mukaisesti.

III-149 artikla (ent. 171 artikla)

Neuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä eurooppa-asetuksia tai -päätöksiä, joilla on tarkoitus perustaa yhteisyrityksiä tai muita järjestelmiä, jotka ovat tarpeen, jotta unionin tutkimusta, teknologian kehittämistä ja demonstrointia koskevat ohjelmat voidaan toteuttaa asianmukaisesti. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia ja talous- ja sosiaalikomiteaa kuultuaan.

III-150 artikla (uusi)

1. Edistääkseen tieteellistä ja teknistä kehitystä, teollisuuden kilpailukykyä ja politiikkansa toteuttamista unioni laatii eurooppalaisen avaruuspolitiikan. Se voi tätä varten edistää yhteisiä aloitteita, tukea tutkimusta ja teknologian kehittämistä sekä sovittaa yhteen avaruuden tutkimuksen ja käytön edellyttämiä toimia.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan tarvittavat toimenpiteet, joiden toteuttamismuotona voi olla eurooppalainen avaruusohjelma.

III-151 artikla (ent. 173 artikla)

Jokaisen vuoden alussa komissio antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen. Kertomuksessa annetaan tiedot edellisen vuoden toiminnasta tutkimuksessa ja teknologian kehittämisessä sekä tulosten levittämisessä sekä kuluvan vuoden työohjelmasta.

10 JAKSO

ENERGIA

III-152 artikla (uusi)

1. Sisämarkkinoiden toteuttamisen yhteydessä ja ympäristön säilyttämistä ja sen tilan parantamista koskevan vaatimuksen huomioon ottaen unionin energiapolitiikalla pyritään:
 - a) varmistamaan energiamarkkinoiden toimivuus,
 - b) varmistamaan energian toimitusvarmuus unionissa, ja
 - c) edistämään energiatehokkuutta ja energiansäästöä sekä uusista ja uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan energian kehittämistä.
2. Eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet. Laki tai puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa sekä talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

Kyseinen laki tai puitelaki ei vaikuta jäsenvaltion eri energialähteiden välillä tekemiin valintoihin eikä jäsenvaltion energiahuollon yleiseen rakenteeseen. Asiaa koskevat toimenpiteet hyväksytään [entisen 175] artiklan [2 kohdan c alakohdan] mukaisesti.

IV LUKU

VAPAUTEEN, TURVALLISUUTEEN JA OIKEUTEEN PERUSTUVA ALUE¹

1 JAKSO

YLEISET MÄÄRÄYKSET

III-153 artikla (ent. 1 artikla)

1. Unioni muodostaa vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen, jossa kunnioitetaan perusoikeuksia ja otetaan huomioon jäsenvaltioiden eri oikeusperinteet ja -järjestelmät.
2. Unioni varmistaa sen, ettei sisärajoilla suoriteta henkilötarkastuksia, sekä kehittää turvapaikka-asioissa, maahanmuuttoasioissa ja ulkorajojen valvonnassa yhteisen politiikan, joka perustuu jäsenvaltioiden väliseen yhteisvastuuseen ja joka on oikeudenmukainen kolmansien maiden kansalaisia ja kansalaisuudettomia henkilöitä kohtaan.
3. Unioni pyrkii toiminnallaan varmistamaan korkean turvallisuustason rikollisuutta sekä rasismia ja muukalaisvihaa ehkäisevillä ja torjuvilla toimenpiteillä, poliisiviranomaisten ja rikosoikeudellisia asioita käsittelevien viranomaisten ja muiden toimivaltaisten viranomaisten välisillä koordinoituihin toimenpiteisiin ja yhteistyöllä sekä rikosoikeudellisten päätösten vastavuoroisella tunnustamisella ja rikoslainsäädäntöjen lähentämisellä.
4. Unioni parantaa oikeussuojan saatavuutta muun muassa siviilioikeudellisten asiakirjojen ja tuomioiden vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta soveltamalla.

III-154 artikla (ent. 2 artikla)

Eurooppa-neuvosto määrittelee lainsäädännön suunnittelun ja operatiivisen toiminnan strategiset yleislinjat vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvalla alueella.

III-155 artikla (ent. 3 artikla)

1. Jäsenvaltioiden kansalliset parlamentit valvovat, että tämän luvun 4 ja 5 jakson mukaisesti esitetyissä lainsäädäntöehdotuksissa ja -aloitteissa on noudatettu toissijaisuusperiaatetta toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden soveltamista koskevassa pöytäkirjassa määrättyjen erityissääntöjen mukaisesti.

Jäsenvaltioiden kansalliset parlamentit voivat osallistua perustuslain III-156 artiklassa tarkoitettuihin arviointijärjestelmiin sekä Europolin ja Eurojustin toiminnan poliittiseen valvontaan perustuslain III-169 ja III-172 artiklan mukaisesti.

¹ Tässä luvussa viittauksilla entisiin artikloihin tarkoitetaan artikloja, jotka puheenjohtajisto on esittänyt valmistelukunnalle (CONV 614/03).

III-156 artikla (ent. 4 artikla)

Neuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä eurooppa-asetuksia ja -päätöksiä, joissa vahvistetaan yksityiskohtaisia sääntöjä, joiden avulla jäsenvaltiot suorittavat yhteistoiminnassa komission kanssa objektiivisen ja puolueettoman arvioinnin siitä, miten jäsenvaltioiden viranomaiset toteuttavat tässä luvussa tarkoitettuja unionin politiikkoja, erityisesti edistääkseen vastavuoroista tunnustamista koskevan periaatteen täysimääräistä soveltamista, sanotun kuitenkaan rajoittamatta [III-261–III-263] artiklan soveltamista. Euroopan parlamentille sekä jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille tiedotetaan tämän arvioinnin sisällöstä ja tuloksista.

III-157 artikla (ent. 5 artikla)

Perustetaan pysyvä komitea varmistamaan unionin sisällä toteutettavan operatiivisen yhteistyön edistämistä ja tehostamista sisäiseen turvallisuuteen kuuluvissa asioissa. Rajoittamatta [III-242] artiklan soveltamista tämä komitea edistää jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten toiminnan yhteensovittamista. Unionin elinten ja asianomaisten erillisvirastojen edustajat voidaan ottaa mukaan komitean työskentelyyn. Euroopan parlamentille ja jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille annetaan tietoja työskentelystä.

III-158 artikla (ent. 6 artikla)

Tämän luvun määräyksillä ei rajoiteta niitä velvollisuuksia, joita jäsenvaltioilla on yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi sekä sisäisen turvallisuuden takaamiseksi.

III-159 artikla (ent. 7 artikla)

Neuvosto antaa eurooppa-asetuksia varmistaakseen jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten välisen sekä näiden viranomaisten ja komission välisen hallinnollisen yhteistyön tähän lukuun kuuluvilla aloilla. Neuvosto tekee ratkaisunsa komission ehdotuksesta, tämän vaikuttamatta [III-160] artiklan soveltamiseen, ja Euroopan parlamenttia kuultuaan.

III-160 artikla (ent. 8 artikla)

Tämän luvun 4 ja 5 jaksossa tarkoitettut toimenpiteet toteutetaan:

- a) komission ehdotuksesta, tai
- b) aloitteesta, jota yksi neljäsosa jäsenvaltioista kannattaa.

2 JAKSO

RAJATARKASTUKSIIN, TURVAPAIKKAAN JA MAAHANMUUTTOON LIITTYVÄ POLITIIKKA

III-161 artikla (ent. 10 artikla)

1. Unioni kehittää politiikan, jolla pyritään
 - a) varmistamaan, ettei sisärajoja ylittävälle henkilölle tehdä henkilötarkastuksia, riippumatta siitä, mikä heidän kansalaisuutensa on;
 - b) varmistamaan henkilötarkastukset ja tehokas valvonta ulkorajojen ylittämisen yhteydessä;
 - c) ottamaan vaiheittain käyttöön yhdenmukainen ulkorajojen valvontajärjestelmä.
2. Tätä varten eurooppalailla tai -puitelilla vahvistetaan toimenpiteet, jotka koskevat seuraavaa:
 - a) yhteinen viisumeita ja muita lyhytaikaista oleskelua varten myönnettäviä oleskelulupia koskeva politiikka;
 - b) tarkastukset, joita tehdään ulkorajoja ylittävälle henkilölle;
 - c) edellytykset, joiden mukaisesti kolmansien maiden kansalaiset voivat vapaasti matkustella unionissa lyhyen ajan;
 - d) kaikki tarvittavat toimenpiteet, joilla otetaan vaiheittain käyttöön yhteinen ulkorajojen valvontajärjestelmä;
 - e) sisärajoja ylittävälle henkilölle tehtävien henkilötarkastusten poistaminen, riippumatta siitä, mikä heidän kansalaisuutensa on.
3. Tämä artikla ei rajoita valtion rajojen maantieteelliseen määrittelyyn liittyvää jäsenvaltioiden toimivaltaa kansainvälisen oikeuden mukaisesti.

III-162 artikla (ent. 11 artikla)

1. Unioni kehittää yhteisen turvapaikka-alan ja tilapäisen suojelun politiikan, jonka tarkoituksena on antaa asianmukainen asema kaikille kansainvälistä suojelua tarvitseville kolmansien maiden kansalaisille ja taata palauttamiskiellon periaatteen noudattaminen. Tämän politiikan on oltava pakolaisten oikeusasemaa koskevan, 28 päivänä heinäkuuta 1951 tehdyn Geneven yleissopimuksen ja 31 päivänä tammikuuta 1967 tehdyn pöytäkirjan sekä muiden asiaan liittyvien sopimusten mukaista.

2. Tätä varten vahvistetaan eurooppalailla tai -puitelailla toimenpiteet, jotka koskevat yhteistä eurooppalaista turvapaikkajärjestelmää, johon sisältyvät:

- a) koko unionissa pätevä yhdenmukainen turvapaikka-asema kolmansien maiden kansalaisille;
- b) yhdenmukainen toissijaisen suojelun asema kolmansien maiden kansalaisille, jotka eivät saa eurooppalaista turvapaikkaa mutta jotka tarvitsevat kansainvälistä suojelua;
- c) yhteinen järjestelmä tilapäisen suojelun antamiseksi kotiseudultaan siirtymään joutuneille joukkomaahantulon yhteydessä;
- d) yhteisiä menettelyjä yhdenmukaisen turvapaikka-aseman tai toissijaisen suojelun myöntämisessä ja peruuttamisessa;
- e) perusteet ja menettelyt turvapaikkahakemuksen tai toissijaista suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastaavan jäsenvaltion määrittämiseksi;
- f) turvapaikanhakijoiden tai toissijaista suojelua hakevien vastaanottoa koskevat vaatimukset;
- g) kumppanuus ja yhteistyö kolmansien maiden kanssa turvapaikkaa tai toissijaista tai tilapäistä suojelua hakevien suurten henkilömäärien hallinnoimiseksi.

3. Jos kolmansien maiden kansalaisten äkillinen joukkomaahantulo aiheuttaa yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa hätätilanteen, neuvosto voi komission ehdotuksesta hyväksyä väliaikaisia toimenpiteitä koskevia eurooppa-asetuksia tai -päätöksiä kyseisen jäsenvaltion tai kyseisten jäsenvaltioiden hyväksi. Se tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

III-163 artikla (ent. 12 artikla)

1. Unioni kehittää yhteisen maahanmuuttopolitiikan, jolla pyritään kaikissa vaiheissa varmistamaan muuttovirtojen tehokas hallinta, jäsenvaltioissa laillisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten oikeudenmukainen kohtelu sekä laittoman maahanmuuton ja ihmiskaupan tehostettu ehkäiseminen ja torjunta.

2. Tätä varten eurooppalailla tai -puitelailla vahvistetaan toimenpiteet seuraavilla aloilla:

- a) maahantuloa ja maassaoleskelua koskevat edellytykset ja vaatimukset pitkäaikaisten viisumien ja oleskelulupien myöntämisestä jäsenvaltioissa, perheen yhdistäminen mukaan luettuna;
- b) jäsenvaltioissa laillisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten oikeuksien määrittely, mukaan lukien edellytykset, jotka koskevat liikkumis- ja oleskeluvapautta muissa jäsenvaltioissa;

c) laitton maahantulo ja laitton oleskelu, laittomasti maassa oleskelevien henkilöiden maasta poistaminen ja palauttaminen mukaan luettuna;

3. Unioni voi tehdä kolmansien maiden kanssa sopimuksia laittomasti maassa oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten takaisinotosta kotimaahan tai viimeiseen oleskelumaahan.

4. Eurooppalailla tai -puitelaila voidaan vahvistaa toimenpiteitä, joilla kannustetaan ja tuetaan jäsenvaltioiden toimia alueellaan laillisesti oleskelevien kolmansien maiden kansalaisten kotoutumisen edistämiseksi, lukuun ottamatta jäsenvaltioiden lainsäädännön ja hallinnollisten määräysten yhdenmukaistamista.

III-164 artikla (ent. 13 artikla)

Tässä jaksossa tarkoitetuissa unionin politiikoissa ja niiden täytäntöönpanossa noudatetaan jäsenvaltioiden yhteisvastuun ja oikeudenmukaisen vastuunjaon periaatetta, myös rahoituksen osalta. Unionin tämän jakson määräysten nojalla antamiin säädöksiin sisällytetään aina tarvittaessa asianmukaisia säännöksiä tämän periaatteen soveltamisesta.

3 JAKSO

OIKEUDELLINEN YHTEISTYÖ YKSITYISOIKEUDEN ALALLA

III-165 artikla (ent. 14 artikla)

1. Unioni kehittää oikeudellista yhteistyötä yksityisoikeudellisissa asioissa, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia. Tämä yhteistyö perustuu tuomioistuinten päätösten ja muiden päätösten vastavuoroinen tunnustamisen periaatteeseen. Yhteistyöhön voi kuulua jäsenvaltioiden lakien ja asetusten lähentämistä koskevien toimenpiteiden hyväksymistä.

2. Tätä varten lailla tai puitelailla vahvistetaan toimenpiteitä, joilla pyritään muun muassa varmistamaan:

- a) jäsenvaltioiden tuomioistuinten päätösten ja muiden päätösten vastavuoroinen tunnustaminen ja niiden täytäntöönpano;
- b) oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen tiedoksianto valtiosta toiseen;
- c) lainvalintaa ja tuomioistuimen toimivallan määräytymistä koskevien jäsenvaltioiden sääntöjen yhteensopivuus;
- d) todisteiden vastaanottamista koskeva yhteistyö;
- e) korkeatasoiset oikeussuojakeinot;
- f) riita-asiain oikeudenkäyntien moitteeton sujuminen edistämällä tarvittaessa riita-asiain oikeudenkäyntiä koskevien jäsenvaltioissa sovellettavien säännösten yhteensopivuutta;
- g) vaihtoehtoisten riidanratkaisumenetelmien kehittäminen;
- h) tuomareiden ja tuomioistuinten henkilöstön koulutuksen tukeminen.

3. Poiketen 2 kohdasta perheoikeudellisia näkökohtia koskevat toimenpiteet vahvistetaan neuvoston puitelailla. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Neuvosto voi komission ehdotuksesta tehdä eurooppapäätöksen, jolla määritetään ne perheoikeudelliset näkökohdat, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia ja jotka voidaan hyväksyä tavanomaisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

4 JAKSO

OIKEUDELLINEN YHTEISTYÖ RIKOSASIOISSA

III-166 artikla (ent. 15 artikla)

1. Oikeudellinen yhteistyö rikosasioissa perustuu unionissa tuomioistuinten tuomioiden ja päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen, ja se sisältää jäsenvaltioiden lakien ja asetusten lähentämisen 2 kohdassa ja [III-167] artiklassa tarkoitetuilla aloilla.

Eurooppalailla tai -puitelailla vahvistetaan toimenpiteet, joilla pyritään:

- a) laatimaan sääntöjä ja menettelytapoja, joilla pyritään varmistamaan kaikenmuotoisten tuomioiden ja tuomioistuinten päätösten tunnustaminen koko unionissa;
 - b) ehkäisemään ja ratkaisemaan jäsenvaltioiden välisiä tuomioistuimen toimivaltaa koskevia ristiriitoja;
 - c) edistämään tuomareiden ja oikeuslaitoksen henkilöstön koulutusta;
 - d) helpottamaan jäsenvaltioiden oikeusviranomaisten tai vastaavien viranomaisten rikosoikeudellista yhteistyötä rikoksiin liittyvien syytetoimien ja päätösten täytäntöönpanon yhteydessä.
2. Tuomioistuinten tuomioiden ja päätösten vastavuoroisen tunnustamisen ja poliisiyhteistyön ja oikeudellisen yhteistyön helpottamiseksi rikosasioissa, joilla on rajatylittäviä vaikutuksia, eurooppapuitelailla voidaan vahvistaa seuraavia asioita koskevia vähimmäissääntöjä:
- a) todisteiden vastavuoroinen hyväksyttävyys jäsenvaltioissa;
 - b) rikosoikeudellisen menettelyn aikana noudatettavien yksilön oikeuksien määrittely;
 - c) rikosten uhrien oikeudet;
 - d) muut rikosoikeudellisen menettelyn erityistekijät, jotka neuvosto on määrittänyt ennalta eurooppapäätöksellä. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

Tällaisten vähimmäissääntöjen hyväksyminen ei estä jäsenvaltioita pitämästä yllä tai ottamasta käyttöön korkeatasoisempaa suojelua yksilön oikeuksien turvaamiseksi rikosoikeudellisessa menettelyssä.

III-167 artikla (ent. 17 artikla)

1. Eurooppalailla voidaan vahvistaa rikosten ja seuraamusten määrittelyä koskevia yhteisiä vähimmäissääntöjä erityisen vakavan ja rajat ylittävän rikollisuuden aloilla. Nämä ominaisuudet johtuvat joko rikoksen luonteesta, sen vaikutuksista tai erityisestä tarpeesta torjua rikoksia yhteisin perustein.

Tällaisia rikollisuuden aloja ovat terrorismi, ihmiskauppa ja naisten ja lasten seksuaalinen hyväksikäyttö, laiton huumausainekauppa, laiton asekauppa, rahanpesu, lahjonta, maksuvälineiden väärentäminen, tietokonerikollisuus ja järjestäytynyt rikollisuus.

Rikollisuuden kehittymisen myötä neuvosto voi tehdä eurooppapäätöksen, jossa määritetään muitakin rikollisuuden aloja, jotka täyttävät tässä kohdassa tarkoitetut edellytykset. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.

2. Kun rikosoikeuden normien lähentäminen osoittautuu välttämättömäksi unionin politiikan tehokkaan täytäntöönpanon varmistamisessa alalla, jolla on toteutettu yhdenmukaistamistoimenpiteitä, eurooppapuitelailla voidaan vahvistaa rikosten ja seuraamusten määrittelyä koskevia vähimmäissääntöjä tällä alalla.

Puitelaki annetaan edellisessä kohdassa tarkoitettujen yhdenmukaistamistoimenpiteiden hyväksymisessä noudatettavaa menettelyä noudattaen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta [III-160] artiklan soveltamista.

III-168 artikla (ent. 18 artikla)

Eurooppalailla tai -puitelailla voidaan vahvistaa toimenpiteitä, joilla kannustetaan ja tuetaan jäsenvaltioiden toimia rikollisuuden ehkäisemiseksi. Nämä toimenpiteet eivät saa merkitä jäsenvaltioiden lakien ja asetusten lähentämistä.

III-169 artikla (ent. 19 artikla)

1. Eurojustin tehtävänä on tukea ja tehostaa jäsenvaltioiden viranomaisten ja Europolin toteuttamien operaatioiden ja toimittamien tietojen perusteella niiden kansallisten viranomaisten toiminnan yhteensovittamista ja yhteistyötä, jotka tutkivat vakavaa rikollisuutta, joka vaikuttaa kahteen tai useampaan jäsenvaltioon tai joka edellyttää yhteisin perustein toteutettavia tutkintatoimia.

2. Eurooppalailla määritetään Eurojustin rakenne, toiminta, toiminta-ala ja tehtävät. Näitä tehtäviä voivat olla

- a) toimivaltaisten kansallisten viranomaisten toteuttamien syytetoimien käynnistäminen ja yhteensovittaminen erityisesti niiden koskiessa unionin taloudellisia etuja vahingoittavia rikoksia;
- b) oikeudellisen yhteistyön tiivistäminen, myös tuomioistuinten toimivaltaa koskevien ristiriitojen ratkaiseminen ja tiivis yhteistyö Euroopan oikeudellisen verkoston kanssa.

Eurooppalailla vahvistetaan myös menettelytavat, jotka koskevat Euroopan parlamentin ja jäsenvaltioiden kansallisten parlamenttien osallistumista Eurojustin toiminnan arviointiin.

3. Tässä määräyksessä tarkoitettujen syytetoimien yhteydessä toimivaltaiset kansalliset viranomaiset tekevät viralliset tuomioistuinmenettelyyn kuuluvat ratkaisut, sanotun kuitenkaan rajoittamatta [III-170] artiklan soveltamista.

III-170 artikla (ent. 20 artikla)

1. Rajat ylittävän vakavan rikollisuuden ja unionin etuja vahingoittavien rikollisten toimien torjumiseksi neuvoston eurooppalailla voidaan perustaa Euroopan syyttäjänvirasto. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.
2. Euroopan syyttäjänvirastolla, joka on tarvittaessa yhteydessä Europolin, on toimivalta tutkia useita jäsenvaltioita koskevia vakavia rikoksia ja unionin taloudellisia etuja vahingoittavia rikoksia, jotka määritetään 1 kohdan mukaisessa eurooppalaissa, sekä asettaa syytteeseen niiden tekijät ja avunantajat. Se ajaa tällaisia tekoja koskevia syytteitä jäsenvaltioiden toimivaltaisissa tuomioistuimissa.
3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettulla eurooppalailla vahvistetaan Euroopan syyttäjänviraston perussääntö, sen tehtävien hoitamista koskevat ehdot, sen toimintaan sovellettavat ja todisteiden hyväksyttävyyttä koskevat menettelysäännöt sekä Euroopan syyttäjänviraston tehtäviensä hoidossa vahvistamien prosessitoimien oikeudelliseen valvontaan sovellettavat säännöt.

5 JAKSO

POLIISIYHTEISTYÖ

III-171 artikla (ent. 21 artikla)

1. Unioni kehittää jäsenvaltioiden kaikkien toimivaltaisten viranomaisten, kuten poliisi- ja tulliviranomaisten sekä rikosten ehkäisemiseen, paljastamiseen ja tutkintaan erikoistuneiden muiden lainvalvontaviranomaisten välisen poliisiyhteistyön.
2. Eurooppalailla tai -puitelaila voidaan vahvistaa toimenpiteitä, jotka koskevat:
 - a) asiaa koskevien tietojen keräämistä, tallentamista, käsittelyä, analysointia ja vaihtoa;
 - b) henkilöstön koulutuksen tukemista, henkilöstön vaihtoa, välineistöä ja rikostutkintaa;
 - c) yhteisiä tutkintatekniikoita vakavan järjestäytyneen rikollisuuden paljastamiseksi.
3. Neuvoston eurooppalailla tai -puitelaila voidaan vahvistaa toimenpiteitä, jotka koskevat tässä artiklassa tarkoitettujen viranomaisten välistä operatiivista yhteistyötä. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

III-172 artikla (ent. 22 artikla)

1. Europolin tehtävä on tukea ja tehostaa jäsenvaltioiden poliisiviranomaisten ja muiden lainvalvontaviranomaisten toimintaa ja niiden keskinäistä yhteistyötä, jolla ehkäistään ja torjutaan vakavaa kahta tai useampaa jäsenvaltiota uhkaavaa rikollisuutta, terrorismia ja jonkin unionin politiikan tavoitteena olevaa yhteistä etua vahingoittavia rikollisuuden muotoja.
2. Eurooppalailla määritetään Europolin rakenne, toiminta, toiminta-ala ja tehtävät. Näihin tehtäviin voi sisältyä:
 - a) erityisesti jäsenvaltioiden, kolmansien maiden tai kolmansien elinten viranomaisten välittämien tietojen kerääminen, tallentaminen, käsittely, analysointi ja vaihto;

- b) yhdessä jäsenvaltioiden viranomaisten kanssa toteutettujen tai yhteisten tutkintaryhmien toteuttamien tutkintatoimien ja operatiivisten toimien yhteensovittaminen, järjestäminen ja toteuttaminen, tarvittaessa yhteydessä Eurojustiin.

Eurooppalailla vahvistetaan myös se, millä tavoin Euroopan parlamentti valvoo Europolin toimintaa yhdessä jäsenvaltioiden kansallisten parlamenttien kanssa.

3. Europolin kaiken operatiivisen toiminnan tulee tapahtua yhteydessä sen jäsenvaltion tai niiden jäsenvaltioiden viranomaisiin, joiden alueella toimitaan, ja yhteisymmärryksessä näiden viranomaisten kanssa. Pakkokeinojen käyttö kuuluu yksinomaan toimivaltaisille kansallisille viranomaisille.

III-173 artikla (ent. 23 artikla)

Neuvoston eurooppalailla tai -puitelilla vahvistetaan ne edellytykset ja rajoitukset, joiden mukaisesti [III-166 ja III-171] artiklassa tarkoitetut jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset voivat toimia toisen jäsenvaltion alueella yhteydessä kyseisen jäsenvaltion viranomaisiin ja niiden suostumuksella. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti Euroopan parlamenttia kuultuaan.

5 LUKU

ALAT, JOILLA UNIONI VOI PÄÄTTÄÄ TOTEUTTA YHTEENSOVITTAMISTA KOSKEVIA TOIMIA, TÄYDENTÄVIÄ TOIMIA JA TUKITOIMIA

1 JAKSO

KANSANTERVEYS

III-174 artikla (ent. 152 artikla)

1. Kaikkien unionin politiikkojen ja toimintojen määrittelyssä ja toteuttamisessa varmistetaan ihmisten terveyden korkeatasoinen suojelu.

Kansallista politiikkaa täydentävä unionin toiminta suuntautuu kansanterveyden parantamiseen, ihmisten sairauksien ja tautien ehkäisemiseen sekä ihmisten terveyttä vaarantavien tekijöiden torjuntaan. Kyseinen toiminta käsittää laajalle levinneiden vaarallisten sairauksien torjunnan edistämällä niiden syiden, leviämisen ja ehkäisemisen tutkimusta sekä terveysvalistusta ja -kasvatusta.

Unioni täydentää huumausaineiden aiheuttamien terveyshaittojen vähentämiseen tähtäävää jäsenvaltioiden toimintaa, johon kuuluu tiedotus- ja ehkäisemistoimia.

2. Unioni edistää jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä tässä artiklassa tarkoitetuilla aloilla sekä tarvittaessa tukee niiden toimintaa.

Yhteydessä komission kanssa jäsenvaltiot sovittavat keskenään yhteen politiikkansa ja toimintaohjelmansa 1 kohdassa tarkoitetuilla aloilla. Komissio voi kiinteässä yhteydessä jäsenvaltioihin tehdä aiheellisia aloitteita tämän yhteensovittamisen edistämiseksi.

3. Unioni ja jäsenvaltiot edistävät kansanterveysalan yhteistyötä kolmansien maiden sekä toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa.

4. Eurooppalailla tai -puitelaila myötävaikutetaan tässä artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseen vahvistamalla toimenpiteitä, joiden avulla voidaan vastata yhteisiin turvallisuushaasteisiin, erityisesti

- a) toimenpiteitä, joilla asetetaan ihmisestä peräisin oleville elimille ja aineille sekä verelle ja verituotteille korkeat laatu- ja turvallisuusvaatimukset; nämä toimenpiteet eivät estä jäsenvaltioita pitämästä voimassa tai toteuttamasta tiukempia suojatoimenpiteitä;
- b) poiketen [entisestä 37 artiklasta] eläinlääkintä- ja kasvinsuojelualalla toimenpiteitä, joiden välittömänä tarkoituksena on kansanterveyden suojeleminen;

Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

5. Eurooppalailla tai -puitelailla voidaan myös vahvistaa edistämistoimenpiteitä, joiden tarkoituksena on ihmisten terveyden suojelu ja parantaminen ja jotka eivät merkitse jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista. Eurooppalaki tai -puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

6. Neuvosto voi tässä artiklassa mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi myös antaa komission ehdotuksesta suosituksia.

7. Unionin toiminnassa kansanterveyden alalla otetaan täysimääräisesti huomioon terveystalouden ja sairaanhoidon järjestämiseen ja tarjoamiseen liittyvät jäsenvaltioiden velvollisuudet. Erityisesti 4 kohdan a alakohdassa tarkoitetut toimenpiteet eivät vaikuta elinten ja veren luovuttamista tai lääketieteellistä käyttöä koskeviin kansallisiin säännöksiin ja määräyksiin.

2 JAKSO

TEOLLISUUS

III-175 artikla (ent. 157 artikla)

1. Unioni ja jäsenvaltiot huolehtivat siitä, että unionin teollisuuden kilpailukyvyn kannalta tarpeelliset edellytykset turvataan.

Tällöin niiden toiminnalla pyritään avointen kilpailumarkkinoiden järjestelmän mukaisesti:

- a) nopeuttamaan teollisuuden mukauttamista rakenteellisiin muutoksiin;
- b) edistämään kaikkialla unionissa yritysten, erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten, aloittamisen ja kehittämisen kannalta suotuisaa toimintaympäristöä;
- c) edistämään yritysten välisen yhteistyön kannalta suotuisaa toimintaympäristöä;
- d) edistämään keksintöjä, tutkimusta ja teknologista kehittämistä koskevan politiikan antamien teollisten mahdollisuuksien parempaa hyväksikäyttöä.

2. Jäsenvaltiot neuvottelevat keskenään yhteydessä komission kanssa ja sovittavat tarvittaessa yhteen toimintansa. Komissio voi tehdä aiheellisia aloitteita tämän yhteensovittamisen edistämiseksi.

3. Unioni myötävaikuttaa 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseen perustuslain muiden artiklojen nojalla harjoittamallaan politiikalla ja toiminnalla. Eurooppalailla tai -puitelailla voidaan vahvistaa erityistoimenpiteitä, joiden tarkoituksena on tukea jäsenvaltioissa 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseksi toteutettuja toimia. Laki tai puitelaki annetaan, kun talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

Tämä jakso ei anna unionille perustetta toteuttaa mitään toimenpiteitä, jotka voivat johtaa kilpailun vääristymiseen tai jotka käsittävät verotusta tai palkattujen työntekijöiden oikeuksia ja etuja koskevia säännöksiä tai määräyksiä.

3 JAKSO

KULTTUURI

III-176 artikla (ent. 151 artikla)

1. Unioni myötävaikuttaa jäsenvaltioiden kulttuurien kukoistukseen niiden kansallista ja alueellista monimuotoisuutta vaalien ja korostaen samalla niiden yhteistä kulttuuriperintöä.
2. Unioni pyrkii toiminnallaan rohkaisemaan jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä sekä tarvittaessa tukemaan ja täydentämään niiden toimintaa seuraavilla aloilla:
 - a) Euroopan kansojen kulttuurin ja historian tuntemuksen ja sitä koskevan tiedon levityksen parantaminen;
 - b) Euroopan kannalta merkittävän kulttuuriperinnön säilyttäminen ja suojaaminen;
 - c) muu kuin kaupallinen kulttuurivaihto;
 - d) taiteellinen ja kirjallinen luova toiminta, audiovisuaalialan toiminta mukaan luettuna.
3. Unioni ja jäsenvaltiot edistävät kulttuurialan yhteistyötä kolmansien maiden sekä toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen ja erityisesti Euroopan neuvoston kanssa.
4. Unioni ottaa kulttuuriin liittyvät näkökohdat huomioon muiden perustuslain määräysten mukaisessa toiminnassaan, erityisesti vaaliakseen ja edistääkseen kulttuuriensa monimuotoisuutta.
5. Jotta myötävaikutetaan tässä artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseen:
 - a) eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan edistämistoimet, jotka eivät merkitse jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista. Laki tai puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa on kuultu.
 - b) neuvosto antaa komission ehdotuksesta suosituksia.

4 JAKSO

KOULUTUS, AMMATILLINEN KOULUTUS, NUORISO JA URHEILU

III-177 artikla (ent. 149 artikla)

1. Unioni myötävaikuttaa laadukkaan koulutuksen kehittämiseen rohkaisemalla jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä sekä tarvittaessa tukemalla ja täydentämällä jäsenvaltioiden toimintaa. Se ottaa täysin huomioon jäsenvaltioiden vastuun opetuksen sisällöstä ja koulutusjärjestelmän järjestämisestä sekä niiden sivistyksellisen ja kielellisen monimuotoisuuden.

Unioni myötävaikuttaa Euroopan urheiluun liittyvien kysymysten edistämiseen ottaen huomioon urheilun yhteiskunnallisen ja kasvatuksellisen merkityksen.

2. Unionin toiminnalla pyritään:

- a) kehittämään eurooppalaista ulottuvuutta koulutuksessa erityisesti jäsenvaltioiden kielten opetuksella ja levittämällä;
- b) edistämään opiskelijoiden ja opettajien liikkuvuutta muun muassa rohkaisemalla tutkintotodistusten ja opintojaksojen tunnustamista akateemisessa maailmassa;
- c) edistämään koulutuslaitosten välistä yhteistyötä;
- d) kehittämään tietojen ja kokemusten vaihtoa jäsenvaltioiden koulutusjärjestelmien yhteisistä kysymyksistä;
- e) edistämään nuorisovaihdon sekä sosiaalipedagogiikan alan ohjaajien vaihdon kehittämistä;
- f) rohkaisemaan etäopetuksen kehittämistä;
- g) kehittämään urheilun eurooppalaista ulottuvuutta edistämällä tasapuolisuutta kilpailuissa ja urheilujärjestöjen välistä yhteistyötä sekä suojelemalla urheilijoiden, erityisesti nuorten urheilijoiden, fyysistä ja henkistä koskemattomuutta.

3. Unioni ja jäsenvaltiot edistävät koulutusalan yhteistyötä kolmansien maiden sekä toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen ja erityisesti Euroopan neuvoston kanssa.

4. Jotta myötävaikutetaan tässä artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseen:

- a) eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan edistämistoimia, jotka eivät merkitse jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista. Laki tai puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.
- b) neuvosto antaa komission ehdotuksesta suosituksia.

III-178 artikla (ent. 150 artikla)

1. Unioni toteuttaa ammatillista koulutusta koskevaa politiikkaa, joka tukee ja täydentää jäsenvaltioiden toimia, ottaen samalla täysin huomioon jäsenvaltioiden vastuun ammatillisen koulutuksen sisällöstä ja järjestämisestä.
2. Unionin toiminnalla pyritään:
 - a) helpottamaan teollisiin muutoksiin mukautumista erityisesti ammatillisella koulutuksella ja uudelleen koulutuksella;
 - b) parantamaan valmentavaa ammatillista koulutusta ja jatkokoulutusta ammattiin pääsyn ja palaamisen helpottamiseksi työmarkkinoilla;
 - c) helpottamaan pääsyä ammatilliseen koulutukseen ja edistämään ammattiin kouluttavien ja ammattia opiskelevien, erityisesti nuorison, liikkuvuutta;
 - d) kannustamaan koulutuslaitosten tai ammatillisten koulutuslaitosten ja yritysten välistä yhteistyötä ammatillista koulutusta koskevissa asioissa;
 - e) kehittämään tietojen ja kokemusten vaihtoa jäsenvaltioiden ammatillisten koulutusjärjestelmien yhteisistä kysymyksistä.
3. Unioni ja jäsenvaltiot edistävät ammatillisen koulutuksen alan yhteistyötä kolmansien maiden sekä toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa.
4. Eurooppalailla tai -puitelaila myötävaikutetaan tässä artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteuttamiseen, mutta tämä ei merkitse jäsenvaltioiden lakien ja asetusten yhdenmukaistamista. Laki tai -puitelaki annetaan, kun alueiden komiteaa ja talous- ja sosiaalikomiteaa on kuultu.

5 JAKSO

PELASTUSPALVELU

III-179 artikla (uusi)

1. Unioni kannustaa jäsenvaltioiden yhteistyötä unionin alueen luonnonkatastrofien tai ihmisen aiheuttamien suuronnettomuuksien ennaltaehkäisyyn ja niiltä suojautumiseen tarkoitettujen järjestelmien tehostamiseksi.

Unionin toiminnalla pyritään:

- a) tukemaan ja täydentämään jäsenvaltioiden kansallisen, alueellisen ja paikallisen tason toimintaa, joka koskee vaarojen ennaltaehkäisyä, jäsenvaltioiden pelastuspalvelualan toimijoiden valmistautumista sekä luonnonmullistusten tai ihmisen aiheuttamien suuronnettomuuksien yhteydessä toteutettavia toimia;
- b) edistämään nopeaa ja tehokasta operatiivista yhteistyötä kansallisten pelastuspalveluviranomaisten välillä;
- c) edistämään pelastuspalvelun alalla toteutettavien kansainvälisen tason toimien johdonmukaisuutta.

2. Eurooppalailla tai -puitelaila vahvistetaan tarvittavat toimenpiteet, joilla myötävaikutetaan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseen.

6 JAKSO

HALLINNOLLINEN YHTEISTYÖ

III-180 artikla (uusi)

1. Unionin lainsäädännön tosiasiallista kansallista täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa, mikä on ratkaisevan tärkeää unionin toimivuudelle, on pidettävä yhteistä etua koskevana asiana.
2. Unioni voi tukea jäsenvaltioiden toimia, joilla ne pyrkivät parantamaan hallinnollista valmiuttaan panna unionin lainsäädäntö täytäntöön. Kyseisiin toimiin voi kuulua tietojenvaihdon ja virkamiesvaihdon helpottaminen sekä koulutus- ja kehittämissuunnitelmien tukeminen. Jäsenvaltiota ei voida velvoittaa hyödyntämään kyseistä tukea. Tätä tarkoitusta varten eurooppalailla vahvistetaan tarpeelliset toimenpiteet.
3. Tämä artikla ei vaikuta jäsenvaltioiden velvoitteisiin panna unionin lainsäädäntö täytäntöön eikä komission etuoikeuksiin tai velvollisuuksiin. Tämä artikla ei myöskään vaikuta muihin perustuslain määräyksiin, jotka koskevat hallinnollista yhteistyötä jäsenvaltioiden välillä sekä jäsenvaltioiden ja unionin välillä.

IV OSASTO

MERENTAKAISTEN MAIDEN JA ALUEIDEN ASSOSIOINTI

III-181 artikla (ent. 182 artikla)

Ne Euroopan ulkopuoliset maat ja alueet, joilla on erityiset suhteet Tanskaan, Ranskaan, Alankomaihin ja Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, assosioidaan unioniin. Nämä maat ja alueet, jäljempänä 'maat ja alueet', luetellaan [liitteessä II].

Assosioinnin tavoitteena on edistää maiden ja alueiden taloudellista ja sosiaalista kehitystä ja vahvistaa läheiset taloudelliset suhteet niiden ja koko unionin välille.

...² mainittujen periaatteiden mukaisesti assosioinnin tarkoituksena on ensisijaisesti edistää näiden maiden ja alueiden väestön etuja ja vaurautta, jotta ne voivat saavuttaa sen taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kehityksen, johon ne pyrkivät.

III-182 artikla (ent. 183 artikla)

Assosioinnilla pyritään seuraaviin tavoitteisiin:

- 1) Jäsenvaltiot soveltavat kaupankäynnissään maiden ja alueiden kanssa samaa järjestelmää kuin perustuslain mukaan keskinäisessä kaupankäynnissään.
- 2) Jokainen maa ja alue soveltaa kaupankäynnissään jäsenvaltioiden sekä muiden maiden ja alueiden kanssa samaa järjestelmää kuin kaupankäynnissä sen Euroopan valtion kanssa, johon sillä on erityiset suhteet.
- 3) Jäsenvaltiot osallistuvat näiden maiden ja alueiden asteittaisen kehittymisen vaatimiin sijoituksiin.
- 4) Unionin rahoittamiin sijoituksiin saa tarjouksin ja toimituksin osallistua yhtäläisin ehdoin jokainen luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka on jäsenvaltion taikka jonkin maan tai alueen kansalainen.
- 5) Jäsenvaltioiden sekä maiden ja alueiden välisissä suhteissa kansalaisten ja yhtiöiden sijoittautumisoikeutta säännellään sijoittautumisoikeutta koskevan [luvun] määräysten ja menettelyjen mukaisesti ja ketään syrjimättä, jollei [187 artiklan] nojalla hyväksytyistä erityistoimenpiteistä muuta johdu.

² Kyseiset, tällä hetkellä EY-sopimuksen johdanto-osassa olevat periaatteet olisi syytä luetella. Ne olisi sisällytettävä perustuslakiin ja tarvittaessa tähän määräykseen.

III-183 artikla (ent. 184 artikla)

1. Maista ja alueilta peräisin oleviin, jäsenvaltioihin tuotaviin tavaroihin sovelletaan perustuslaissa määrättyä jäsenvaltioiden välistä tullikieltoa.
 2. Maahan tai alueelle jäsenvaltioista taikka muista maista tai muilta alueilta tuotavien tavaroiden tullit ovat kiellettyjä [entisen 25 artiklan] mukaisesti.
 3. Maat ja alueet voivat kuitenkin periä tulleja, jotka ovat tarpeen niiden kehityksen ja teollistumisen kannalta taikka jotka ovat luonteeltaan fiskaalisia ja joiden tarkoituksena on tuottaa tuloa niiden talousarvioon.
- Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettut tullit eivät saa olla korkeampia kuin siitä jäsenvaltiosta tuotavista tuotteista perittävät tullit, johon maalla tai alueella on erityiset suhteet.
4. Mitä 2 kohdassa määrätään, ei sovelleta maihin tai alueisiin, jotka niitä sitovien erityisten kansainvälisten velvoitteiden vuoksi jo soveltavat tullitariffia, joka ei ole syrjivä.
 5. Maihin tai alueille tuotavia tavaroita koskevien tullien käyttöön ottaminen tai niiden muuttaminen ei saa oikeudellisesti tai tosiasiallisesti johtaa suoraan tai välilliseen syrjintään jäsenvaltioista tapahtuvassa tuonnissa.

III-184 artikla (ent. 185 artikla)

Jos niiden tullien taso, joita sovelletaan kolmannesta maasta peräisin oleviin tuotteisiin niiden tullessa maahan tai alueelle, on sellainen, että se, ottaen huomioon [entisen 184 artiklan 1 kohdan] soveltamisen, johtaa kaupankäynnin vinoutumiseen jonkin jäsenvaltion vahingoksi, tämä jäsenvaltio voi pyytää komissiota ehdottamaan muille jäsenvaltioille toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen tilanteen korjaamiseksi.

III-185 artikla (ent. 186 artikla)

Jollei kansanterveyttä taikka yleistä turvallisuutta tai järjestystä koskevista määräyksistä muuta johdu, maista ja alueilta olevien työntekijöiden vapaata liikkuvuutta jäsenvaltioissa ja jäsenvaltioista olevien työntekijöiden vapaata liikkuvuutta maissa ja alueilla säännellään [entisen 187 artiklan] mukaisesti hyväksytyillä toimenpiteillä.

III-186 artikla (ent. 187 artikla)

Neuvosto hyväksyy omasta aloitteestaan/ilman komission ehdotusta yksimielisesti-maiden ja alueiden sekä unionin välisessä assosiaatiossa saatujen kokemusten ja vahvistettujen periaatteiden pohjalta maiden ja alueiden sekä unionin välistä assosiaatiota koskeviin sääntöihin ja menettelyihin liittyvät toimenpiteet.

III-187 artikla (ent. 188 artikla)

Grönlantiin sovelletaan [entisiä 182–187 artiklaa], jollei Grönlantia koskevista erityisjärjestelyistä tehdyn pöytäkirjan erityismääräyksistä muuta johdu.

V OSASTO

UNIONIN ULKOINEN TOIMINTA

I LUKU

YLEISESTI SOVELLETTAVAT MÄÄRÄYKSET

III-188 artikla (ent. 1 artikla)

1. Euroopan unionin toiminta kansainvälisellä tasolla perustuu sen perustamisen, kehittämisen ja laajentumisen pohjana oleviin periaatteisiin, joita unioni pyrkii edistämään kaikkialla maailmassa: demokratia, oikeusvaltio, ihmisoikeuksien ja perusvapauksien yleismaailmallisuus ja jakamattomuus, ihmisarvon kunnioittaminen, tasa-arvon ja yhteisvastuun periaatteet sekä kansainvälisen oikeuden noudattaminen Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteiden mukaisesti. Unioni pyrkii kehittämään suhteita ja perustamaan kumppanuuksia sellaisten maiden ja alueellisten tai maailmanlaajuisten järjestöjen kanssa, joilla on nämä samat arvot. Se pyrkii edistämään yhteisten ongelmien monenvälistä ratkaisemista erityisesti Yhdistyneiden Kansakuntien yhteydessä.
2. Euroopan unioni määrittelee ja toteuttaa yhteiset politiikat ja unionin toimet ja pyrkii saamaan aikaan mahdollisimman laajaa yhteistyötä kaikilla kansainvälisten suhteiden aloilla tavoitteinaan
 - a) turvata unionin arvot, perusedut, turvallisuus, riippumattomuus ja koskemattomuus
 - b) lujittaa ja tukea demokratiaa, oikeusvaltion periaatetta, ihmisoikeuksia ja kansainvälisen oikeuden periaatteita
 - c) säilyttää rauha, estää konflikteja ja lujittaa kansainvälistä turvallisuutta Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan periaatteita noudattaen
 - d) edistää kehitysmaiden talouden, yhteiskunnan ja ympäristön kannalta kestävä kehitystä ensisijaisena tarkoituksenaan poistaa köyhyys
 - e) edistää kaikkien maiden integroitumista maailmantalouteen, muun muassa poistamalla asteittain kansainvälisen kaupan esteet
 - f) kehittää kansainvälisiä toimenpiteitä ympäristön laadun ja maapallon luonnonvarojen kestävä hoidon ylläpitämiseksi ja parantamiseksi ja siten varmistaa kestävä kehitys
 - g) auttaa kansoja, maita ja alueita selviytymään ihmisen aiheuttamista suuronnettomuuksista tai luonnonkatastrofeista ja
 - h) edistää kansainvälistä järjestelmää, joka perustuu entistä tiiviimpään monenväliseen yhteistyöhön, ja maailmanlaajuisia hyvää hallintoa.

3. Unioni noudattaa edellä mainittuja periaatteita ja tavoitteita kehittäessään ja pannessaan täytäntöön tämän osaston soveltamisalaan kuuluvia unionin ulkoisen toiminnan aloja sekä unionin muiden politiikkojen ulkoisia näkökohtia.

Unioni huolehtii johdonmukaisuudesta ulkoisen toimintansa eri alojen välillä sekä näiden ja sisäisten politiikkojen välillä. Neuvosto ja komissio vastaavat unionin ulkoasiainministerin avustamana tästä johdonmukaisuudesta ja tekevät yhteistyötä sen edistämiseksi.

III-189 artikla (ent. 2 artikla)

1. Eurooppa-neuvosto määrittelee unionin strategiset edut ja tavoitteet tämän osaston 1 artiklassa lueteltujen periaatteiden ja tavoitteiden pohjalta.

Unionin strategisia etuja ja tavoitteita koskevat Eurooppa-neuvoston päätökset voivat koskea sekä ulkopolitiikkaa että muita unionin ulkoisen toiminnan aloja. Ne voivat koskea unionin suhteita yksittäiseen maahan tai alueeseen taikka tiettyä aihetta. Päätöksissä määritellään niiden kesto sekä keinot, jotka unionin ja jäsenvaltioiden on tarjottava niiden toteuttamista varten.

Eurooppa-neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti neuvoston suosituksesta, jonka tämä vahvistaa kunkin alan osalta määrättyjen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti. Eurooppa-neuvoston päätökset pannaan täytäntöön perustuslaissa säädettyjen menettelyjen mukaisesti.

2. Ulkoasiainministeri yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alan osalta ja komissio muiden ulkoisen toiminnan alojen osalta voivat esittää yhteisiä ehdotuksia neuvostolle.

II LUKU

YHTEINEN ULKO- JA TURVALLISUUSPOLITIikka

1 JAKSO

YHTEINEN ULKOPOLITIikka

III-190 artikla (ent. 3 artikla)

1. Ottaen huomioon tämän osaston 1 artiklassa mainitut unionin ulkoisen toiminnan periaatteet ja tavoitteet unioni määrittelee ja toteuttaa yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan, joka kattaa kaikki ulko- ja turvallisuuspolitiikan alat.

2. Jäsenvaltiot tukevat aktiivisesti ja varauksettomasti unionin yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa uskollisuuden ja keskinäisen yhteisvastuullisuuden hengessä.

Jäsenvaltiot toimivat yhdessä lujittaakseen ja kehittääkseen keskinäistä poliittista yhteisvastuullisuuttaan. Ne pidättyvät kaikista toimista, jotka ovat unionin etujen vastaisia tai jotka voivat haitata sen tehokkuutta yhtenäisenä voimana kansainvälisissä suhteissa.

Neuvosto ja unionin ulkoasiainministeri huolehtivat siitä, että näitä periaatteita noudatetaan.

3. Unioni toteuttaa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa

- a) määrittelemällä yleiset suuntaviivat
- b) tekemällä päätöksiä, jotka koskevat
 - i) unionin toimintaa
 - ii) unionin kantoja
 - iii) kantojen ja toimintojen täytäntöönpanoa
- c) vahvistamalla jäsenvaltioiden välistä järjestelmällistä yhteistyötä niiden harjoittaessa politiikkaansa.

III-191 artikla (ent. 4 artikla)

Eurooppa-neuvosto määrittelee yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan yleiset suuntaviivat, myös asioissa, joilla on merkitystä puolustuksen alalla.

Jos kansainvälinen tilanne sitä edellyttää, Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja kutsuu koolle Eurooppa-neuvoston ylimääräisen kokouksen unionin politiikan strategisten linjojen määrittelemiseksi kyseisen tilanteen osalta.

Neuvosto hyväksyy tarvittavat toimenpiteet yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan määrittelemiseksi ja toteuttamiseksi Eurooppa-neuvoston määrittelemien yleisten suuntaviivojen ja strategisten linjojen perusteella.

III-192 artikla (ent. 5 artikla)

1. Unionin ulkoasiainministeri, joka toimii ulkoasioiden neuvoston puheenjohtajana, osallistuu ehdotuksillaan yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kehittämiseen ja vastaa Eurooppa-neuvoston ja neuvoston tekemien päätösten täytäntöönpanosta.
2. Yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan kuuluvissa asioissa unionia edustaa ulkoasiainministeri, joka käy unionin nimissä poliittista vuoropuhelua ja esittää unionin kannan kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa.

III-193 artikla (ent. 6 artikla)

1. Kun kansainvälinen tilanne edellyttää unionin operatiivista toimintaa, neuvosto tekee tarvittavat päätökset. Päätöksessä vahvistetaan toiminnan tavoitteet, soveltamisala, unionin käyttöön asetettavat keinot, toiminnan toteuttamista koskevat edellytykset ja tarvittaessa sen kesto.
2. Jos olosuhteet muuttuvat siten, että se vaikuttaa olennaisesti kysymykseen, josta tällainen päätös tehdään, neuvosto tarkistaa toiminnan periaatteita ja tavoitteita sekä tekee tarpeelliset päätökset. Unionin toimintaa koskevaa päätöstä noudatetaan siihen saakka, kunnes neuvosto tekee ratkaisunsa.
3. Päätökset sitovat jäsenvaltioiden kannanottoja ja niiden toimintaa.
4. Kun tällaisen päätöksen soveltamiseksi suunnitellaan kansallista kannanottoa tai kansallista toimintaa, siitä annetaan tietoja niin ajoissa, että asiasta ehditään tarvittaessa ennalta neuvotella neuvostossa. Velvollisuus antaa tietoja ennalta ei koske toimenpiteitä, joilla pelkästään saatetaan neuvoston päätöksiä osaksi kansallista lainsäädäntöä.
5. Jos se on tilanteen muuttumisen vuoksi ehdottoman välttämätöntä ja jos neuvosto ei ole tehnyt päätöstä, jäsenvaltiot voivat toteuttaa tarvittavat kiireelliset toimenpiteet, joissa otetaan huomioon unionin toimintaa koskevan päätöksen yleiset tavoitteet. Jäsenvaltio, joka toteuttaa tällaisia toimenpiteitä, ilmoittaa niistä välittömästi neuvostolle.
6. Jos jäsenvaltiolla on suuria vaikeuksia toteuttaa tällainen päätös, se saattaa asian neuvoston käsiteltäväksi, joka keskustelee siitä ja pyrkii löytämään asianmukaisia ratkaisuja. Nämä ratkaisut eivät saa olla ristiriidassa toiminnan tavoitteiden kanssa tai haitata sen tehokkuutta.

III-194 artikla (ent. 7 artikla)

Neuvosto tekee päätökset, joissa määritellään unionin kanta tiettyyn maantieteelliseen tai aihekohtaiseen kysymykseen. Jäsenvaltiot varmistavat, että niiden kansallinen politiikka on unionin kantojen mukaista.

III-195 artikla (ent. 8 artikla)

1. Jokainen jäsenvaltio, ulkoasiainministeri tai komission tukema ministeri voi saattaa neuvoston käsiteltäväksi yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan liittyviä kysymyksiä sekä tehdä ehdotuksia neuvostolle.
2. Tapauksissa, joissa päätös on tehtävä nopeasti, ulkoasiainministeri kutsuu omasta aloitteestaan tai jäsenvaltion pyynnöstä koolle neuvoston ylimääräisen kokouksen 48 tunnin kuluessa ja ehdottoman välttämättömissä tapauksissa lyhyemmänkin ajan kuluessa.

III-196 artikla (ent. 9 artikla)

1. Neuvosto tekee päätökset tässä luvussa tarkoitetuista kysymyksistä yksimielisesti. Henkilökohtaisesti tai edustettuina läsnä olevien jäsenten äänestämästä pidäytyminen ei estä näiden päätösten tekemistä.

Äänestämästä pidäytyvä neuvoston jäsen voi perustella pidäytymistään antamalla tämän alakohdan mukaisesti virallisen lausuman. Tällöin kyseinen jäsenvaltio ei ole velvollinen soveltamaan kyseistä päätöstä, mutta se on velvollinen hyväksymään, että päätös sitoo unionia. Keskinäistä yhteisvastuullisuutta noudattaen kyseisen jäsenvaltion on pidättäydyttävä toimista, jotka voivat olla ristiriidassa mainittuun päätökseen perustuvan unionin toiminnan kanssa tai estää sen toteuttamisen, ja muiden jäsenvaltioiden on kunnioitettava sen kantaa. Jos tällä tavoin pidäytymisensä perustelleet neuvoston jäsenet edustavat yli kolmasosaa perustuslain [X artiklassa] määrätyllä tavalla painotetuista äänistä, päätöstä ei tehdä.

2. Poiketen siitä, mitä 1 kohdassa määrätään, neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä
 - a) tehdessään unionin toimintoja ja kantoja koskevia päätöksiä unionin strategisia etuja ja tavoitteita koskevan, tämän osaston [2 artiklan 1 kohdan] mukaisen Eurooppa-neuvoston päätöksen perusteella;
 - b) tehdessään päätöksen ulkoasiainministerin aloitteesta Eurooppa-neuvoston pyynnön perusteella;
 - c) tehdessään päätöksen unionin toiminnan tai kannan täytäntöönpanosta;
 - d) nimittäessään erityisedustajan tämän luvun [11 artiklan] mukaisesti.

Jos neuvoston jäsen ilmoittaa, että se esittämistään elintärkeistä kansalliseen politiikkaan liittyvistä syistä aikoo vastustaa päätöksen tekemistä määräenemmistöllä, asiasta ei äänestetä. Neuvosto voi määräenemmistöllä pyytää, että asia saatetaan Eurooppa-neuvoston yksimielisesti ratkaistavaksi.

3. Eurooppa-neuvosto voi päättää yksimielisesti, että neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä muissa kuin tämän artiklan 2 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa.
4. Tämän artiklan 2 ja 3 kohtaa ei sovelleta päätöksiin, joilla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla.

III-197 artikla (ent. 10 artikla)

1. Kun unioni on määritellyt perustuslain I osan [31 artiklan 5 kohdassa] tarkoitetun yhteisen lähestymistavan, unionin ulkoasiainministeri ja jäsenvaltioiden ulkoasiainministerit sovittavat toimintansa yhteen neuvostossa.
2. Jäsenvaltioiden diplomaattiset edustustot ja unionin edustustot tekevät keskenään yhteistyötä kolmansissa maissa ja kansainvälisissä järjestöissä ja osallistuvat yhteisen lähestymistavan muotoiluun ja täytäntöönpanoon.

III-198 artikla (ent. 11 artikla)

Neuvosto nimittää aiheellisiksi katsomissaan tapauksissa ulkoasiainministerin aloitteesta erityisedustajan hoitamaan tiettyjä poliittisia erityistehtäviä. Erityisedustaja hoitaa tehtäviään ulkoasiainministerin alaisuudessa.

III-199 artikla (ent. 12 artikla)

Unioni voi tämän luvun mukaisesti tehdä sopimuksia yhden tai useamman valtion tai kansainvälisen järjestön kanssa tämän osaston 33 artiklassa esitettyä menettelyä noudattaen.

III-200 artikla (ent. 13 artikla)

1. Ulkoasiainministeri kuulee Euroopan parlamenttia yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan, myös turvallisuus- ja puolustuspolitiikan, keskeisistä näkökohdista ja perusvalinnoista ja huolehtii siitä, että Euroopan parlamentin näkemykset otetaan asianmukaisesti huomioon. Ulkoasiainministeri antaa Euroopan parlamentille säännöllisesti tietoja unionin ulko- ja turvallisuuspolitiikan kehityksestä, turvallisuus- ja puolustuspolitiikka mukaan luettuna. Erityisedustajat voivat osallistua tietojen antamiseen Euroopan parlamentille.
2. Euroopan parlamentti voi osoittaa kysymyksiä tai laatia suosituksia neuvostolle ja ulkoasiainministerille. Euroopan parlamentissa käydään kahdesti vuodessa keskustelu yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan toteuttamisesta tapahtuneesta edistymisestä, turvallisuus- ja puolustuspolitiikka mukaan luettuna.

III-201 artikla (ent. 14 artikla)

1. Jäsenvaltiot sovittavat yhteen toimintansa kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa. Ne tukeutuvat niissä unionin kantoihin. Unionin ulkoasiainministeri vastaa tämän yhteensovittamisen järjestämisestä.

Niissä kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa, joihin kaikki jäsenvaltiot eivät osallistu, ne jäsenvaltiot, jotka osallistuvat niihin, tukeutuvat unionin kantoihin.

2. Niissä kansainvälisissä järjestöissä ja kansainvälisissä konferensseissa edustettuina olevat jäsenvaltiot, joissa kaikki jäsenvaltiot eivät ole edustettuina, antavat viimeksi mainituille jäsenvaltioille sekä ulkoasiainministerille tietoja kaikista yhteistä etua koskevista asioista, tämän kuitenkin rajoittamatta 1 kohdan ja tämän osaston [6 artiklan 3 kohdan] määräysten soveltamista.

Jäsenvaltiot, jotka ovat myös Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston jäseniä, neuvottelevat keskenään ja pitävät muut jäsenvaltiot ja unionin ulkoasiainministerin täysin asioista selvillä. Jäsenvaltiot, jotka ovat turvallisuusneuvoston jäseniä, puolustavat toiminnassaan unionin kantoja ja etuja, tämän kuitenkin rajoittamatta niitä velvollisuuksia, joita niillä on Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan määräysten nojalla.

Kun unioni on määritellyt kannan Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvoston esityslistalla olevasta aiheesta, turvallisuusneuvoston jäseninä olevat jäsenvaltiot pyytävät, että ulkoasiainministeri kutsutaan esittämään unionin kanta.

III-202 artikla (ent. 15 artikla)

Jäsenvaltioiden diplomaattiset edustustot ja konsuliedustustot, unionin edustustot kolmansissa maissa ja kansainvälisiin konferensseihin osallistuvat unionin valtuuskunnat sekä jäsenvaltioiden ja unionin edustajat kansainvälisissä järjestöissä ovat yhteistoiminnassa sen varmistamiseksi, että unionin kantoja ja toimintoja koskevia neuvoston päätöksiä noudatetaan ja että ne pannaan täytäntöön. Ne tiivistävät yhteistyötään vaihtamalla tietoja ja laatimalla yhteisiä arvioita.

Ne tukevat perustuslain [I osassa olevan 7 artiklan 2 kohdassa] tarkoitettujen, Euroopan kansalaisten suojelua kolmannen maan alueella koskevien määräysten täytäntöönpanoa. Jäsenvaltiot vahvistavat tarpeelliset säännöt keskenään ja aloittavat tällaisen suojelun turvaamiseksi tarvittavat kansainväliset neuvottelut.

III-203 artikla (ent. 16 artikla)

Poliittisten ja turvallisuusasioiden komitea seuraa kansainvälistä tilannetta yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan kuuluvilla aloilla sekä osallistuu politiikan määrittelyyn antamalla neuvoston tai ulkoasiainministerin pyynnöstä tai omasta aloitteestaan lausuntoja neuvostolle, tämän kuitenkin rajoittamatta [neuvoston ja pysyvien edustajien komitean tehtäviä koskevan] perustuslain [XX artiklan] soveltamista. Komitea seuraa myös sovitun politiikan toteuttamista, tämän kuitenkin rajoittamatta ulkoasiainministerin toimivaltaa.

Tätä osastoa sovellettaessa komitea huolehtii neuvoston ja ulkoasiainministerin johdolla tämän osaston [17 artiklassa] määriteltyjen kriisinhallintaoperaatioiden poliittisesta valvonnasta ja strategisesta johdosta.

Neuvosto voi kriisinhallintaoperaation toteuttamiseksi ja sen keston ajaksi, joista neuvosto päättää, valtuuttaa komitean tekemään operaation poliittista valvontaa ja strategista johtoa koskevia asianmukaisia päätöksiä.

III-204 artikla (ent. 16 a artikla)

Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan täytäntöönpaneminen ei vaikuta perustuslain [I osassa olevassa 11–13, 15 ja 16 artiklassa] lueteltuihin toimivaltuuksiin. Kyseisissä artikloissa lueteltujen politiikkojen täytäntöönpano ei vastaavasti vaikuta perustuslain [I osassa olevassa 14 artiklassa] tarkoitettuun toimivaltaan.

Unionin tuomioistuimella on toimivalta valvoa tämän artiklan noudattamista.

2 JAKSO

YHTEINEN TURVALLISUUS- JA PUOLUSTUSPOLITIikka

III-205 artikla (ent. 17 artikla)

1. Perustuslain [I osassa olevassa 32 artiklan 1 kohdassa] tarkoitettuihin tehtäviin, joiden yhteydessä unioni voi asettaa käyttöön sotilaallisia ja siviilivoimavaroja, kuuluvat yhteiset toimet aseidenriisunnan alalla, humanitaariset ja pelastustehtävät, neuvonta ja tuki sotilasasioissa, konfliktinesto ja rauhanturvaaminen, taistelujoukkojen tehtävät kriisinhallinnassa, rauhanpalauttaminen mukaan lukien, ja vakauttamisoperaatiot konfliktien lopussa. Kaikki nämä tehtävät voivat osaltaan edistää terrorismin torjumista, mukaan luettuna kolmansille maille annettu tuki terrorismin torjumiseksi niiden alueella.
2. Neuvosto tekee yksimielisesti tässä artiklassa tarkoitettuja tehtäviä koskevat päätökset sekä määrittelee tehtävien tavoitteet ja laajuuden sekä niiden täytäntöönpanossa sovellettavat yleiset menettelysäännöt. Ulkoasiainministeri valvoo neuvoston alaisuudessa ja tiiviissä ja jatkuvassa yhteydessä poliittisten ja turvallisuusasioiden komiteaan näiden tehtävien siviilipuolen ja sotilaallisen puolen yhteensovittamista.

III-206 artikla (ent. 18 artikla)

1. Tämän osaston [17 artiklan] mukaisesti tehtävien päätösten yhteydessä neuvosto voi antaa tehtävän toteuttamisen jäsenvaltioiden ryhmälle, jolla on tarvittavat voimavarat ja joka haluaa ryhtyä toteuttamaan tehtävää. Asianomaiset jäsenvaltiot sopivat keskenään yhteistyössä unionin ulkoasiainministerin kanssa tehtävän hoidosta.
2. Tehtävän toteuttamiseen osallistuvat jäsenvaltiot tiedottavat neuvostolle säännöllisesti tehtävän etenemisestä ja ottavat välittömästi yhteyttä neuvostoon, jos tehtävän toteuttaminen aiheuttaa uusia huomattavia seurauksia tai se edellyttää, että neuvoston tämän osaston [17 artiklan 2 kohdan] mukaisesti hyväksymiä tehtävän tavoitetta tai laajuutta tai tehtävän toteuttamisessa sovellettavia menettelysääntöjä on muutettava. Tällaisessa tapauksessa neuvosto tekee tarvittavat päätökset.

III-207 artikla (ent. 19 artikla)

1. Neuvoston alaisuudessa toimivan Euroopan puolustusmateriaali-, tutkimus- ja sotilasvoimavaraviraston tehtävänä on:
 - a) osallistua jäsenvaltioiden sotilaallisia voimavaroja koskevien tavoitteiden määrittämiseen ja sen arvioimiseen, miten jäsenvaltiot noudattavat voimavaroja koskevia sitoumuksiaan;
 - b) edistää operatiivisten vaatimusten sekä tehokkaiden ja yhteensopivien hankintamenetelmien omaksumisen yhdenmukaistamista;

- c) ehdottaa monenvälisiä hankkeita sotilaallisia voimavaroja koskevien tavoitteiden täyttämiseksi ja varmistaa jäsenvaltioiden toteuttamien ohjelmien yhteensovittaminen sekä erityisten yhteistyöohjelmien hallinnointi;
- d) tukea puolustusteknologiaa koskevaa tutkimusta sekä koordinoida ja suunnitella yhteisiä tutkimustoimia ja tutkimuksia, joilla pyritään löytämään teknisiä ratkaisuja tuleviin operatiivisiin vaatimuksiin vastaamiseksi;
- e) pyrkiä määrittämään ja tarvittaessa toteuttamaan tarpeelliset toimenpiteet, joilla vahvistetaan puolustusalan teollista ja teknologista perustaa ja joilla tehostetaan sotilasmenojen käyttöä.

2. Viraston toimintaan voivat osallistua kaikki halukkaat jäsenvaltiot. Neuvosto tekee määräenemmistöllä päätöksen viraston perussäännöstä, kotipaikasta ja sen toimintaa koskevista yksityiskohtaisista säännöistä. Niissä on otettava huomioon se, missä laajuudessa viraston toimintaan tosiasiaa osallistutaan. Viraston sisälle muodostetaan erityisryhmiä yhteisiä hankkeita toteuttavien jäsenvaltioiden kesken. Virasto suorittaa tehtävänsä tarvittaessa yhteistyössä komission kanssa.

III-208 artikla (ent. 20 artikla)

Jäsenvaltiot, jotka täyttävät korkeat sotilaallisia voimavaroja koskevat vaatimukset ja haluavat tehdä tällä alalla tiukempia sitoumuksia vaativampien tehtävien suorittamiseksi ja jotka on lueteltu perustuslakiin liitetystä X pöytäkirjassa, perustavat keskenään rakenteellisen yhteistyön perustuslain [I osassa olevan 32 artiklan 6 kohdan] mukaisesti. Samassa pöytäkirjassa esitetään kyseisten jäsenvaltioiden määrittelemät sotilaallisia voimavaroja koskevat vaatimukset ja sitoumukset.

1. Jos jokin jäsenvaltio haluaa osallistua kyseiseen yhteistyöhön myöhemmässä vaiheessa omaksumalla sen mukaiset velvoitteet, se ilmoittaa Eurooppa-neuvostolle aikomuksestaan. Neuvosto käsittelee kyseisen jäsenvaltion pyynnön siten, että pyyntöä koskevan ratkaisun tekemiseen osallistuvat vain rakenteelliseen yhteistyöhön osallistuvat jäsenvaltiot.

2. Vain yhteistyöhön osallistuvat jäsenvaltiot tekevät yhteistyön kohdetta koskevia päätöksiä. Ulkoasiainministeri osallistuu asian käsittelyyn. Ulkoasiainministeri tiedottaa muille jäsenvaltioille yhteistyön kehittämisestä asianmukaisella tavalla ja säännöllisesti.

3. Neuvosto voi antaa kyseiseen yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden vastuulle tämän osaston [17 artiklassa] tarkoitetun tehtävän toteuttamisen unionin puitteissa.

III-209 artikla (ent. 21 artikla)

1. Edellä [I osassa olevan 32 artiklan 7 kohdassa] tarkoitettuun tiiviimpään yhteistyöhön keskinäisen puolustuksen alalla voivat osallistua kaikki unionin jäsenvaltiot. Siihen osallistuvat jäsenvaltiot luetellaan tähän perustuslakiin liitetystä julistuksessa. Jäsenvaltio, joka haluaa myöhemmin osallistua kyseiseen yhteistyöhön ja omaksua sen mukaiset velvoitteet, ilmoittaa siitä Eurooppa-neuvostolle ja yhtyy perustuslakiin liitettyyn julistukseen.
2. Osallistuva valtio, jonka alueelle tehdään aseellinen hyökkäys, ilmoittaa tilanteesta muille osallistuville valtioille ja voi pyytää näiltä apua ja tukea. Osallistuvat jäsenvaltiot kokoontuvat poliittisten ja turvallisuusasioiden komiteaan ja sotilaskomiteaan nimetyn edustajansa avustamana ministeritasolla.
3. Yhdistyneiden Kansakuntien turvallisuusneuvostolle ilmoitetaan välittömästi kaikista aseellisista hyökkäyksistä sekä niiden johdosta toteutetuista toimenpiteistä.
4. Nämä määräykset eivät rajoita asianomaisten osalta Pohjois-Atlantin sopimuksesta johtuvia oikeuksia ja velvoitteita.

3 JAKSO

VARAINHOITOA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

III-210 artikla (ent. 22 artikla)

1. Tässä luvussa tarkoitetuista määräyksistä toimitelmille aiheutuvat hallintomenot otetaan menoina unionin talousarvioon.
2. Kyseisten määräysten täytäntöönpanosta aiheutuvat toimintamenot otetaan myös menoina unionin talousarvioon, lukuun ottamatta sellaisista toimista johtuvia menoja, joilla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla, sekä tapauksia, joista neuvosto yksimielisesti päättää toisin.

Jos menoja ei oteta menoina unionin talousarvioon, jäsenvaltiot vastaavat niistä bruttokansantulon mukaan määräytyvän asteikon mukaisesti, jollei neuvosto yksimielisesti päättä toisin. Ne jäsenvaltiot, joiden edustaja on antanut neuvostossa virallisen lausuman [9 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan] mukaisesti, eivät ole velvollisia osallistumaan sellaisten menojen rahoitukseen, joilla on sotilaallista merkitystä tai merkitystä puolustuksen alalla.

3. Neuvoston päätöksellä vahvistetaan erityiset menettelyt sen varmistamiseksi, että voidaan saada nopeasti ja tehokkaasti käyttöön määrärahat, jotka on otettu unionin talousarvioon yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla tehtävien kiireellisten aloitteiden rahoittamista ja erityisesti perustuslain [I osan 32 artiklan 1 kohdassa] tarkoitetun tehtävän valmistelutoimia varten.

Perustuslain [I osan 32 artiklan 1 kohdassa] tarkoitettujen tehtävien valmistelutoimet, joita ei oteta menoina unionin talousarvioon, rahoitetaan jäsenvaltioiden rahoitusosuuksista koostuvasta käynnistysrahastosta.

Neuvosto hyväksyy määräenemmistöllä ulkoasiainministerin ehdotuksesta:

- a) rahaston perustamista ja rahoittamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt, erityisesti rahastolle myönnettävät rahoitusmäärät ja rahaston kartuttamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt;
- b) rahaston hoitoa koskevat yksityiskohtaiset säännöt;
- c) varainhoidon valvontaa koskevat yksityiskohtaiset säännöt.

Suunnitellessaan perustamislain I osan [32 artiklan 1 kohdassa] tarkoitettua tehtävää, jonka valmistelutoimia ei voida ottaa menoina unionin talousarvioon, neuvosto valtuuttaa ulkoasiainministerin käyttämään kyseistä rahastoa. Ulkoasiainministeri antaa neuvostolle selvityksen tämän tehtävän hoitamisesta.

III LUKU

YHTEINEN KAUPPAPOLITIikka

III-211 artikla (ent. 23 artikla)

Jäsenvaltiot pyrkivät keskinäisen tulliliiton perustamisella edistämään yhteisen edun mukaisesti maailmankaupan sopusointuista kehitystä, kansainvälistä kauppaa koskevien rajoitusten asteittaista poistamista sekä tulli- ja muiden esteiden purkamista.

III-212 artikla (ent. 24 artikla)

1. Yhteinen kauppapolitiikka perustuu yhtenäisiin periaatteisiin etenkin tullien muuttamisessa, tavaroiden ja palvelujen kauppaa koskevien tulli- ja kauppasopimusten tekemisessä ja henkisen omaisuuden kauppaa koskevien näkökohtien alalla, suorien ulkomaisten sijoitusten osalta, vapauttamista koskevien toimenpiteiden yhtenäistämisessä, vientipolitiikassa sekä kauppaa suojaavissa toimenpiteissä, kuten polkumyynti- ja tukipalkkiotapauksissa toteutettavissa toimenpiteissä. Yhteistä kauppapolitiikkaa harjoitetaan tämän osaston 1 artiklassa mainittujen unionin ulkoista toimintaa koskevien periaatteiden ja tavoitteiden mukaisesti.
2. Eurooppalailla tai puitelailla vahvistetaan yhteisen kauppapolitiikan toteuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet.
3. Jos on neuvoteltava yhden tai useamman valtion taikka kansainvälisen järjestön kanssa tehtävistä sopimuksista, sovelletaan tämän osaston [33 artiklan] asiaa koskevia määräyksiä. Komissio esittää asiasta suosituksia neuvostolle, joka valtuuttaa komission aloittamaan tarpeelliset neuvottelut. Neuvoston ja komission tehtävänä on huolehtia, että neuvotellut sopimukset ovat unionin politiikkojen ja sisäisten sääntöjen mukaisia.

Komissio käy näitä neuvotteluja kuullen erityiskomiteaa, jonka neuvosto nimeää avustamaan komissiota tässä tehtävässä, sekä niiden ohjeiden mukaisesti, joita neuvosto voi antaa komissiolle. Komissio antaa erityiskomitealle ja Euroopan parlamentille säännöllisesti tietoja neuvottelujen etenemisestä.
4. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti sopimuksen neuvottelemisesta ja tekemisestä henkilöiden liikkumista edellyttävän palvelukaupan sekä henkisen omaisuuden kauppaa koskevien näkökohtien aloilla silloin, kun sopimus sisältää määräyksiä, joiden osalta sisäisten sääntöjen antaminen edellyttää yksimielisyyttä.
5. Tällä artiklalla annetun, kauppapolitiikan alaan kuuluvan toimivallan käyttäminen ei vaikuta unionin ja jäsenvaltioiden väliseen toimivallan jakoon eikä merkitse jäsenvaltioiden lakien tai asetusten yhdenmukaistamista siltä osin kuin tällainen yhdenmukaistaminen ei ole perustuslain mukaan mahdollista.

IV LUKU

YHTEISTYÖ KOLMANSIEN MAIDEN KANSSA JA HUMANITAARINEN APU

I JAKSO

KEHITYSYHTEISTYÖ

III-213 artikla (ent. 25 artikla)

1. Unionin kehitysyhteistyöpolitiikkaa toteutetaan ottaen huomioon unionin ulkoisen toiminnan periaatteet ja tavoitteet, jotka on esitetty tämän osaston [1 artiklassa]. Unionin ja jäsenvaltioiden kehitysyhteistyöpolitiikat täydentävät ja tukevat toisiaan.

Unionin politiikan päätavoite tällä alalla on köyhyyden vähentäminen ja lopulta sen poistaminen. Unioni ottaa huomioon kehitysyhteistyöpolitiikan tavoitteet muiden sellaisten politiikkojen täytäntöönpanossa, jotka voivat vaikuttaa kehitysmaihin.

2. Unioni ja jäsenvaltiot noudattavat niitä velvoitteita ja ottavat huomioon ne tavoitteet, jotka ne ovat hyväksyneet Yhdistyneissä Kansakunnissa ja muissa toimivaltaisissa kansainvälisissä järjestöissä.

III-214 artikla (ent. 26 artikla)

1. Eurooppalailla tai puitelaila vahvistetaan toimenpiteet, jotka ovat tarpeen kehitysyhteistyöpolitiikan toteuttamiseksi ja jotka voivat koskea kehitysmaiden kanssa toteutettavia monivuotisia yhteistyöohjelmia tai aihekohtaisia ohjelmia.

2. Unioni voi tehdä kolmansien maiden ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa aiheellisia sopimuksia tämän osaston [1 artiklassa] tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Kyseisistä sopimuksista neuvotellaan ja ne tehdään tämän osaston [33 artiklan] mukaisesti.

Edellisen alakohdan määräykset eivät rajoita jäsenvaltioiden toimivaltaa neuvotella kansainvälisissä toimielimissä ja tehdä kansainvälisiä sopimuksia.

3. Euroopan investointipankki myötävaikuttaa perussäännössään määrätyin ehdoin 1 kohdassa tarkoitettujen toimenpiteiden täytäntöönpanoon.

III-215 artikla (ent. 27 artikla)

1. Unioni ja jäsenvaltiot sovittavat yhteen kehitysyhteistyöpolitiikkansa sekä neuvottelevat keskenään avustushjelmistaan, myös kansainvälisissä järjestöissä ja konferensseissa, tavoitteenaan edistää toimiansa täydentävyyttä ja tehokkuutta. Ne voivat ryhtyä yhteisiin toimiin. Jäsenvaltiot myötävaikuttavat tarvittaessa unionin avustushjelmien toteuttamiseen.
2. Komissio voi tehdä aiheellisia aloitteita 1 kohdassa tarkoitetun yhteensovittamisen edistämiseksi.
3. Unioni ja jäsenvaltiot tekevät kukin toimivaltaansa kuuluvaa yhteistyötä kolmansien maiden ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa.

2 JAKSO

TALOUELLINEN, TEKNINEN JA RAHOITUSYHTEISTYÖ KOLMANSIEN MAIDEN KANSSA

III-216 artikla (ent. 28 artikla)

1. Unioni tekee muiden kolmansien maiden kuin kehitysmaiden kanssa toimivaltaansa kuuluvaa taloudellista, teknistä ja rahoitusyhteistyötä, mukaan lukien apu erityisesti rahoituksen alalla, sanotun kuitenkaan rajoittamatta tämän sopimuksen muiden määräysten ja varsinkaan tämän osaston [25–27 artiklan] kehitysyhteistyötä koskevien määräysten soveltamista. Yhteistyöhön liittyvät toimet ovat yhdenmukaisia unionin kehitysyhteistyöpolitiikan kanssa. Unionin ja jäsenvaltioiden toimet täydentävät ja tukevat toisiaan. Toimet toteutetaan ottaen huomioon unionin ulkoisen toiminnan periaatteet ja tavoitteet, jotka on esitetty tämän osaston 1 artiklassa.
2. Eurooppapuitelailla tai puitelailla vahvistetaan toimenpiteet, jotka ovat tarpeen 1 kohdan täytäntöönpanemiseksi.
3. Unioni ja jäsenvaltiot tekevät kukin toimivaltaansa kuuluvaa yhteistyötä kolmansien maiden ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa. Unionin yhteistyötä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä voidaan sopia unionin ja asianomaisten kolmansien osapuolten välisin sopimuksin, joista neuvotellaan ja jotka tehdään tämän osaston [33 artiklan] mukaisesti. Neuvosto päättää yksimielisesti tämän osaston [32 artiklan 2 kohdassa] tarkoitetuista assosiaatiosopimuksista sekä unionin jäsenehdokasvaltioiden kanssa tehtävistä sopimuksista. Edellisen alakohdan määräykset eivät rajoita jäsenvaltioiden toimivaltaa neuvotella kansainvälisissä toimielimissä ja tehdä kansainvälisiä sopimuksia.

III-217 artikla (ent. 29 artikla)

Jos tilanne kolmannessa maassa edellyttää unionin kiireellistä rahoitusapua, neuvosto hyväksyy tarpeelliset toimenpiteet määränemmistöllä komission ehdotuksesta.

3 JAKSO

HUMANITAARINEN APU

III-218 artikla (ent. 30 artikla)

1. Humanitaariseen apuun liittyvät unionin toimet toteutetaan ottaen huomioon unionin ulkoisen toiminnan periaatteet ja tavoitteet, jotka on esitetty tämän osaston [1 artiklassa]. Toimien tarkoituksena on tapauskohtaisesti avustaa ja suojella sellaisten kolmansien maiden asukkaita, joissa on tapahtunut ihmisen aiheuttama suuronnettomuus tai luonnonkatastrofi, näistä eri tilanteista johtuvista humanitaarisista tarpeista huolehtimiseksi. Unionin ja jäsenvaltioiden toimet täydentävät ja tukevat toisiaan.
 2. Humanitaariseen apuun liittyviä toimia toteutetaan kansainvälisen humanitaarisen oikeuden periaatteiden, erityisesti puolueettomuuden ja syrjimättömyyden periaatteiden mukaisesti.
 3. Toimenpiteet, jotka ovat tarpeen niiden puitteiden määrittelemiseksi, joissa humanitaariseen apuun liittyvät unionin toimet toteutetaan, vahvistetaan eurooppalailla tai puitelailla.
 4. Unioni voi tehdä kolmansien maiden ja toimivaltaisten kansainvälisten järjestöjen kanssa aiheellisia sopimuksia 1 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Kyseisistä sopimuksista neuvotellaan ja ne tehdään tämän osaston [33 artiklan] mukaisesti.
- Edellisen alakohdan määräykset eivät rajoita jäsenvaltioiden toimivaltaa neuvotella kansainvälisissä toimielimissä ja tehdä kansainvälisiä sopimuksia.
5. Jotta nuoret eurooppalaiset voisivat yhdessä osallistua unionin humanitaarisiin toimiin, perustetaan Euroopan vapaaehtoiset humanitaarisen avun joukot. Euroopan parlamentti ja neuvosto antavat lainsäätämisyksikössä eurooppalain, jossa vahvistetaan niiden perussääntö ja toimintatavat.
 6. Komissio voi tehdä aiheellisia aloitteita unionin toimien ja jäsenvaltioiden toimien yhteensovittamisen edistämiseksi voidakseen lujittaa unionin järjestelmien ja kansallisten järjestelmien täydentävyyttä ja tehokkuutta humanitaarisen avun alalla.
 7. Unioni huolehtii siitä, että sen humanitaariset toimet ovat yhteensopivia ja yhdenmukaisia kansainvälisten järjestöjen ja elinten toimien ja erityisesti Yhdistyneiden Kansakuntien järjestelmään kuuluvien toimien kanssa.

V LUKU

RAJOITTAVAT TOIMENPITEET

III-219 artikla (ent. 31 artikla)

1. Jos tämän osaston 1 luvun yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa koskevien määräysten nojalla tehdyssä, unionin kantaa tai toimintaa koskevassa päätöksessä on päätetty kokonaan tai osittain keskeyttää talous- ja rahoitussuhteet yhden tai useamman kolmannen maan kanssa taikka vähentää niitä, neuvosto toteuttaa tarpeelliset toimenpiteet määräenemmistöllä ulkoasiainministerin ja komission yhteisestä ehdotuksesta. Neuvosto antaa tästä tiedon Euroopan parlamentille.
2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetuilla aloilla neuvosto voi hyväksyä samaa menettelyä noudattaen luonnollisiin tai oikeushenkilöihin, ryhmiin tai muihin kuin valtiollisiin yhteisöihin kohdistuvia rajoittavia toimenpiteitä.

VI LUKU

KANSAINVÄLISET SOPIMUKSET

III-220 artikla (ent. 32 artikla)

1. Unioni voi tehdä sopimuksia yhden tai useamman kolmannen valtion tai kansainvälisen järjestön kanssa silloin kun perustuslaissa on määrätty tai kun sopimuksen tekeminen on välttämätöntä unionin jonkin tavoitteen toteuttamiseksi, kun sopimuksen tekemisestä säädetään unionin säädöksessä tai kun se vaikuttaa unionin sisäiseen säädökseen.
2. Unionin tekemät sopimukset sitovat unionin toimielimiä ja jäsenvaltioita.

III-221 artikla (ent. 32 a artikla)

1. Unioni voi tehdä assosiaatiosopimuksia yhden tai useamman kolmannen maan tai kansainvälisen järjestön kanssa. Kyseisillä sopimuksilla luodaan assosiaatio, joka käsittää vastavuoroisia oikeuksia ja velvollisuuksia, yhteistä toimintaa ja erityismenettelyjä yhden tai useamman kolmannen maan tai kansainvälisen järjestön kanssa.

III-222 artikla (ent. 33 artikla)

1. Unionin ja kolmansien maiden tai kansainvälisten järjestöjen väliset sopimukset neuvotellaan ja tehdään seuraavassa esitetyn menettelyn mukaisesti.
2. Neuvosto antaa valtuutuksen neuvottelujen aloittamiselle, vahvistaa neuvotteluohjeet ja tekee sopimukset.
3. Komissio tai, jos sopimus koskee yksinomaan tai pääasiassa yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, unionin ulkoasiainministeri esittää suosituksia neuvostolle, joka antaa luvan aloittaa neuvottelut.
4. Neuvosto nimeää neuvotteluvaltuutusta koskevan päätöksen yhteydessä tulevan sopimuksen alan mukaan unionin neuvottelijan tai neuvotteluja käyvän ryhmän johtajan.
5. Neuvosto voi osoittaa sopimusneuvottelijalle neuvotteluohjeita ja nimetä erityiskomitean, jota on kuultava neuvottelujen aikana, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 24 artiklan erityismääräysten soveltamista.
6. Neuvosto päättää sopimusneuvottelijan ehdotuksesta sopimuksen allekirjoittamisesta ja tarvittaessa sen väliaikaisesta soveltamisesta ennen sen voimaantuloa.

7. Neuvosto tekee sopimuksen sopimusneuvottelijan ehdotuksesta. Lukuun ottamatta tapauksia, joissa sopimus koskee yksinomaan yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, neuvosto tekee sopimuksen vasta Euroopan parlamenttia kuultuaan. Euroopan parlamentti antaa lausuntonsa määräajassa, jonka neuvosto voi asettaa asian kiireellisyyden mukaan. Jos lausuntoa ei anneta kyseisessä määräajassa, neuvosto voi tehdä ratkaisunsa ilman sitä. Euroopan parlamentin puoltava lausunto vaaditaan, jos tehdään assosiaatiosopimus, jos unioni liittyy ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevaan eurooppalaiseen yleissopimukseen tai jos tehdään sopimuksia, joissa luodaan yhteistyömenettelyjä järjestämällä erityiset institutionaaliset rakenteet, tai sopimuksia, joista aiheutuu huomattavia vaikutuksia unionin talousarvioon, tai sopimuksia aloilla, joilla sovelletaan lainsäätämisyjärjestystä. Neuvosto ja Euroopan parlamentti voivat kiireellisessä tapauksessa sopia määräajasta puoltavan lausunnon antamiselle.
8. Poiketen siitä, mitä edellä määrätään, neuvosto voi sopimusta tehtäessä valtuuttaa sopimusneuvottelijan hyväksymään muutokset unionin puolesta, jos sopimuksessa määrätään, että muutokset on hyväksyttävä yksinkertaistetussa menettelyssä tai että kyseisellä sopimuksella perustetun elimen on ne hyväksyttävä; neuvosto voi liittää valtuutukseen tiettyjä erityisehtoja.
9. Neuvosto tekee ratkaisunsa koko menettelyn aikana määräenemmistöllä. Se tekee ratkaisunsa kuitenkin yksimielisesti, jos sopimus koskee alaa, jolla unionin säädöksen antaminen edellyttää yksimielisyyttä, jos tehdään assosiaatiosopimus tai jos unioni liittyy ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevaan eurooppalaiseen yleissopimukseen.
10. Neuvosto päättää unionin ulkoasiainministerin tai komission ehdotuksesta sopimuksen soveltamisen keskeyttämisestä ja määrittelee sopimuksella perustetussa elimessä unionin nimissä esitettävät kannat silloin, kun asianomaisen elimen on tehtävä päätöksiä, joilla on oikeusvaikutuksia, lukuun ottamatta päätöksiä, joilla täydennetään tai muutetaan sopimuksen institutionaalisia rakenteita.
11. Euroopan parlamentille tiedotetaan välittömästi ja tyhjentävästi menettelyn kaikissa vaiheissa.
12. Jäsenvaltio, Euroopan parlamentti, neuvosto tai komissio voi hankkia yhteisöjen tuomioistuimen lausunnon siitä, onko suunniteltu sopimus sopusoinnussa perustuslain määräysten kanssa. Jos yhteisöjen tuomioistuimen lausunto on kielteinen, suunniteltu sopimus voi tulla voimaan vain siinä tapauksessa, että perustuslakia tarkistetaan [[N] artikkelissa] tarkoitetun menettelyn mukaisesti.

III-223 artikla (ent. 34 artikla)

1. Poiketen siitä, mitä [33 artikkelissa] määrätään, neuvosto voi yksimielisesti Euroopan Keskuspankin tai komission suosituksesta sekä kuultuaan Euroopan Keskuspankkia pyrkien saavuttamaan hintatason vakauden tavoitteen kanssa sopusoinnussa oleva yhteisymmärrys, ja Euroopan parlamenttia kuultuaan sekä noudattaen 3 kohdassa määrättyä menettelyä mainitussa kohdassa tarkoitettujen järjestelyjen määrittämiseksi tehdä muodollisia sopimuksia valuuttakurssijärjestelmästä, joka koskee euron suhdetta muihin valuuttoihin kuin unionin valuuttoihin. Neuvosto voi määräenemmistöllä Euroopan Keskuspankin tai komission suosituksesta sekä kuultuaan Euroopan Keskuspankkia pyrkien saavuttamaan hintatason vakauden tavoitteen kanssa sopusoinnussa oleva yhteisymmärrys vahvistaa tai kumota euron keskuskurssit valuuttakurssijärjestelmässä taikka muuttaa niitä. Neuvoston puheenjohtaja antaa Euroopan parlamentille tiedon euron keskuskurssien vahvistamisesta, muuttamisesta tai kumoamisesta.

2. Jos ei ole olemassa 1 kohdassa tarkoitettua valuuttakurssijärjestelmää suhteessa yhteen tai useampaan muuhun kuin unionin valuuttaan, neuvosto voi määräenemmistöllä joko komission suosituksesta ja EKP:a kuultuaan taikka EKP:n suosituksesta laatia yleiset suuntaviivat tällaisia valuuttoja koskevaa valuuttakurssipolitiikkaa varten. Nämä yleiset suuntaviivat eivät vaikuta EKPJ:n ensisijaiseen tavoitteeseen pitää yllä hintatason vakautta.

3. Poiketen siitä, mitä [33 artiklassa] määrätään, tapauksissa, joissa on tarve unionin sekä yhden tai useamman valtion taikka kansainvälisen järjestön kesken neuvotella raha- ja valuuttaoloja koskevista sopimuksista, neuvosto päättää määräenemmistöllä komission suosituksesta ja EKP:a kuultuaan näiden neuvottelujen järjestelyistä sekä näiden sopimusten tekemisestä. Näillä järjestelyillä turvataan se, että unioni esittää yhtenäisen kannan. Komissio on mukana neuvotteluissa.

4. Jäsenvaltiot voivat neuvotella kansainvälisissä elimissä ja tehdä kansainvälisiä sopimuksia, sen kuitenkaan rajoittamatta unionin toimivaltaa ja unionin sopimuksia talous- ja rahaliittoon liittyvillä aloilla.

VII LUKU

SUHTEET KANSAINVÄLISIIN JÄRJESTÖIHIN JA KOLMANSIIN MAIHIN SEKÄ UNIONIN EDUSTUSTOT JA VALTUUSKUNNAT

III-224 artikla (ent. 35 artikla)

1. Unioni toteuttaa kaiken aiheellisen yhteistyön Yhdistyneiden Kansakuntien, Euroopan neuvoston, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön sekä taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön kanssa.
2. Se huolehtii myös tarvittavista yhteyksistä muihin kansainvälisiin järjestöihin.
3. Unionin ulkoasiainministeri ja komissio huolehtivat edellä olevan kohdan täytäntöönpanosta.

III-225 artikla (ent. 36 artikla)

1. Unionin edustustot kolmansissa maissa ja sen valtuuskunnat kansainvälisissä järjestöissä huolehtivat unionin edustuksesta.
2. Unionin edustustot ja valtuuskunnat toimivat ulkoasiainministerin alaisuudessa ja tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden edustustojen kanssa.

VIII LUKU

SOLIDAARISUUSLAUSEKKEEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

III-226 artikla (ent. X artikla)

1. Neuvosto tekee ulkoasiainministerin ja komission yhteisen ehdotuksen pohjalta päätöksen, jossa määritellään yksityiskohtaiset säännöt [I osassa olevassa 33 artiklassa] tarkoitetun solidaarisuuslausekkeen täytäntöönpanolle.
2. Jos jäsenvaltioon kohdistuu terrori-isku tai jos jäsenvaltiossa tapahtuu luonnonkatastrofi tai ihmisen aiheuttama suuronnettomuus, muut jäsenvaltiot antavat sille apua sen poliittisten päättäjien pyynnöstä. Tätä tarkoitusta varten jäsenvaltiot sovittavat yhteen toimensa neuvostossa.
3. Neuvostoa auttavat tämän artiklan soveltamisalalla poliittisten ja turvallisuusasioiden komitea yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan puitteissa kehitettyjen rakenteiden tukemana sekä [ent. 5 artiklan, YOS] mukainen komitea, jotka antavat sille tarvittaessa yhteisiä lausuntoja.
4. Jotta unioni voisi toimia tehokkaasti, Eurooppa-neuvosto arvioi säännöllisesti unioniin kohdistuvia uhkia.

VI OSASTO
UNIONIN TOIMINTA
I LUKU
INSTITUTIONAALISET MÄÄRÄYKSET

1 JAKSO
TOIMIELIMET

1 alajakso
Euroopan parlamentti

III-227 artikla (ent. 190 artikla)

1. *(Euroopan parlamentin kokoonpano)*

1. Euroopan parlamentti laatii esityksen eurooppalaiksi jäsentensä valitsemiseksi yleisillä, välittömällä vaaleilla yhdenmukaista menettelyä noudattaen kaikissa jäsenvaltioissa tai kaikille jäsenvaltioille yhteisten periaatteiden mukaisesti.

Neuvosto antaa yksimielisesti, saatuaan Euroopan parlamentin hyväksynnän sen kaikkien jäsenten ehdottomalla enemmistöllä, edellisessä kohdassa tarkoitettun lain, jonka hyväksymistä se suosittaa jäsenvaltioille jäsenvaltioiden valtiosäännön asettamien vaatimusten mukaisesti.

2. Euroopan parlamentin omasta aloitteestaan antamalla eurooppalailla vahvistetaan parlamentin jäsenten tehtäviä ja velvollisuuksia koskevat säännöt ja yleiset ehdot. Euroopan parlamentti tekee ratkaisunsa komission lausunnon ja neuvoston hyväksynnän saatuaan. Jäsenten tai entisten jäsenten verotusjärjestelmää koskevien sääntöjen tai ehtojen osalta edellytetään neuvostossa yksimielistä päätöstä.

III-228 artikla (ent. 191 artikla)

Perustuslain [35 a] artiklan mukaisesti eurooppalailla vahvistetaan Euroopan tasolla toimivia poliittisia puolueita ja erityisesti niiden rahoitusta koskevat säännöt.

III-229 artikla (ent. 192 artikla)

Euroopan parlamentti voi kaikkien jäsentensä enemmistöllä pyytää komissiota tekemään aiheellisia ehdotuksia asioista, joissa se katsoo, että on valmisteltava unionin säädös perustuslain panemiseksi täytäntöön. Jos komissio ei tee ehdotusta, se ilmoittaa Euroopan parlamentille perustelunsa.

III-230 artikla (ent. 193 artikla)

Rajoittamatta kuitenkaan perustuslailla muille toimielimille tai laitoksille annettuja toimivaltuuksia Euroopan parlamentti voi tehtäviään suorittaessaan, jos neljännes sen kaikista jäsenistä sitä pyytää, asettaa väliaikaisen tutkintavaliokunnan tutkimaan epäilyjä unionin oikeutta sovellettaessa tapahtuneesta rikkomuksesta tai epäkohdasta, niitä tapauksia lukuun ottamatta, joissa epäilyksenalaiset seikat ovat tutkittavina jossakin tuomioistuimessa ja oikeudenkäynti on vielä vireillä.

Väliaikainen tutkintavaliokunta lakkaa, kun se antaa kertomuksensa.

Euroopan parlamentin omasta aloitteestaan antamalla eurooppalailla vahvistetaan tutkintaoikeuden käyttämistä koskevat yksityiskohtaiset säännöt. Euroopan parlamentti tekee ratkaisunsa komission lausunnon ja neuvoston hyväksynnän saatuaan.

III-231 artikla (ent. 194 artikla)

Kaikilla unionin kansalaisilla sekä niillä luonnollisilla henkilöillä ja oikeushenkilöillä, joiden asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jossakin jäsenvaltiossa, on oikeus yksin taikka yhdessä toisten kansalaisten tai henkilöiden kanssa esittää Euroopan parlamentille vetoamus asiassa, joka kuuluu unionin toiminnan alaan ja koskee häntä välittömästi.

III-232 artikla (ent. 195 artikla)

1. Euroopan parlamentti nimittää omasta aloitteestaan Euroopan oikeusasiamiehen. Euroopan oikeusasiamiehellä on valtuudet ottaa vastaan unionin kansalaisilta sekä niiltä luonnollisilta henkilöiltä tai oikeushenkilöiltä, joiden asuinpaikka tai sääntömääräinen kotipaikka on jossakin jäsenvaltiossa, kanteluja unionin toimielinten ja laitosten toiminnassa ilmenneistä epäkohdista, lukuun ottamatta unionin tuomioistuimen toimintaa lainkäyttöelimenä.

Tehtävänsä mukaisesti Euroopan oikeusasiamies suorittaa tutkimukset, joita hän pitää perusteltuina, omasta aloitteestaan taikka hänelle suoraan tai Euroopan parlamentin jäsenen välityksellä toimitetun kantelun perusteella, niitä tapauksia lukuun ottamatta, joissa epäilyksenalaisia seikkoja käsitellään tai on käsitelty oikeudenkäynnissä. Jos Euroopan oikeusasiamies toteaa epäkohdan, hän saattaa asian sen toimielimen käsiteltäväksi, jota asia koskee, ja tämä toimielin antaa lausuntonsa asiasta hänelle kolmen kuukauden määräajassa. Tämän jälkeen Euroopan oikeusasiamies antaa asiasta kertomuksen Euroopan parlamentille ja asianomaiselle toimielimelle. Kantelun tekijälle annetaan tiedoksi näiden tutkimusten tulokset.

Euroopan oikeusasiamies antaa Euroopan parlamentille vuosittain kertomuksen tutkimustensa tuloksista.

2. Euroopan oikeusasiamies nimitetään jokaisten Euroopan parlamentin vaalien jälkeen Euroopan parlamentin vaalikauden ajaksi. Sama henkilö voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi.

Yhteisön tuomioistuin voi Euroopan parlamentin pyynnöstä erottaa Euroopan oikeusasiamiehen, jos hän ei enää täytä niitä vaatimuksia, joita hänen tehtävänsä edellyttävät, tai jos hän on syyllistynyt vakavaan rikkomukseen.

3. Euroopan oikeusasiamies hoitaa tehtäväänsä täysin riippumattomana. Tehtäväänsä hoitaessaan hän ei pyydä eikä ota ohjeita miltään taholta. Euroopan oikeusasiamies ei saa toimikautensa aikana harjoittaa muuta palkallista tai palkatonta ammattitoimintaa.

4. Euroopan parlamentin omasta aloitteestaan antamalla eurooppalailla vahvistetaan Euroopan oikeusasiamiehen tehtävien hoitamista koskeva ohjesääntö ja hänen tehtäviensä hoitamista koskevat yleiset ehdot. Euroopan parlamentti tekee ratkaisunsa saatuaan komission lausunnon ja neuvoston hyväksynnän.

III-233 artikla (ent. 196 artikla)

Euroopan parlamentti pitää istuntokauden vuosittain. Se kokoontuu ilman erillistä kutsua maaliskuun toisena tiistaina.

Euroopan parlamentti voi pitää ylimääräisen istuntojakson jäsentensä enemmistön pyynnöstä taikka neuvoston tai komission pyynnöstä.

III-234 artikla (ent. 197 artikla)

Komission jäsenet saavat olla läsnä kaikissa Euroopan parlamentin kokouksissa, ja he saavat pyynnöstään käyttää puhevaltaa komission puolesta.

Komissio vastaa suullisesti tai kirjallisesti Euroopan parlamentin tai sen jäsenten sille esittämiin kysymyksiin.

Neuvosto käyttää puhevaltaa Euroopan parlamentissa siten kuin siitä neuvoston työjärjestyksessä määrätään.

III-235 artikla (ent. 198 artikla)

Jollei perustuslaissa toisin määrätä, Euroopan parlamentti tekee ratkaisunsa annettujen äänten enemmistöllä. Päätösvaltaisuudesta määrätään työjärjestyksessä.

III-236 artikla (ent. 199 artikla)

Euroopan parlamentti hyväksyy työjärjestyksensä kaikkien jäsentensä äänten enemmistöllä.

Euroopan parlamentin asiakirjat julkaistaan siten kuin sen työjärjestyksessä määrätään.

III-237 artikla (ent. 200 artikla)

Euroopan parlamentti käsittelee julkisessa istunnossa komission sille vuosittain antaman yleiskertomuksen.

III-238 artikla (ent. 201 artikla)

Euroopan parlamentti käsittelee komission toimintaa koskevan epäluottamuslauseen, aikaisintaan kolmen päivän kuluttua siitä, kun se on annettu Euroopan parlamentille käsiteltäväksi, ja päättää siitä avoimella äänestyksellä.

Jos epäluottamuslausetta kannattaa kaksi kolmasosaa annetuista äänistä, jotka edustavat Euroopan parlamentin jäsenten enemmistöä, komission jäsenten on yhdessä jätettävä tehtävänsä. He jatkavat juoksevien asioiden hoitamista, kunnes uudet komission jäsenet on nimitetty [214 artiklan] mukaisesti. Tässä tapauksessa uusiksi komission jäseniksi nimitettyjen toimikausi päättyy sinä päivänä, jona yhdessä tehtävänsä jättämään velvollisten komission jäsenten toimikausi olisi päättynyt.

2 alajakso

Eurooppa-neuvosto

III-239 artikla (uusi)

Eurooppa-neuvoston jäsen voi äänestyksessä edustaa vain yhtä muuta jäsentä. Henkilökohtaisesti tai edustettuna läsnä olevien jäsenten pidäytyminen äänestämästä ei estä Eurooppa-neuvostoa tekemästä ratkaisua, jonka edellytyksenä on yksimielisyys.

Eurooppa-neuvosto vahvistaa yksinkertaisella enemmistöllä työjärjestyksensä.

Eurooppa-neuvosto voi kutsua Euroopan parlamentin puhemiehen kuultavaksi.

Eurooppa-neuvostoa avustaa [ent. 207 artiklassa] mainittu sihteeristö.

3 alajakso

Neuvosto

III-240 artikla (ent. 203 ja 204 artikla)

(Neuvoston puheenjohtajuus)

III-241 artikla (ent. 205 ja 206 artikla)

Neuvoston jäsen voi äänestyksessä edustaa vain yhtä muuta jäsentä.

Päätöksissä, joiden edellytyksenä on yksinkertainen enemmistö, neuvosto tekee ratkaisunsa jäsentensä enemmistöllä.

Henkilökohtaisesti tai edustettuina läsnä olevien jäsenten pidättäytyminen äänestämästä ei estä neuvostoa tekemästä ratkaisua, jonka edellytyksenä on yksimielisyys.

III-242 artikla (ent. 207 artikla)

1. Komitea, joka muodostuu jäsenvaltioiden pysyvistä edustajista, huolehtii neuvoston työn valmistelusta sekä suorittaa neuvoston sille antamat toimeksiannot. Komitea voi tehdä menettelyä koskevia päätöksiä neuvoston työjärjestyksessä määrätyissä tapauksissa.
2. Neuvostoa avustaa pääsihteeristö, jota johtaa pääsihteeri. Neuvosto päättää yksinkertaisella enemmistöllä pääsihteeristön organisaatiosta.
3. Neuvosto vahvistaa yksinkertaisella enemmistöllä työjärjestyksensä.

III-243 artikla (ent. 208 artikla)

Neuvosto voi yksinkertaisella enemmistöllä pyytää komissiolta tutkimuksia, joita se pitää yhteisten tavoitteiden toteuttamiseksi tarpeellisina, ja se voi pyytää komissiota tekemään sille aiheellisia ehdotuksia. Jos komissio ei tee ehdotusta, se ilmoittaa neuvostolle perustelunsa.

III-244 artikla (ent. 209 artikla)

Neuvosto antaa omasta aloitteestaan ja yksinkertaisella enemmistöllä eurooppapäätökset, joilla vahvistetaan perustuslaissa tarkoitettuja komiteoita koskevat säännöt. Neuvosto tekee ratkaisunsa komission lausunnon saatuaan.

4 alajakso

Komissio

III-245 artikla (ent. 213 (1) ja ent. 214 artikla)

1. *(Komission jäsenten nimittämismenettelyt)*
2. Komission jäsenenä voi olla vain jäsenvaltion kansalainen.

III-246 artikla (ent. 213 (2) artikla)

Komission jäsenet pidättyvät kaikesta, mikä on ristiriidassa heidän tehtävänsä kanssa. Jokainen jäsenvaltio sitoutuu kunnioittamaan tätä periaatetta ja pidättymään yrityksistä vaikuttaa komission jäseniin heidän hoitaessaan tehtävänsä.

Komission jäsenet eivät saa toimikautensa aikana harjoittaa muuta palkallista tai palkatonta ammattitoimintaa. Tehtävänsä ryhtyessään he antavat juhlallisen vakuutuksen siitä, että he toimikautensa aikana ja sen päätyttyä kunnioittavat komission jäsenyydestä johtuvia velvollisuuksia ja varsinkin osoittavat kunniallisuutta ja pidättyvyyttä, kun heille toimikauden päätyttyä tarjotaan tiettyjä tehtäviä tai etuja. Jos komission jäsen ei noudata näitä velvollisuuksiaan, unionin tuomioistuin voi neuvoston yksinkertaisella enemmistöllä esittämästä pyynnöstä tai komission pyynnöstä päättää, että asiassa ilmenneiden seikkojen mukaan jäsen joko erotetaan tehtävästään (26) artiklan mukaisesti taikka että hänen oikeutensa eläkkeeseen tai muihin vastaaviin etuuksiin lakkaa.

III-247 artikla (ent. 215 artikla)

1. Lukuun ottamatta kuolemantapauksia ja niitä tapauksia, joissa jäsenen tilalle nimitetään uusi jäsen tavallisessa järjestyksessä, komission jäsenen tehtävät päättyvät, kun hän eroaa tai hänet erotetaan. Komission jäsen esittää eronpyyntönsä, jos puheenjohtaja kollegion hyväksynnän saatuaan siitä häneltä pyytää.

(Menettelyt uuden komission puheenjohtajan tai jäsenen nimittämiseksi entisen puheenjohtajan tai jäsenen tilalle)

III-248 artikla (ent. 216 artikla)

Jos komission jäsen ei enää täytä niitä vaatimuksia, joita hänen tehtävänsä edellyttävät, tai jos hän on syyllistynyt vakavaan rikkomukseen, unionin tuomioistuin voi neuvoston yksinkertaisella enemmistöllä esittämästä pyynnöstä tai komission pyynnöstä päättää, että hänet erotetaan.

III-249 artikla (ent. 217 artikla)

Komission puheenjohtaja ryhmittelee komissiolle kuuluvat tehtävät ja jakaa ne komission jäsenten kesken, sanotun kuitenkin rajoittamatta perustuslain I-27 artiklan 3 kohtaa. Puheenjohtaja voi jakaa vastuualueet uudelleen toimikauden aikana. Komission jäsenet hoitavat puheenjohtajan heille osoittamia tehtäviä tämän valvonnassa.

III-250 artikla (uusi)

(Muut komissiota koskevat määräykset)

III-251 artikla (ent. 218 artikla)

Komissio hyväksyy työjärjestyksensä siten, että se varmistaa oman toimivuutensa ja eri yksiköidensä toimivuuden. Komissio huolehtii työjärjestyksensä julkaisemisesta.

III-252 artikla (ent. 219 artikla)

Komissio tekee ratkaisunsa jäsentensä enemmistöllä. Päätösvaltaisuuden edellytyksenä oleva jäsenmäärä vahvistetaan työjärjestyksessä.

III-253 artikla (ent. 212 artikla)

Komissio julkaisee vuosittain viimeistään kuukautta ennen Euroopan parlamentin istunnon alkua yleiskertomuksen unionin toiminnasta.

5 alajakso

Unionin tuomioistuin

III-254 artikla (ent. 221 artikla)

Unionin tuomioistuin kokoontuu jaostoissa, suuressa jaostossa tai täysistunnossa unionin tuomioistuimen perussäännössä tätä varten määrättyjen sääntöjen mukaisesti.

III-255 artikla (ent. 222 artikla)

Unionin tuomioistuinta avustaa kahdeksan julkisasiamiestä. Unionin tuomioistuimen pyynnöstä neuvosto voi yksimielisesti lisätä julkisasiamiesten määrää.

Julkisasiamiesten tehtävänä on täysin puolueettomina ja riippumattomina esittää julkisessa istunnossa perustellut ratkaisuehdotukset asioissa, jotka unionin tuomioistuimen perussäännön mukaan vaativat heidän myötävaikutustaan.

III-256 artikla (ent. 223 artikla)

Unionin tuomioistuimen tuomarit ja julkisasiamiehet, jotka valitaan henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton ja jotka joko täyttävät kotimaassaan korkeimpien tuomarin virkojen kelpoisuusvaatimukset tai ovat tunnetusti päteviä oikeusoppineita, nimitetään jäsenvaltioiden hallitusten yhteisellä sopimuksella sen jälkeen, kun [entisessä 224 a artiklassa] tarkoitettua komiteaa on kuultu.

Osa tuomareista ja julkisasiamiehistä vaihtuu joka kolmas vuosi unionin tuomioistuimen perussäännössä määrätyn edellytyksin.

Tuomarit valitsevat keskuudestaan unionin tuomioistuimen presidentin kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Sama henkilö voidaan valita uudeksi toimikaudeksi.

Unionin tuomioistuin vahvistaa työjärjestyksensä. Työjärjestykselle tarvitaan neuvoston määräenemmistöllä antama hyväksyminen.

III-257 artikla (ent. 224 artikla)

Unionin yleisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomareiden lukumäärä vahvistetaan unionin tuomioistuimen perussäännössä. Perussäännössä voidaan määrätä, että unionin yleisen oikeusasteen tuomioistuinta avustavat julkisasiamiehet.

Unionin yleisen oikeusasteen tuomioistuimen jäsenet valitaan henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton ja jotka ovat päteviä korkeaan tuomarin virkaan. Heidät nimitetään jäsenvaltioiden hallitusten yhteisellä sopimuksella kuudeksi vuodeksi kerrallaan sen jälkeen, kun [ent. 224 a artiklassa] tarkoitettua komiteaa on kuultu. Osa yleisen oikeusasteen tuomioistuimen jäsenistä vaihtuu joka kolmas vuosi. Jäsen, jonka toimikausi päättyy, voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi.

Tuomarit valitsevat keskuudestaan unionin yleisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentin kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Sama henkilö voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi.

Unionin yleisen oikeusasteen tuomioistuin hyväksyy työjärjestyksensä yhteisymmärryksessä unionin tuomioistuimen kanssa. Unionin yleisen oikeusasteen tuomioistuin tekee ratkaisunsa neuvoston annettua määräenemmistöllä hyväksymisensä.

Jollei unionin tuomioistuimen perussäännöstä muuta johdu, unionin yleisen oikeusasteen tuomioistuimeen sovelletaan, mitä perustuslaissa määrätään unionin tuomioistuimesta.

III-258 artikla (ent. 224 a artikla)

Perustetaan komitea, joka antaa lausunnon siitä, ovatko ehdokkaiden ansiot riittävät unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomarin ja julkisasiamiehen tehtävien hoitamiseen, ennen kuin jäsenvaltioiden hallitukset tekevät päätöksen [ent. 223 ja 224 artiklan] mukaisesti.

Komiteassa on seitsemän henkilöä, jotka ovat unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen oikeusasteen tuomioistuimen entisiä jäseniä, kansallisten ylimpien tuomioistuinten edustajia ja tunnetusti päteviä oikeusoppineita, joista yhtä ehdottaa Euroopan parlamentti. Neuvosto päättää määränemmistöllä tuomioistuimen presidentin ehdotuksesta komitean jäsenten nimeämisestä ja sen toimintasäännöistä.

III-259 artikla (ent. 225 artikla)

1. Unionin yleisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan ensimmäisenä oikeusasteena [ent. 230, 232, 235, 236 ja 238 artiklassa] tarkoitetut kanteet lukuun ottamatta niitä, joiden ratkaiseminen on annettu jonkin erityistuomioistuimen tehtäväksi tai jotka perussäännön mukaan kuuluvat unionin tuomioistuimen toimivaltaan. Perussäännössä voidaan määrätä, että unionin yleisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan muunkinlaisia kanteita.

Unionin yleisen oikeusasteen tuomioistuimen tämän kohdan nojalla tekemiin päätöksiin voidaan vain oikeuskysymysten osalta ja perussäännössä määrätyin edellytyksin ja rajoituksin hakea muutosta unionin tuomioistuimelta.

2. Unionin yleisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan [ent. 225 a artiklan] mukaisesti perustettujen erityistuomioistuinten päätöksiä koskevat muutoksenhaut.

Unionin yleisen oikeusasteen tuomioistuimen tämän kohdan nojalla tekemät päätökset voidaan perussäännössä määrätyin edellytyksin ja rajoituksin poikkeuksellisesti käsitellä uudelleen unionin tuomioistuimessa, jos asia voi vakavasti vahingoittaa unionin oikeuden yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta.

3. Unionin yleisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen ratkaisemaan [ent. 234 artiklan] nojalla esitetyt ennakkoratkaisupyynnöt perussäännössä määrätyissä erityisasioissa.

Jos unionin yleisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että asian edellyttämä periaatepäätös voi loukata unionin oikeuden yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta, se voi siirtää asian unionin tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Unionin yleisen oikeusasteen tuomioistuimen ennakkoratkaisukysymyksissä tekemät päätökset voidaan perussäännössä määrätyin edellytyksin ja rajoituksin poikkeuksellisesti käsitellä uudelleen unionin tuomioistuimessa, jos asia voi vakavasti vahingoittaa unionin oikeuden yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta.

III-260 artikla (ent. 225 a artikla)

1. Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat hyväksyä lainsäätämisyjärjestyksessä eurooppalakeja, joilla perustetaan unionin yleisen tuomioistuimen yhteyteen asetettavia erityistuomioistuimia, joiden tehtävänä on ratkaista ensimmäisenä oikeusasteena tietyntyyppiset erityisasioissa nostetut kanteet. Ne tekevät ratkaisunsa joko komission ehdotuksesta ja unionin tuomioistuinta kuultuaan tai unionin tuomioistuimen pyynnöstä ja komissiota kuultuaan.
2. Erityistuomioistuimen perustamista koskevassa eurooppalaissa vahvistetaan kyseisen tuomioistuimen kokoonpanoa koskevat säännöt ja määritellään sille annettavat toimivaltuudet.
3. Erityistuomioistuinten päätöksiin voidaan hakea muutosta unionin yleisen oikeusasteen tuomioistuimelta vain oikeuskysymysten osalta tai, jos erityistuomioistuimen perustamista koskevassa eurooppalaissa niin säädetään, myös asiakysymysten osalta.
4. Erityistuomioistuinten jäsenet valitaan henkilöistä, joiden riippumattomuus on kiistaton ja jotka ovat päteviä tuomarin virkaan. Neuvosto nimittää heidät määräenemmistöllä.
5. Erityistuomioistuimet hyväksyvät työjärjestyksensä yhteisymmärryksessä unionin tuomioistuimen kanssa. Erityistuomioistuimet tekevät ratkaisunsa neuvoston annettua määräenemmistöllä hyväksymisensä.
6. Jollei erityistuomioistuinten perustamista koskevasta eurooppalaista muuta johdu, erityistuomioistuihin sovelletaan, mitä perustuslaissa ja unionin tuomioistuimen perussäännössä määrätään tuomioistuimesta.

III-261 artikla (ent. 226 artikla)

Jos komissio katsoo, että jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä sille perustuslain mukaan kuuluvan velvollisuuden, komissio antaa asiasta lausunnon perusteluineen varattuaan ensin sille valtiolle, jota asia koskee, tilaisuuden esittää huomautuksensa.

Jos valtio, jota asia koskee, ei noudata lausuntoa komission asettamassa määräajassa, komissio voi saattaa asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

III-262 artikla (ent. 227 artikla)

Jos jäsenvaltio katsoo, että toinen jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä sille perustuslain mukaan kuuluvan velvollisuuden, se voi saattaa asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Ennen kuin jäsenvaltio nostaa toista jäsenvaltiota vastaan kanteen, joka perustuu väitteeseen perustuslaissa määrätyn velvollisuuden rikkomisesta, sen on saatettava asia komission käsiteltäväksi.

Komissio antaa lausunnon perusteluineen sen jälkeen, kun valtioilla, joita asia koskee, on ollut tilaisuus kirjallisesti ja suullisesti esittää huomautuksensa asiasta ja vastapuolen huomautuksista.

Ellei komissio ole antanut lausuntoa kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun asia on saatettu sen käsiteltäväksi, lausunnon puuttuminen ei estä saattamasta asiaa unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

III-263 artikla (ent. 228 artikla)

1. Jos unionin tuomioistuin toteaa, että jäsenvaltio on jättänyt täyttämättä sille perustuslain mukaan kuuluvan velvollisuuden, jäsenvaltion on toteutettava unionin tuomioistuimen tuomion täytäntöönpanon edellyttämät toimenpiteet.
2. Jos komissio katsoo, että jäsenvaltio, jota asia koskee, ei ole toteuttanut unionin tuomioistuimen tuomion täytäntöönpanon edellyttämiä toimenpiteitä, komissio voi saattaa asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi varattuaan ensin kyseiselle valtiolle tilaisuuden esittää huomautuksensa. Komissio ilmoittaa samalla sen kiinteämääräisen hyvityksen tai uhkasakon määrän, joka asianomaisen jäsenvaltion tulisi sen käsityksen mukaan olosuhteet huomioon ottaen suorittaa.

Jos unionin tuomioistuin toteaa, että jäsenvaltio, jota asia koskee, ei ole noudattanut sen tuomiota, se voi määrätä jäsenvaltion suorittamaan kiinteämääräisen hyvityksen tai uhkasakon.

Tämä menettely ei rajoita [ent. 227 artiklan] soveltamista.

3. Kun komissio saattaa asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi [ent. 226 artiklan] nojalla katsottuaan, että jäsenvaltio, jota asia koskee, on jättänyt täyttämättä velvollisuutensa ilmoittaa toimenpiteistä, joilla puitelaki saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä, komissio voi, jos se katsoo tämän aiheelliseksi, pyytää samassa kanteessa unionin tuomioistuinta määräämään jäsenvaltion suorittamaan kiinteämääräisen hyvityksen tai uhkasakon siinä tapauksessa, että tuomioistuin toteaa laiminlyönnin. Jos tuomioistuin hyväksyy komission pyynnön, kyseinen suoritus on maksettava tuomiossa annetun määräajan kuluessa.

III-264 artikla (ent. 229 artikla)

Perustuslain nojalla annetuissa eurooppalaeissa tai eurooppapuitelaeissa ja neuvoston laeissa tai asetuksissa voidaan antaa unionin tuomioistuimelle täysi harkintavalta niissä säädettyjen seuraamusten osalta.

III-265 artikla (ent. 229 a artikla)

Eurooppalailla unionin tuomioistuimelle annetaan kyseisessä eurooppalaissa määritellyssä laajuudessa toimivalta ratkaista riitoja, jotka liittyvät sellaisten perustuslain nojalla annettujen säädösten soveltamiseen, joilla luodaan unionin tason teollisoikeudellinen suoja, sanotun kuitenkin rajoittamatta perustuslain muiden määräysten soveltamista.

III-266 artikla (ent. 230 artikla)

1. Unionin tuomioistuin valvoo eurooppalakien ja eurooppapuitelakien ja neuvoston, komission ja EKP:n säädösten laillisuutta, suosituksia ja lausuntoja lukuun ottamatta, sekä Euroopan parlamentin sellaisten säädösten laillisuutta, joiden tarkoituksena on tuottaa oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin osapuoliin. Unionin tuomioistuin valvoo myös unionin virastojen ja elinten sellaisten säädösten laillisuutta, joilla on oikeusvaikutuksia suhteessa kolmansiin osapuoliin.
2. Tässä tarkoituksessa unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista jäsenvaltion, Euroopan parlamentin, neuvoston tai komission nostama kanne, jonka perusteena on toimivallan puuttuminen, olennaisen menettelymääräyksen rikkominen, tämän perustuslain tai sen soveltamista koskevan oikeussäännön rikkominen taikka harkintavallan väärinkäyttö.
3. Unionin tuomioistuimella on samoin edellytyksin toimivalta ratkaista tilintarkastustuomioistuimen ja Euroopan keskuspankin ja alueiden komitean oikeuksiensa turvaamiseksi nostamat kanteet.
4. Luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi samoin edellytyksin nostaa kanteen hänelle osoitetusta säädöksestä tai säädöksestä, joka koskee häntä suoraan ja erikseen, sekä muusta kuin lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksytystä säädöksestä, joka koskee häntä suoraan ilman, että siihen liittyy täytäntöönpanotoimenpiteitä.
5. Unionin virastojen tai elinten perustamissäädöksissä voidaan säätää erityisistä edellytyksistä ja menettelysäännöistä, jotka koskevat luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön kannetta kyseisten virastojen ja elinten sellaisista säädöksistä, joiden tarkoituksena on tuottaa oikeusvaikutuksia.
6. Tässä artiklassa tarkoitettu kanne on pantava vireille kahden kuukauden kuluessa säädöksen julkaisemisesta tai siitä, kun se on annettu kantajalle tiedoksi, taikka jollei säädöstä ole julkaistu tai annettu tiedoksi, kahden kuukauden kuluessa siitä, kun kantaja on saanut siitä tiedon.

III-267 artikla (ent. 230 a artikla)

Jäsenvaltio, jota koskee I-58 artiklan nojalla tehty Eurooppa-neuvoston tai neuvoston toteamus, voi kuukauden kuluessa kyseisestä toteamuksesta nostaa unionin tuomioistuimessa kanteen kyseisessä määräyksessä olevien yksinomaan menettelyä koskevien sääntöjen rikkomisesta.

III-268 artikla (ent. 231 artikla)

Jos kanne on aiheellinen, unionin tuomioistuin julistaa säädöksen mitättömäksi.

Tarpeellisiksi katsomissaan tapauksissa unionin tuomioistuin toteaa, miltä osin mitättömäksi julistetun säädöksen vaikutuksia kuitenkin on pidettävä pysyvinä.

III-269 artikla (ent. 232 artikla)

Jos Euroopan parlamentti, neuvosto tai komissio perustuslain vastaisesti laiminlyö ratkaisun tekemisen, jäsenvaltiot tai muut unionin toimielimet voivat saattaa asian unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi laiminlyönnin toteamiseksi. Tätä määräystä sovelletaan samoin edellytyksin unionin virastoihin ja elimiin, jotka laiminlyövät ratkaisun tekemisen.

Kanne otetaan käsiteltäväksi vain, jos kyseistä toimielintä, virastoa tai elintä on ensin kehoitettu tekemään ratkaisu. Jollei toimielin, virasto tai elin ole määritellyt kantaansa kahden kuukauden kuluessa mainitusta kehotuksesta, kanne voidaan panna vireille uuden kahden kuukauden määräajan kuluessa.

Luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi edellisissä kohdissa määrätyin edellytyksin kannella unionin tuomioistuimeen siitä, että unionin toimielin, virasto tai elin on jättänyt antamatta kyseiselle henkilölle osoitettavan jonkin muun säädöksen kuin suosituksen tai lausunnon.

III-270 artikla (ent. 233 artikla)

Toimielimen, viraston tai elimen, jonka säädös on julistettu mitättömäksi tai jonka laiminlyönti on julistettu perustuslain vastaiseksi, on toteutettava unionin tuomioistuimen tuomion täytäntöön panemiseksi tarvittavat toimenpiteet.

Tämä velvollisuus ei vaikuta [ent. 288 artiklan toisen kohdan] soveltamisesta johtuviin velvollisuuksiin.

III-271 artikla (ent. 234 artikla)

Unionin tuomioistuimella on toimivalta antaa ennakkoratkaisu:

- a) perustuslain tulkinnasta;
- b) unionin toimielimen säädöksen pätevyydestä ja tulkinnasta;
- c) unionin säädöksellä perustettua virastoa tai elintä koskevien sääntöjen tulkinnasta, jos kyseisissä säännöissä niin määrätään.

Jos tällainen kysymys tulee esille jäsenvaltion tuomioistuimessa, tämä tuomioistuin voi pyytää unionin tuomioistuinta ratkaisemaan sen, jos se katsoo, että kysymys on ratkaistava, jotta se voi antaa päätöksen.

Jos tällainen kysymys tulee esille sellaisessa kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävänä olevassa asiassa, jonka päätöksiin ei kansallisen lainsäädännön mukaan saa hakea muutosta, tämän tuomioistuimen on saatettava kysymys unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Jos tällainen kysymys tulee esille kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävänä olevassa asiassa, joka koskee pidätettyä, unionin tuomioistuin tekee ratkaisunsa mahdollisimman pian.

III-272 artikla (ent. 235 artikla)

Unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista [ent. 288 artiklan toisessa kohdassa] tarkoitettua vahingonkorvausta koskevat riidat.

III-273 artikla (ent. 236 artikla)

Unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista unionin ja sen henkilöstön väliset riidat henkilöstösäännöissä määrätyn tai palvelussuhteen ehdoista johtuvien rajoitusten ja edellytysten.

III-274 artikla (ent. 237 artikla)

Unionin tuomioistuimella on jäljempänä määrätyn rajoitusten toimivalta ratkaista riidat, jotka koskevat:

- a) Euroopan investointipankin perussäännöstä johtuvien jäsenvaltioiden velvollisuuksien täyttämistä. Pankin hallintoneuvostolla on tällöin samat valtuudet kuin komissiolla [ent. 226 artiklan] mukaan;
- b) Euroopan investointipankin valtuuston ratkaisuja. Jokainen jäsenvaltio, komissio tai pankin hallintoneuvosto voi nostaa kanteen asiassa [ent. 230 artiklassa] määrätyn edellytyksen;
- c) Euroopan investointipankin hallintoneuvoston ratkaisuja. Kanteen asiassa voi nostaa vain jäsenvaltio tai komissio [ent. 230 artiklassa] määrätyn edellytyksen ja vain sillä perusteella, että pankin perussäännön 21 artiklan 2 ja 5–7 kohdassa määrättyä menettelyä ei ole noudatettu;
- d) perustuslaista sekä Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussäännöstä johtuvien kansallisten keskuspankkien velvollisuuksien täyttämistä. Tässä yhteydessä Euroopan keskuspankin neuvostolla on kansallisten keskuspankkien suhteen samat valtuudet kuin komissiolla [ent. 226 artiklan] mukaan jäsenvaltioiden suhteen. Jos unionin tuomioistuin toteaa, että kansallinen keskuspankki on jättänyt täyttämättä sille perustuslain mukaan kuuluvan velvollisuuden, tuon pankin on toteutettava unionin tuomioistuimen tuomion täytäntöön panemiseksi tarvittavat toimenpiteet.

III-275 artikla (ent. 238 artikla)

Unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista asia unionin tekemässä tai sen puolesta tehdyssä julkis- tai yksityisoikeudellisessa sopimuksessa olevan välityslausekkeen nojalla.

III-276 artikla (ent. 239 artikla)

Unionin tuomioistuimella on toimivalta ratkaista jokainen jäsenvaltioiden välinen riita, joka on yhteydessä perustuslain kohteeseen, jos asia saatetaan sen käsiteltäväksi välityssopimuksen nojalla.

III-277 artikla (ent. 240 artikla)

Jollei toimivaltaa ole perustuslailla annettu unionin tuomioistuimelle, riidat, joissa unioni on asianosainen, eivät unionin asianosaisuuden perusteella ole jäsenvaltioiden tuomioistuinten tuomiovallan ulkopuolella.

III-278 artikla (ent. 240 a artikla)

Unionin tuomioistuimella ei ole toimivaltaa I-39 ja I-40 artiklan suhteen eikä III osan V osaston II luvun määräysten suhteen, jotka koskevat yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.

III-279 artikla (ent. 240 b artikla)

Käyttäessään vapautteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaa aluetta koskeviin III osaston IV luvun 3 ja 4 jakson määräyksiin liittyvää toimivaltaansa unionin tuomioistuimella ei ole toimivaltaa valvoa jäsenvaltion poliisiviranomaisen tai lain noudattamista valvovan muun viranomaisen toteuttamien toimien pätevyyttä tai oikeasuhteisuutta tai antaa ratkaisua niiden velvollisuuksien täyttämistä, joita jäsenvaltioilla on yleisen järjestyksen ylläpitämiseksi sekä sisäisen turvallisuuden suojaamiseksi, jos nämä toimet kuuluvat jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön piiriin.

III-280 artikla (ent. 240 c artikla)

Jäsenvaltiot sitoutuvat ratkaisemaan tämän perustuslain tulkintaa tai soveltamista koskevat riidat ainoastaan siinä määrätyllä tavalla.

III-281 artikla (ent. 241 artikla)

Vaikka [ent. 230 artiklan 5 kohdassa] mainittu määräaika on päättynyt, asianosainen voi riidassa, joka koskee eurooppalakia taikka neuvoston, komission tai Euroopan keskuspankin lakia tai asetusta, vaatia unionin tuomioistuimessa [ent. 230 artiklan toisessa kohdassa] mainitulla perusteella, että säädöstä ei sovelleta.

III-282 artikla (ent. 242 artikla)

Unionin tuomioistuimen käsiteltävänä olevalla kanteella ei ole lykkäävää vaikutusta. Unionin tuomioistuin voi kuitenkin määrätä kanteen kohteena olevan säädöksen täytäntöönpanon lykättäväksi, jos se katsoo, että olosuhteet sitä edellyttävät.

III-283 artikla (ent. 243 artikla)

Unionin tuomioistuin voi käsiteltävänä olevassa asiassa päättää tarpeellisista välitoimista.

III-284 artikla (ent. 244 artikla)

Unionin tuomioistuimen tuomiot pannaan täytäntöön noudattaen, mitä [ent. 256 artiklassa] määrätään.

III-285 artikla (ent. 245 artikla)

Unionin tuomioistuimen perussääntö vahvistetaan pöytäkirjassa.

Perussäännön määräyksiä, lukuun ottamatta sen I osastoa ja 64 artiklaa, voidaan muuttaa lailla. Euroopan parlamentti ja neuvosto tekevät ratkaisunsa joko unionin tuomioistuimen pyynnöstä ja komissiota kuultuaan tai komission pyynnöstä ja unionin tuomioistuinta kuultuaan.

6 alajakso

Tilintarkastustuomioistuin

III-286 artikla (ent. 248 artikla)

1. Tilintarkastustuomioistuin tarkastaa unionin kaikkia tuloja ja menoja koskevat tilit. Se tarkastaa myös kaikkien unionin perustamien toimielinten tuloja ja menoja koskevat tilit, jollei toimielimen perustamisasiakirjassa toisin määrätä.

Tilintarkastustuomioistuin antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* julkaistavan lausuman tilien luotettavuudesta sekä tilien perustana olevien toimien laillisuudesta ja asianmukaisuudesta. Lausumaa voidaan täydentää unionin jokaista keskeistä toiminta-alaa koskevilla erityisarvioilla.

2. Tilintarkastustuomioistuin tarkastaa tulojen ja menojen laillisuuden ja asianmukaisuuden sekä sen, että varainhoito on ollut moitteetonta. Se ilmoittaa tällöin erityisesti kaikista epäkohdista.

Tulot tarkastetaan unionin tuloiksi todettujen ja unionille suoritettujen määrien pohjalta.

Menot tarkastetaan maksusitoumusten ja suoritettujen maksujen pohjalta.

Nämä tarkastukset voidaan toimittaa ennen varainhoitovuoden tilinpäätöstä.

3. Tarkastus toimitetaan asiakirjojen perusteella ja tarvittaessa paikalla toimielimissä, unionin puolesta sen tuloja tai menoja hoitavissa elimissä ja jäsenvaltioissa, mukaan lukien talousarviosta tuloja saavien luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden toimitilat. Tarkastus toimitetaan jäsenvaltioissa yhdessä kansallisten tilintarkastuselinten kanssa tai, jollei niillä ole riittävää toimivaltaa, jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten tai laitosten kanssa. Tilintarkastustuomioistuin ja kansalliset tilintarkastuselimet toimivat luottamuksellisessa yhteistyössä riippumattomuutensa säilyttäen. Nämä tilintarkastuselimet taikka viranomaiset tai laitokset ilmoittavat tilintarkastustuomioistuimelle, aikovatko ne osallistua tarkastukseen.

Muiden toimielinten, unionin puolesta sen tuloja tai menoja hoitavien elinten, talousarviosta tuloja saavien luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden ja jäsenvaltioiden tilintarkastuselinten tai, jollei viimeksi mainituilla ole riittävää toimivaltaa, jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten tai laitosten on annettava tilintarkastustuomioistuimelle sen pyynnöstä kaikki asiakirjat ja tiedot, jotka ovat tarpeen sen tehtävän suorittamiseksi.

Euroopan investointipankin hoitamien unionin menojen ja tulojen osalta tilintarkastustuomioistuimen oikeudesta tutustua pankin hallussa oleviin tietoihin määrätään tilintarkastustuomioistuimen, pankin ja komission välisellä sopimuksella. Jos sopimusta ei ole tehty, tilintarkastustuomioistuimella on kuitenkin oikeus tutustua pankin hoitamien unionin menojen ja tulojen tarkastuksen edellyttämiin tietoihin.

4. Kunkin varainhoitovuoden päätyttyä tilintarkastustuomioistuin laatii vuosikertomuksen. Se toimitetaan muille toimielimille ja julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä yhdessä näiden toimielinten tilintarkastustuomioistuimen huomautuksiin antamien vastausten kanssa.

Tilintarkastustuomioistuin voi myös milloin tahansa, varsinkin erityiskertomuksin, esittää huomautuksia erityisistä kysymyksistä sekä antaa muun toimielimen pyynnöstä lausuntoja.

Tilintarkastustuomioistuin antaa vuosikertomuksensa, erityiskertomuksensa ja lausuntonsa jäsentensä enemmistöllä. Se voi kuitenkin perustaa keskuudestaan jaostoja tietynlaisten kertomusten ja lausuntojen hyväksymistä varten tilintarkastustuomioistuimen työjärjestyksessä määrättyin edellytyksin.

Tilintarkastustuomioistuin avustaa Euroopan parlamenttia ja neuvostoa talousarvion toteutumisen valvonnassa.

Tilintarkastustuomioistuin vahvistaa työjärjestyksensä. Tilintarkastustuomioistuin tekee ratkaisunsa neuvoston annettava hyväksyntänsä.

III-287 artikla (ent. 247 artikla)

1. Tilintarkastustuomioistuimen jäsenet valitaan henkilöistä, jotka kotimaassaan kuuluvat tai ovat kuuluneet ulkopuolisiin tilintarkastuselimiin taikka ovat erityisen päteviä tähän tehtävään. Heidän riippumattomuutensa on oltava kiistaton.

2. Tilintarkastustuomioistuimen jäsenet nimitetään kuudeksi vuodeksi kerrallaan. Jäsenet voidaan nimittää uudeksi toimikaudeksi. Neuvosto tekee omasta aloitteestaan päätöksen kunkin jäsenvaltion ehdotusten mukaisesti laaditun jäsenluettelon vahvistamisesta. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Tilintarkastustuomioistuimen jäsenet valitsevat keskuudestaan tilintarkastustuomioistuimen presidentin kolmeksi vuodeksi. Sama henkilö voidaan valita uudeksi toimikaudeksi.

3. Tilintarkastustuomioistuimen jäsenet hoitavat tehtävänsä unionin yleisen edun mukaisesti täysin riippumattomina.

Tehtävänsä hoitaessaan he eivät pyydä eivätkä ota ohjeita miltään hallitukselta tai muultakaan taholta. He pidättyvät kaikesta, mikä on ristiriidassa heidän tehtävänsä kanssa.

4. Tilintarkastustuomioistuimen jäsenet eivät saa toimikautensa aikana harjoittaa muuta palkallista tai palkatonta ammattitoimintaa. Tehtävänsä ryhtyessään he antavat juhlallisen vakuutuksen siitä, että he toimikautensa aikana ja sen päätyttyä kunnioittavat tilintarkastustuomioistuimen jäsenyydestä johtuvia velvollisuuksiaan ja varsinkin osoittavat kunniallisuutta ja pidättyvyyttä, kun heille toimikauden päätyttyä tarjotaan tiettyjä tehtäviä tai etuja.

5. Lukuun ottamatta kuolemantapauksia ja niitä tapauksia, joissa jäsenen tilalle nimitetään uusi jäsen tavallisessa järjestyksessä, tilintarkastustuomioistuimen jäsenen tehtävät päättyvät, kun hän eroaa tai unionin tuomioistuin päättää 7 kohdan määräysten mukaisesti, että hänet erotetaan.

Jäljellä olevaksi toimikaudeksi nimitetään uusi jäsen.

Jollei kyseessä ole erottaminen, tilintarkastustuomioistuimen jäsen jatkaa tehtävässään, kunnes hänen tilalleen on nimitetty uusi jäsen.

6. Tilintarkastustuomioistuimen jäsen voidaan erottaa tehtävästään taikka häneltä voidaan evätä oikeus eläkkeeseen tai muihin vastaaviin etuuksiin vain, jos unionin tuomioistuin tilintarkastustuomioistuimen pyynnöstä toteaa, että hän ei enää täytä tehtävänsä edellyttämiä vaatimuksia tai siihen kuuluvia velvollisuuksia.

2 JAKSO

UNIONIN NEUVOA-ANTAVAT ELIMET

1 alajakso

Alueiden komitea

III-288 artikla (ent. 263 artikla)

(Alueiden komitean kokoonpano)

Komitean jäsenet ja yhtä monta varajäsentä nimetään viideksi vuodeksi kerrallaan. Sama jäsen tai varajäsen voidaan nimetä uudeksi toimikaudeksi. Neuvosto tekee omasta aloitteestaan eurooppapäätöksen kunkin jäsenvaltion ehdotusten mukaisesti laaditun jäsenten ja varajäsenten luettelon vahvistamisesta. Kun ensimmäisessä kohdassa tarkoitettu tehtävä, jonka perusteella henkilöä ehdotettiin alueiden komitean jäseneksi, päättyy, hänen toimikautensa komiteassa päättyy ilman eri toimenpiteitä ja hänen tilalleen nimetään samaa menettelyä noudattaen uusi jäsen kyseisen toimikauden loppuun saakka. Komitean jäsen ei voi samanaikaisesti olla Euroopan parlamentin jäsen.

III-289 artikla (ent. 264 artikla)

Alueiden komitea valitsee jäsentensä keskuudesta puheenjohtajansa ja työvaliokuntansa kahdeksi ja puoleksi vuodeksi kerrallaan.

Se vahvistaa työjärjestyksensä.

Komitean puheenjohtaja kutsuu komitean koolle Euroopan parlamentin, neuvoston tai komission pyynnöstä. Komitea voi kokoontua myös omasta aloitteestaan.

III-290 artikla (ent. 265 artikla)

Euroopan parlamentti, neuvosto tai komissio kuulee alueiden komiteaa perustuslaissa määrätyissä tapauksissa sekä muissa aiheellisiksi katsomissaan tapauksissa, erityisesti rajojen yli ulottuvan yhteistyön osalta.

Euroopan parlamentti, neuvosto tai komissio voi, jos se katsoo sen tarpeelliseksi, asettaa komitealle lausunnon antamista varten määräajan, joka on vähintään kuukausi siitä, kun asia on annettu tiedoksi komitean puheenjohtajalle. Määräajan päätyttyä asiaa voidaan käsitellä, vaikka lausuntoa ei ole annettu.

Euroopan parlamentin, neuvoston tai komission on annettava alueiden komitealle tieto lausuntopyynnöstä, joka on esitetty talous- ja sosiaalikomitealle kuultaessa sitä [262 artiklan] nojalla. Alueiden komitea voi antaa lausunnon asiasta, jos se katsoo, että asiaan liittyy erityisiä alueellisia etuja. Komitea voi antaa lausuntoja myös omasta aloitteestaan tapauksissa, joissa se katsoo sen aiheelliseksi.

Komitean lausunnot sekä selostus käsittelystä annetaan Euroopan parlamentille, neuvostolle ja komissiolle.

2 alajakso

Talous- ja sosiaalikomitea

III-291 artikla (ent. 258 artikla)

(Talous- ja sosiaalikomitean kokoonpano)

III-292 artikla (ent. 259 artikla)

Komitean jäsenet nimetään viideksi vuodeksi kerrallaan. Sama jäsen voidaan nimetä uudeksi toimikaudeksi. Neuvosto tekee omasta aloitteestaan eurooppapäätöksen kunkin jäsenvaltion ehdotusten mukaisesti laaditun jäsenluettelon vahvistamisesta.

Neuvosto tekee ratkaisunsa komissiota kuultuaan. Se voi hankkia lausunnon sellaisilta talous- ja yhteiskuntaelämän ja kansalaistoiminnan eri aloja edustavilta eurooppalaisilta järjestöiltä, joita unionin toiminta koskee.

III-293 artikla (ent. 260 artikla)

Komitea valitsee jäsentensä keskuudesta puheenjohtajansa ja työvaliokuntansa kahdeksi ja puoleksi vuodeksi kerrallaan.

Se vahvistaa työjärjestyksensä.

Komitean puheenjohtaja kutsuu komitean koolle Euroopan parlamentin, neuvoston tai komission pyynnöstä. Komitea voi kokoontua myös omasta aloitteestaan.

III-294 artikla (ent. 262 artikla)

Euroopan parlamentin, neuvoston tai komission on kuultava komiteaa perustuslaissa määrätyissä tapauksissa. Nämä toimielimet voivat kuulla komiteaa kaikissa muissakin tapauksissa. Komitea voi antaa lausuntoja myös omasta aloitteestaan.

Euroopan parlamentti, neuvosto tai komissio voi, jos se katsoo sen tarpeelliseksi, asettaa komitealle lausunnon antamista varten määräajan, joka on vähintään kuukausi siitä, kun asia on annettu tiedoksi komitean puheenjohtajalle. Määräajan päätyttyä asiaa voidaan käsitellä, vaikka lausuntoa ei ole annettu.

Komitean ja sen erityisjaoston lausunnot sekä selostus käsittelystä annetaan Euroopan parlamentille, neuvostolle ja komissiolle.

3 JAKSO

EUROOPAN INVESTOINTIPANKKI

III-295 artikla (ent. 266 artikla)

Euroopan investointipankki on oikeushenkilö.

Euroopan investointipankin jäseniä ovat jäsenvaltiot.

Euroopan investointipankin perussääntö on pöytäkirjassa. Investointipankin perussäännön 4, 11 ja 12 artiklaa sekä 18 artiklan 5 kohtaa voidaan muuttaa eurooppalailla joko Euroopan investointipankin pyynnöstä ja komission kuulemisen jälkeen tai komission pyynnöstä ja Euroopan investointipankin kuulemisen jälkeen.

III-296 artikla (ent. 267 artikla)

Euroopan investointipankin tehtävänä on unionin edun mukaisesti myötävaikuttaa sisämarkkinoiden tasapainoiseen ja vakaaseen kehitykseen käyttäen sekä pääomamarkkinoita että omia varojaan. Tätä varten pankki voittoa tavoittelematta myöntää lainoja ja antaa takauksia, jotka helpottavat seuraavien hankkeiden rahoittamista kaikilla talouden aloilla:

- a) hankkeet muita heikommin kehittyneiden alueiden kehittämiseksi;
- b) sellaiset hankkeet yritysten nykyaikaistamiseksi tai uudelleen järjestämiseksi taikka uusien työtilaisuuksien luomiseksi, jotka ovat tarpeen toteuttaessa sisämarkkinoita asteittain, mutta joita ei niiden laajuuden tai laadun vuoksi ole mahdollista täysin rahoittaa kussakin jäsenvaltiossa käytettävissä olevin varoin;
- c) useiden jäsenvaltioiden yhteistä etua koskevat hankkeet, joita ei niiden laajuuden tai laadun vuoksi ole mahdollista täysin rahoittaa kussakin jäsenvaltiossa käytettävissä olevin varoin.

Tehtävänsä suorittaessaan pankki helpottaa yhteydessä rakennerahastoista ja muista unionin rahoitusvälineistä saatavien avustusten kanssa investointiohjelmien rahoittamista.

4 JAKSO

TOIMIELIMIÄ KOSKEVAT YHTEISET MÄÄRÄYKSET

III-297 artikla (ent. 250 artikla)

1. Jos neuvoston säädös tämän sopimuksen mukaan annetaan komission ehdotuksesta, neuvosto saa, jollei [251 artiklan 4 tai 5 kohdasta, I-54 artiklasta ja 272 artiklasta] muuta johdu, vain yksimielisesti antaa säädöksen, joka merkitsee ehdotuksen muuttamista.
2. Kunnes neuvosto on tehnyt ratkaisunsa, komissio voi milloin tahansa yhteisön säädöksen antamiseen johtavan menettelyn aikana muuttaa ehdotustaan.

III-298 artikla (ent. 251 artikla)

1. Jos perustuslain nojalla annetaan lakeja tai puitelakeja tavanomaisen lainsäädäntömenettelyn mukaisesti, noudatetaan seuraavaa menettelyä.
2. Komissio antaa ehdotuksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle.

Ensimmäinen käsittely

3. Euroopan parlamentti vahvistaa kantansa ensimmäisessä käsittelyssä ja ilmoittaa sen neuvostolle.
4. Jos neuvosto hyväksyy Euroopan parlamentin kannan, ehdotettu säädös annetaan.
5. Jos neuvosto ei hyväksy Euroopan parlamentin kantaa, se vahvistaa kantansa ensimmäisessä käsittelyssä ja ilmoittaa sen Euroopan parlamentille.
6. Neuvosto antaa Euroopan parlamentille täydellisen selvityksen niistä perusteista, jotka ovat johtaneet neuvoston kannan vahvistamiseen ensimmäisessä käsittelyssä. Komissio antaa Euroopan parlamentille täydellisen selvityksen kannastaan.

Toinen käsittely

7. Jos Euroopan parlamentti kolmen kuukauden kuluessa edellä tarkoitettusta ilmoituksesta:
 - a) hyväksyy neuvoston kannan ensimmäisessä käsittelyssä tai ei ole tehnyt päätöstä, kyseinen säädös katsotaan annetuksi;
 - b) hylkää jäsentensä ehdottomalla enemmistöllä neuvoston kannan ensimmäisessä käsittelyssä, katsotaan, ettei ehdotettua säädöstä ole hyväksytty;
 - c) tekee jäsentensä ehdottomalla enemmistöllä ehdotuksia tarkistuksiksi neuvoston kantaan ensimmäisessä käsittelyssä, näin tarkistettu sanamuoto toimitetaan neuvostolle sekä komissiolle, joka antaa lausunnon näistä tarkistuksista.

8. Jos neuvosto kolmen kuukauden kuluessa Euroopan parlamentin tekemien tarkistusten vastaanottamisesta määränemmistöllä

- a) hyväksyy kaikki Euroopan parlamentin tekemät tarkistukset, kyseinen säädös katsotaan annetuksi;
- b) ei hyväksy kaikkia tarkistuksia, neuvoston puheenjohtaja yhteisymmärryksessä Euroopan parlamentin puhemiehen kanssa kutsuu kuuden viikon kuluessa sovittelukomitean koolle.

9. Niistä tarkistuksista, joista komissio on antanut kielteisen lausunnon, neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti.

Sovittelu

10. Sovittelukomiteassa kokoontuvat neuvoston jäsenet tai heidän edustajansa sekä yhtä monta Euroopan parlamentin edustajaa; sen tehtävänä on neuvoston jäsenten tai heidän edustajiensa määränemmistöllä sekä Euroopan parlamentin edustajien enemmistöllä päästä sopimukseen yhteisestä tekstistä parlamentin ja neuvoston toisessa käsittelyssä vahvistamien kantojen perusteella kuuden viikon kuluessa siitä, kun se on kutsuttu koolle.

11. Komissio osallistuu sovittelukomitean työhön ja tekee tarpeelliset aloitteet edistääkseen Euroopan parlamentin ja neuvoston kantojen lähenemistä.

12. Jos sovittelukomitea ei hyväksy yhteistä tekstiä kuuden viikon kuluessa siitä, kun se on kutsuttu koolle, katsotaan, ettei ehdotettua säädöstä ole hyväksytty.

Kolmas käsittely

13. Jos sovittelukomitea hyväksyy yhteisen tekstin kuuden viikon kuluessa siitä, kun se on kutsuttu koolle, Euroopan parlamentti ratkaisee annettujen äänten ehdottomalla enemmistöllä ja neuvosto määränemmistöllä kumpikin kuuden viikon kuluessa tuosta hyväksymisestä, annetaanko säädös yhteisen tekstin mukaisena. Jos jompikumpi näistä kahdesta toimielimestä ei tämän määräajan kuluessa anna hyväksymistään ehdotetulle säädökselle, katsotaan, ettei sitä ole hyväksytty.

14. Euroopan parlamentin tai neuvoston aloitteesta tässä artiklassa määrättyä kolmen kuukauden määräaika pidennetään enintään yhdellä kuukaudella ja kuuden viikon määräaika vastaavasti enintään kahdella viikolla.

15. Jos perustuslaissa erikseen määrätyissä tapauksissa laki tai puitelaki annetaan tavanomaisen lainsäädäntömenettelyn mukaisesti jäsenvaltioiden ryhmän ehdotuksesta, 2 kohtaa, 6 kohdan jälkimmäistä osaa ja 9 kohtaa ei sovelleta.

Euroopan parlamentti ja neuvosto toimittavat komissiolle jäsenvaltioiden ryhmän ehdotuksen sekä niiden ensimmäisessä ja toisessa käsittelyssä vahvistamat kannat. Euroopan parlamentti tai neuvosto voi pyytää komissiolta lausuntoa menettelyn missä tahansa vaiheessa. Komissio voi myös antaa lausunnon omasta aloitteestaan. Se voi tarpeelliseksi katsomissaan tapauksissa osallistua sovittelukomitean työskentelyyn 11 kohdassa määrättyin edellytyksin.

III-299 artikla (uusi)

Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio käyvät keskinäisiä neuvotteluja ja vahvistavat yhteisellä sopimuksella yhteistyönsä yksityiskohtaiset säännöt. Tätä varten ne voivat perustuslakia noudattaen tehdä toimielinten välisiä sopimuksia, jotka voivat olla velvoittavia.

III-300 artikla (uusi)

1. Unionin toimielimet, virastot ja elimet noudattavat tehtäviensä suorittamisessa avointa, tehokasta ja riippumatonta eurooppalaista hallintotapaa.
2. Tätä varten voidaan antaa eurooppalaki sovellettavista erityissäännöksistä, sanotun kuitenkin rajoittamatta [283] artiklan soveltamista.

III-301 artikla (uusi)

1. Unionin toimielimet, virastot ja elimet tunnustavat toimiansa avoimuuden tärkeyden ja vahvistavat perustuslain I osan 36 artiklan mukaisesti työjärjestyksissään yleisön oikeutta tutustua asiakirjoihin koskevat erityismääräykset.
2. Lainsäädäntömenettelyn osalta Euroopan parlamentin ja lakiasäättävän neuvoston istunnot ovat julkisia ja ne varmistavat niihin liittyvien asiakirjojen julkaisemisen [*vaihtoehto*: julkaisevat yhteenvedot, äänestyselitykset, pöytäkirjat ja niihin merkityt lausumat].

III-302 artikla (ent. 210 artikla)

Neuvosto tekee eurooppapäätökset, joissa vahvistetaan komission puheenjohtajan ja jäsenten, yhteisön tuomioistuimen presidentin, tuomareiden, julkisasiamiesten ja kirjaajan, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jäsenten ja kirjaajan, tilintarkastustuomioistuimen presidentin ja jäsenten sekä talous- ja sosiaalikomitean jäsenten palkat, heille maksettavat korvaukset sekä heidän eläkkeensä. Neuvosto vahvistaa myös palkkaa vastaavat korvaukset.

III-303 artikla (ent. 256 artikla)

Neuvoston, komission tai Euroopan keskuspankin säädös, jossa määrätään maksuvelvollisuus muulle kuin valtiolle, on täytäntöönpanokelpoinen.

Täytäntöönpanoon sovelletaan sen jäsenvaltion säännöksiä lainkäytöstä riita-asioissa, jonka alueella täytäntöönpano tapahtuu. Täytäntöönpanomääräyksen antaa, tutkimatta muuta kuin täytäntöönpanoasiakirjan oikeaperäisyyden, kansallinen viranomainen, jonka kunkin jäsenvaltion hallitus määrää tähän tehtävään ja josta se ilmoittaa komissiolle ja yhteisön tuomioistuimelle.

Kun nämä muodollisuudet on hakija vaatimuksesta täytetty, tämä voi hakea täytäntöönpanoa

kansallisen lainsäädännön mukaisesti saattamalla asian suoraan toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi.

Täytäntöönpanoa voidaan lykätä vain yhteisön tuomioistuimen päätöksellä. Kansallisten tuomioistuinten toimivaltaan kuuluu kuitenkin tutkia, onko päätös pantu täytäntöön oikeassa järjestyksessä.

II OSASTO

VARAINHOITOA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

1 JAKSO

MONIVUOTINEN RAHOITUSKEHYS

III-304 artikla (uusi)

1. Monivuotinen rahoituskehys laaditaan [39 a artiklan] mukaisesti vähintään viiden vuoden jaksolle.
2. Rahoituskehyksessä vahvistetaan vuosittaiset enimmäismäärät maksusitoumusmäärärahoille menoluokittain ja vuosittainen enimmäismäärä maksumäärärahoille. Menoluokat, joiden lukumäärä on rajoitettu, vastaavat unionin keskeisiä toiminta-aloja.
3. Rahoituskehyksessä määrätään kaikista muista toimenpiteistä, jotka ovat hyödyksi vuotuisen talousarviomenettelyn asianmukaiselle toteuttamiselle.
4. Silloin kun uuden rahoituskehysten vahvistavaa neuvoston eurooppalakia ei ole annettu edellisen rahoituskehysten voimassaolon päättyessä, jatketaan kyseisen jakson viimeistä vuotta koskevien enimmäismäärien ja muiden toimenpiteiden voimassaoloa kunnes kyseinen laki on annettu.
5. Koko monivuotisen rahoituskehysten vahvistamiseen johtavan menettelyn aikana parlamentti, neuvosto ja komissio toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet helpottaakseen menettelyn saattamista päätökseen.

2 JAKSO

UNIONIN VUOSITTAINEN TALOUSARVIO

III-305 artikla [ent. 272 artikla]

Varainhoitovuosi alkaa 1 päivänä tammikuuta ja päättyy 31 päivänä joulukuuta.

III-306 artikla [ent. 272 artikla]

Unionin talousarvion vahvistava eurooppalaki annetaan seuraavien määräysten mukaisesti:

1. Kukin toimielin laatii 1 päivään heinäkuuta mennessä ennakkoarvion menoistaan. Komissio kokoaa nämä ennakkoarviot talousarvioesitykseen. Se liittää siihen lausunnon, jossa voi olla toisenlaisia arvioita.

Talousarvioesityksessä on arvio tuloista ja arvio menoista.

Komissio voi muuttaa talousarvioesitystä menettelyn aikana 5 kohdassa tarkoitetun sovittelukomitean koollekkutsumiseen saakka.

2. Komissio toimittaa talousarvioesityksen Euroopan parlamentille ja neuvostolle viimeistään 1 päivänä syyskuuta sitä varainhoitovuotta edeltävänä vuonna, jota esitys koskee.

3. Neuvosto vahvistaa kantansa talousarvioesitykseen ja ilmoittaa sen Euroopan parlamentille viimeistään 1 päivänä lokakuuta sitä varainhoitovuotta edeltävänä vuonna, jota esitys koskee. Neuvosto antaa Euroopan parlamentille täydellisen selvityksen niistä perusteista, jotka ovat johtaneet neuvoston kannan vahvistamiseen.

4. Jos Euroopan parlamentti neljäkymmenen päivän kuluessa edellä tarkoitetusta ilmoituksesta

- a) hyväksyy neuvoston kannan tai ei ole ilmoittanut kantaansa, talousarviota koskeva laki katsotaan annetuksi;
- b) esittää jäsentensä enemmistöllä tarkistuksia neuvoston kantaan, tämä tarkistettu teksti toimitetaan neuvostolle ja komissiolle. Euroopan parlamentin puhemies yhteisymmärryksessä neuvoston puheenjohtajan kanssa kutsuu viipymättä sovittelukomitean koolle.

Sovittelukomitea ei kokoonnu, jos neuvosto ilmoittaa kymmenen päivän kuluessa Euroopan parlamentille, että se hyväksyy kaikki tämän esittämät tarkistukset.

5. Sovittelukomiteassa kokoontuvat neuvoston jäsenet tai heidän edustajansa sekä yhtä monta Euroopan parlamentin edustajaa; sen tehtävänä on neuvoston jäsenten tai heidän edustajiensa määräenemmistöllä sekä Euroopan parlamentin edustajien enemmistöllä päästä sopimukseen yhteisestä tekstistä Euroopan parlamentin ja neuvoston kantojen pohjalta 21:n päivän kuluessa siitä, kun se on kutsuttu koolle.

6. Komissio osallistuu sovittelukomitean työhön ja tekee tarpeelliset aloitteet edistääkseen Euroopan parlamentin ja neuvoston kantojen lähenemistä.

7. Jos sovittelukomitea hyväksyy 21:n päivän kuluessa koollekutsumisestaan yhteisen tekstin, Euroopan parlamentti ratkaisee annettujen äänten enemmistöllä ja neuvosto määräenemmistöllä kumpikin neljäntoista päivän kuluessa kyseisestä hyväksymisestä, hyväksytäänkö yhteinen teksti.

8. Jos sovittelukomitea ei hyväksy kyseisessä 21:n päivän määräajassa yhteistä tekstiä tai jos neuvosto hylkää yhteisen tekstin, Euroopan parlamentti voi neljäntoista päivän kuluessa jäsentensä enemmistöllä ja kolmella viidesosalla annetuista äänistä vahvistaa tarkistusehdotuksensa. Jos Euroopan parlamentin tarkistusehdotusta ei vahvisteta, neuvoston kanta budjettikohtaan, johon kyseinen tarkistusehdotus on tehty, katsotaan hyväksytyksi.

Jos Euroopan parlamentti hylkää yhteisen tekstin jäsentensä enemmistöllä ja kolmella viidesosalla annetuista äänistä, se voi pyytää, että sille annetaan uusi talousarvioesitys.

9. Kun tässä artiklassa määrätty menettely on saatettu päätökseen, Euroopan parlamentin puhemies toteaa talousarviota koskevan lain lopullisesti vahvistetuksi.

III-307 artikla [ent. 273 artikla]

1. Jollei talousarviota koskevaa lakia ole annettu varainhoitovuoden alkuun mennessä, [ent. 279 artiklassa] tarkoitetun eurooppalain säännösten mukaisesti menoihin voidaan käyttää kuukausittain kunkin luvun tai kunkin muun jaottelun osalta määrä, joka on enintään yksi kahdestoistaosa edellisen varainhoitovuoden talousarviota koskevaan lakiin merkityistä määrärahoista; komissio saa kuitenkin käyttää vain määrän, joka on enintään yksi kahdestoistaosa tarkasteltavana olevaan talousarvioesitykseen otetuista määrärahoista.

2. Neuvosto voi komission ehdotuksesta ja noudattaen muita 1 kohdassa määrättyjä ehtoja tehdä eurooppapäätöksen, jossa annetaan lupa menoihin, jotka johtavat siihen, että yksi kahdestoistaosa ylitetään. Neuvosto toimittaa päätöksen välittömästi tiedoksi Euroopan parlamentille.

Kyseisessä eurooppapäätöksessä määrätään tämän artiklan soveltamiseksi tarvittavista varoja koskevista toimenpiteistä.

Päätös tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua sen tekemisestä, jollei Euroopan parlamentti sitä ennen päättä pienentää menoja jäsentensä enemmistöllä tehdyllä ratkaisulla.

III-308 artikla [ent. 271 artikla]

Muut kuin henkilöstömenoihin tarkoitetut määrärahat, joita ei ole käytetty varainhoitovuonna, voidaan [ent. 279 artiklassa] tarkoitetussa eurooppalaissa vahvistettavin ehdoin siirtää, mutta vain seuraavalle varainhoitovuodelle.

Määrärahat jaotellaan lukuihin, joissa menot ryhmitellään laatunsa tai käyttötarkoituksensa mukaan ja jaotellaan edelleen [ent. 279 artiklassa] tarkoitetun eurooppalain mukaisesti.

Euroopan parlamentin, neuvoston, komission ja Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen määrärahat otetaan talousarvioon erillisinä erinä, sanotun kuitenkin rajoittamatta eräitä yhteisiä menoja koskevaa erityissäätelyä.

3 JAKSO

TALOUSARVION TOTEUTTAMINEN JA VASTUUVAPAUDEN MYÖNTÄMINEN

III-309 artikla [ent. 274 artikla]

Komissio vastaa yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa [ent. 279 artiklassa] tarkoitetun eurooppalaisen mukaisesti ja annettujen määrärahojen rajoissa talousarvion toteuttamisesta moitteettoman varainhoidon periaatteiden mukaisesti. Jäsenvaltiot varmistavat yhteistyössä komission kanssa, että määrärahat käytetään kyseisten periaatteiden mukaisesti.

[ent. 279 artiklassa] tarkoitetussa eurooppalaissa vahvistetaan jäsenvaltioiden valvonta- ja tilintarkastusvelvoitteet talousarvion toteuttamisessa sekä niistä seuraavat tehtävät.

[ent. 279 artiklassa] tarkoitetussa eurooppalaissa vahvistetaan tehtävät ja erityissäännöt siitä, miten kukin toimielin osallistuu omien menojensa toteuttamiseen.

Komissio voi [ent. 279 artiklassa] tarkoitetussa eurooppalaissa säädetyin rajoituksin ja edellytyksin siirtää määrärahoja luvusta toiseen tai alajaottelusta toiseen.

III-310 artikla [ent. 275 artikla]

Komissio toimittaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle vuosittain edellisen varainhoitovuoden talousarvion toteuttamista koskevat tilit. Komissio toimittaa niille lisäksi taseen, johon on merkitty unionin varat ja vastuut.

Komissio esittää Euroopan parlamentille ja neuvostolle myös arviointikertomuksen tuloksista, jotka on saavutettu erityisesti toimista, jotka on toteutettu Euroopan parlamentin ja neuvoston [...] [entisen 276 artiklan 3 kohdan] nojalla antamien huomautusten perusteella.

III-311 artikla [ent. 276 artikla]

1. Euroopan parlamentti myöntää neuvoston antamasta suosituksesta komissiolle talousarvion toteuttamista koskevan vastuuvapauden. Tätä varten se neuvoston jälkeen tutkii [ent. 275 artiklassa] tarkoitetut tilit, taseen, ja arviointikertomuksen, tilintarkastustuomioistuimen vuosikertomuksen ja tarkastettujen toimielinten tilintarkastustuomioistuimen huomautuksiin antamat vastaukset, [ent. 248 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa] tarkoitetun lausuman sekä tilintarkastustuomioistuimen antamat asiaa koskevat erityiskertomukset.

2. Euroopan parlamentti voi, ennen kuin se myöntää vastuuvapauden komissiolle tai muussakin tarkoituksessa, joka liittyy talousarvion toteuttamista koskevien komission toimivaltuuksien käyttämiseen, kutsua komission kuultavaksi menojen käytöstä tai varainkäytön valvonnan järjestelmien toiminnasta. Komissio antaa kaikki tarpeelliset tiedot Euroopan parlamentille sen pyynnöstä.

3. Komissio ryhtyy kaikkiin aiheellisiin toimiin ottaakseen huomioon huomautukset, jotka Euroopan parlamentti on liittänyt vastuuvapauspäätökseensä, tai muut huomautukset, jotka parlamentti on esittänyt menojen käytöstä sekä huomiot, jotka neuvosto on liittänyt vastuuvapauden myöntämisestä antamiinsa suosituksiin.
4. Komissio antaa Euroopan parlamentin tai neuvoston pyynnöstä kertomuksia toimenpiteistä, jotka on toteutettu näiden huomautusten ja huomioiden perusteella, ja erityisesti ohjeista, jotka on annettu talousarvion toteuttamisesta vastuussa oleville. Nämä kertomukset toimitetaan myös tilintarkastustuomioistuimelle.

4 JAKSO

YHTEISET MÄÄRÄYKSET

III-312 artikla [ent. 277 artikla]

Monivuotinen rahoituskehys ja vuosittainen talousarvio laaditaan euroissa.

III-313 artikla [ent. 278 artikla]

Jos komissio antaa asiasta tiedon niiden jäsenvaltioiden toimivaltaisille viranomaisille, joita asia koskee, se voi muuttaa jonkin jäsenvaltion valuuttana olevat varansa toisen jäsenvaltion valuutaksi siltä osin kuin se on tarpeen niiden käyttämiseksi perustuslaissa määrättyihin tarkoituksiin. Jos komissiolla on rahaa tai rahaksi muunnettavia varoja valuuttoina, joita se tarvitsee, se välttää tällaisia valuutanvaihtoja niin paljon kuin mahdollista.

Komissio asioi kunkin jäsenvaltion, jota asia koskee, kanssa jäsenvaltion nimeämän viranomaisen välityksellä. Rahaliikennettä hoitaessaan komissio käyttää jäsenvaltion setelipankkia tai muuta jäsenvaltion hyväksymää rahalaitosta.

III-314 artikla [ent. 279 artikla]

1. Eurooppalaissa:

- a) määritellään varainhoitosäännöt, joissa vahvistetaan varsinkin talousarvion laatimista ja toteuttamista sekä tilinpäätöksen esittämistä ja tilintarkastusta koskevat yksityiskohtaiset säännöt;
- b) määritellään säännöt varainhoidon valvojien, tulojen ja menojen hyväksyjien ja tilinpitäjien vastuusta sekä järjestetään heidän toimintansa valvonta.

Laki annetaan tilintarkastustuomioistuimen kuulemisen jälkeen.

2. Komission ehdotuksesta annetussa neuvoston asetuksessa vahvistetaan ne yksityiskohtaiset säännöt ja se menettely, joita noudattaen unionin omia varoja koskevan sääntelyn mukaiset talousarvioon otetut tulot annetaan komission käyttöön, sekä toimenpiteet, joita tarvittaessa sovelletaan käteisvarojen saamiseksi. Neuvosto tekee ratkaisunsa saatuaan Euroopan parlamentin ja tilintarkastustuomioistuimen lausunnon.

3. Neuvosto tekee ratkaisunsa yksimielisesti 1 päivään tammikuuta 2007 saakka kaikissa tässä artiklassa tarkoitetuissa tapauksissa.

III-315 artikla (uusi)

Euroopan parlamentti, neuvosto ja komissio huolehtivat siitä, että käytettävissä on varat, joiden avulla unioni voi täyttää oikeudelliset velvoitteensa kolmansia osapuolia kohtaan.

III-316 artikla (uusi)

Euroopan parlamentin puhemiehen sekä neuvoston ja komission puheenjohtajien säännöllisiä tapaamisia järjestetään komission aloitteesta tässä jaksossa tarkoitettujen talousarviomenettelyjen yhteydessä. Puhemies ja puheenjohtajat toteuttavat kaikki tarvittavat toimenpiteet toimielinten välisten kantojen sovitteluksi ja lähentämiseksi, jotta tämän jakson määräysten täytäntöönpano helpottuisi.

5 JAKSO

PETOSTEN TORJUNTA

III-317 artikla (ent. 280 artikla)

1. Unioni ja jäsenvaltiot suojaavat unionin taloudellisia etuja petolliselta menettelyltä ja muulta laittomalta toiminnalta tämän artiklan mukaisesti hyväksyttävillä toimenpiteillä. Näiden toimenpiteiden on oltava vaikutukseltaan varoittavia ja sellaisia, että niillä voidaan tarjota tehokas suoja jäsenvaltioissa.
2. Jäsenvaltiot suojelevat unionin taloudellisia etuja petolliselta menettelyltä samanlaisin toimenpitein kuin ne, joilla ne suojelevat omia taloudellisia etujaan.
3. Jäsenvaltiot sovittavat yhteen toimintansa unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi petolliselta menettelyltä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta perustuslain muiden määräysten soveltamista. Tätä varten ne yhdessä komission kanssa järjestävät kiinteän ja säännöllisen yhteistoiminnan toimivaltaisten viranomaisten välillä.
4. Eurooppalaissa ja -puitelaissa vahvistetaan petosten ehkäisemiseksi ja torjumiseksi tarvittavat toimenpiteet unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi tarkoituksena tosiasiallisen ja yhtäläisen suojelun tarjoaminen jäsenvaltioissa. Laki annetaan, kun tilintarkastustuomioistuinta on kuultu.
5. Komissio antaa yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa vuosittain Euroopan parlamentille ja neuvostolle selvityksen tämän artiklan täytäntöönpanemiseksi vahvistetuista toimenpiteistä ja säännöksistä.

III LUKU

TIIVIIMPI YHTEISTYÖ

III-318 artikla (ent. I artikla)

Perustuslain 32 b artiklan ja seuraavan [J–P] artiklan määräyksiä ei sovelleta niihin puolustusalan yhteistyömuotoihin, joista määrätään perustuslain 30 artiklassa ja joita nimenomaan koskee perustuslain (*III osan*) [18–21] artikla.

III-319 artikla (ent. J artikla)

Tiiviimmässä yhteistyössä on noudatettava unionin perustuslakia ja unionin säännöstöä.

Tiiviimpi yhteistyö ei saa haitata sisämarkkinoita eikä taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Se ei saa luoda esteitä tai aiheuttaa syrjintää jäsenvaltioiden välisessä kaupankäynnissä eikä vääristää niiden välistä kilpailua.

III-320 artikla (ent. K artikla)

Tiiviimmässä yhteistyössä kunnioitetaan niiden jäsenvaltioiden toimivaltaa, oikeuksia ja velvoitteita, jotka eivät osallistu siihen. Tiiviimpään yhteistyöhön osallistumattomat jäsenvaltiot eivät saa estää kyseiseen yhteistyöhön osallistuvia valtioita toteuttamasta yhteistyötä.

III-321 artikla (ent. L artikla)

1. Tiiviimpään yhteistyöhön voivat sitä aloitettaessa osallistua kaikki jäsenvaltiot edellyttäen, että ne täyttävät oikeuden myöntämistä koskevassa päätöksessä mahdollisesti vahvistetut osallistumisehdot. Siihen voi myös osallistua milloin tahansa sen aikana edellyttäen, että edellä mainittujen mahdollisten ehtojen lisäksi noudatetaan yhteistyön yhteydessä jo hyväksytyjä säädöksiä.

Komissio ja tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvat jäsenvaltiot pyrkivät helpottamaan mahdollisimman monen jäsenvaltion osallistumista yhteistyöhön.

2. Komissio ja tarvittaessa ulkoasiainministeri antavat kaikille neuvoston jäsenille sekä Euroopan parlamentille säännöllisesti tietoja tiiviimmän yhteistyön kehityksestä.

III-322 artikla (ent. M artikla)

1. Jäsenvaltiot, jotka haluavat aloittaa keskenään tiiviimmän yhteistyön jollakin perustuslaissa tarkoitettulla alalla, yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa lukuun ottamatta, esittävät asiasta komissiolle pyynnön, jossa ne täsmentävät suunnitellun yhteistyön soveltamisalan ja sen tavoitteet. Komissio voi tehdä asiasta ehdotuksen neuvostolle. Jos komissio ei tee ehdotusta, se ilmoittaa asianomaisille jäsenvaltioille perustelunsa.

Neuvosto tekee komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamentin puoltavan lausunnon saatuaan määräenemmistöllä päätöksen, jolla se myöntää oikeuden toteuttaa tiiviimpää yhteistyötä.

2. Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan osalta jäsenvaltiot, jotka haluavat aloittaa keskenään tiiviimmän yhteistyön, esittävät asiasta pyynnön neuvostolle. Pyyntö toimitetaan ulkoasiainministerille, joka antaa lausuntonsa siitä, onko tiiviimpi yhteistyö johdonmukaista unionin yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan nähden, sekä komissiolle, joka antaa lausunnon erityisesti siitä, onko suunniteltu tiiviimpi yhteistyö johdonmukaista unionin muihin politiikkoihin nähden. Pyyntö annetaan tiedoksi myös Euroopan parlamentille.

Neuvosto tekee määräenemmistöllä päätöksen, jolla se myöntää oikeuden toteuttaa tiiviimpää yhteistyötä.

III-323 artikla (ent. N artikla)

1. Jäsenvaltio, joka haluaa osallistua tiiviimpään yhteistyöhön, ilmoittaa aikomuksestaan neuvostolle, komissiolle ja tarvittaessa ulkoasiainministerille.

Neljän kuukauden kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta komissio vahvistaa kyseisen jäsenvaltion osallistumisen. Se toteaa tarvittaessa, että mahdolliset osallistumisehdot täyttyvät, ja antaa tarpeellisina pitämänsä siirtymäsäännökset, jotka koskevat tiiviimmän yhteistyön yhteydessä jo hyväksytyjen säädösten soveltamista.

Jos komissio kuitenkin katsoo, että mahdolliset osallistumisehdot eivät täyty, se ilmoittaa kyseisten ehtojen täyttämiseksi toteutettavat toimenpiteet ja asettaa määräajan osallistumispyynnön uutta käsittelyä varten. Käsitellessään pyyntöä uudelleen komissio tekee ratkaisunsa edellä olevan alakohdan mukaisesti. Jos komissio katsoo, että mahdolliset osallistumisehdot eivät vielä täyty, kyseinen jäsenvaltio voi saattaa asian neuvoston käsiteltäväksi, jolloin neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä perustuslain 32 b artiklan 3 kohdan mukaisesti. Neuvosto voi myös komission ehdotuksesta antaa edellä mainitut siirtymäsäännökset.

2. Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alalla neuvosto vahvistaa kyseisen jäsenvaltion osallistumisen ulkoasiainministeriä kuultuaan. Se toteaa tarvittaessa, että mahdolliset osallistumisehdot täyttyvät. Neuvosto voi myös ulkoasiainministerin ehdotuksesta antaa siirtymäsäännökset. Jos neuvosto kuitenkin katsoo, että mahdolliset osallistumisehdot eivät täyty, se ilmoittaa kyseisten ehtojen täyttämiseksi toteutettavat toimenpiteet ja asettaa määräajan osallistumispyynnön uutta käsittelyä varten.

Tätä kohtaa sovellettaessa neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä perustuslain 32 b artiklan 3 kohdan mukaisesti.

III-324 artikla (ent. O artikla)

Tiiviimmän yhteistyön toteuttamisesta aiheutuvista muista kuin toimielinten hallintomenoista vastaavat yhteistyöhön osallistuvat jäsenvaltiot, ellei neuvosto Euroopan parlamenttia kuultuaan yksimielisesti toisin päättä kaikkien jäsentensä kokoonpanossa.

III-325 artikla (ent. P artikla)

Neuvosto ja komissio varmistavat, että tiiviimmän yhteistyön alalla toteutetut toimet ovat johdonmukaisia keskenään sekä unionin politiikkoihin nähden, ja ne toimivat tätä varten yhteistyössä.

VII OSASTO

YHTEISET MÄÄRÄYKSET

III-326 artikla (ent. 299 artikla)

Ottaen huomioon Ranskan merentakaisien departementtien, Azorien, Madeiran ja Kanariansaarten rakenteellinen, sosiaalinen ja taloudellinen tilanne, jota vaikeuttaa niiden syrjäinen sijainti, saaristoluonne, pieni koko, vaikea pinnanmuodostus ja ilmasto sekä taloudellinen riippuvuus muutamista harvoista tuotteista, jotka sen vuoksi, että ne ovat pysyviä tekijöitä ja niillä on yhteisvaikutuksia, haittaavat suuresti näiden alueiden kehitystä, neuvosto hyväksyy komission ehdotuksesta eurooppa-asetuksia ja -päätöksiä, joiden tarkoituksena on erityisesti määritellä ne edellytykset, joilla perustuslakia sovelletaan kyseisiin alueisiin, mukaan lukien yhteiset politiikat. Neuvosto tekee ratkaisunsa Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Ensimmäisessä kohdassa tarkoitetut toimenpiteet koskevat erityisesti tulli- ja kauppapolitiikkaa, veropolitiikkaa, tullittomia alueita, maatalous- ja kalastuspolitiikkaa, raaka-aineiden ja välttämättömien kulutustavaroiden toimittamiseksi, valtiontukia sekä edellytyksiä rakennerahastoihin ja laaja-alaisiin unionin ohjelmiin osallistumiselle.

Neuvosto hyväksyy ensimmäisessä kohdassa tarkoitetut toimenpiteet syrjäisimpien alueiden erityispiirteet ja rajoitukset huomioon ottaen ja heikentämättä unionin oikeusjärjestyksen, sisämarkkinat ja yhteiset politiikat mukaan luettuina, yhtenäisyyttä ja johdonmukaisuutta.

III-327 artikla (ent. 295 artikla)

Perustuslailla ei puututa jäsenvaltioiden omistusoikeusjärjestelmiin.

III-328 artikla (ent. 282 artikla)

Unionilla on kaikissa jäsenvaltioissa laajan kansallisen lainsäädännön mukaan oikeushenkilöllä oleva oikeuskelpoisuus; se voi erityisesti hankkia ja luovuttaa irtainta ja kiinteää omaisuutta sekä esiintyä kantajana ja vastaajana oikeudenkäynneissä. Tällöin unionia edustaa komissio.

III-329 artikla (ent. 283 artikla)

Unionin virkamiehiin sovellettavat henkilöstösäännöt ja unionin muuta henkilöstöä koskevat palvelussuhteen ehdot vahvistetaan lailla. Laki annetaan, kun muita toimielimiä, joita asia koskee, on kuultu.

III-330 artikla (ent. 284 artikla)

Komissio voi sille uskottujen tehtävien hoitamiseksi, niissä rajoissa ja niillä edellytyksin, jotka neuvosto perustuslain määräysten mukaisesti vahvistaa, hankkia kaikki tarvittavat tiedot ja toimittaa kaikki tarvittavat tarkastukset.

III-331 artikla (ent. 285 artikla)

1. Unionin toiminnan kannalta tarpeellisten tilastojen tuottamisen edellyttämät toimenpiteet vahvistetaan lailla tai puitelailla, sanotun kuitenkin rajoittamatta Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännöstä tehdyn pöytäkirjan 5 artiklan noudattamista.

2. Tilastojen laatimisessa noudatetaan puolueettomuutta, luotettavuutta, objektiivisuutta, tieteellistä riippumattomuutta, kustannustehokkuutta ja tilastosalaisuutta; tilastojen laatimisesta ei saa aiheutua kohtuutonta rasitetta taloudellisille toimijoille.

III-332 artikla (ent. 287 artikla)

Unionin toimielimen jäsen, komitean jäsen, unionin virkamies tai muu unionin henkilöstöön kuuluva ei saa, tehtävänsä päätyttyäkään, ilmaista salassapitovelvollisuuden piiriin kuuluvia tietoja eikä varsinkaan tietoja yrityksistä taikka niiden liikesuhteista tai kustannustekijöistä.

III-333 artikla (ent. 288 artikla)

Sopimussuhteeseen perustuva unionin vastuu määräytyy sopimukseen sovellettavan lain mukaan.

Sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun perusteella unioni korvaa toimielintensä ja henkilöstönsä tehtäviään suorittaessaan aiheuttaman vahingon jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden mukaisesti.

Mitä toisessa kohdassa määrätään, sovelletaan samoin edellytyksin myös EKP:n ja sen henkilöstön tehtäviään suorittaessaan aiheuttaman vahingon korvaamiseen.

Yhteisön henkilöstöön kuuluvien henkilökohtaisesta vastuusta unionia kohtaan määrätään heihin sovellettavissa henkilöstösäännöissä tai heitä koskevissa palvelussuhteen ehdoissa.

III-334 artikla (ent. 289 artikla)

Jäsenvaltioiden hallitukset vahvistavat yhteisellä sopimuksella unionin toimielinten kotipaikan.

III-335 artikla (ent. 290 artikla)

Unionin toimielimissä käytettäviä kieliä koskeva sääntely vahvistetaan yksimielisesti annettavalla neuvoston asetuksella, sanotun kuitenkaan rajoittamatta unionin tuomioistuimen perussäännön soveltamista.

III-336 artikla (ent. 291 artikla)

Unionilla on jäsenvaltioiden alueella Euroopan yhteisöjen erioikeuksista ja vapauksista 8 päivänä huhtikuuta 1965 tehdyssä pöytäkirjassa määrätyin edellytyksin ne erioikeudet ja vapaudet, jotka ovat tarpeen yhteisön tehtävien toteuttamiseksi. Sama koskee Euroopan keskuspankkia ja Euroopan investointipankkia.

III-337 artikla (ent. 292 artikla)

Jäsenvaltiot sitoutuvat ratkaisemaan perustuslain tulkintaa tai soveltamista koskevat riidat vain perustuslaissa määrätyllä tavalla.

III-338 artikla (ent. 307 artikla)

Perustuslaki ei vaikuta sellaisiin oikeuksiin tai velvollisuuksiin, jotka johtuvat yhden tai useamman jäsenvaltion yhden tai useamman kolmannen maan kanssa ennen 1 päivää tammikuuta 1958 tai, kun on kyse jäseneksi liittyneestä valtiosta, ennen liittymispäivää tekemästä sopimuksesta.

Siltä osin kuin tällaiset sopimukset eivät ole sopusoinnussa perustuslain kanssa, asianomaiset jäsenvaltiot käyttävät kaikkia aiheellisia keinoja todettujen ristiriitojen poistamiseksi. Tällöin jäsenvaltiot tarvittaessa avustavat toisiaan ja tapauksissa, joissa se on aiheellista, vahvistavat yhteisen kannan.

Soveltaessaan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettuja sopimuksia jäsenvaltiot ottavat huomioon sen, että ne edut, jotka kukin jäsenvaltio on perustuslaissa myöntänyt, ovat erottamaton osa unionia ja liittyvät sen vuoksi kiinteästi yhteisten toimielinten perustamiseen ja niille annettuun toimivaltaan sekä siihen, että kaikki jäsenvaltiot myöntävät samat edut.

III-339 artikla (ent. 296 artikla¹)

1. Perustuslaki ei estä soveltamasta seuraavia sääntöjä:
 - a) mikään jäsenvaltio ei ole velvollinen antamaan tietoja, joiden ilmaisemisen se katsoo keskeisten turvallisuusasetujensa vastaiseksi;
 - b) jokainen jäsenvaltio voi toteuttaa toimenpiteet, jotka se katsoo tarpeellisiksi keskeisten turvallisuusasetujensa turvaamiseksi ja jotka liittyvät aseiden, ammusten ja sotatarvikkeiden tuotantoon tai kauppaan; nämä toimenpiteet eivät kuitenkaan saa heikentää sellaisten tuotteiden kilpailun edellytyksiä sisämarkkinoilla, joita ei ole tarkoitettu nimenomaan sotilaalliseen käyttöön.
2. Neuvosto voi yksimielisesti komission ehdotuksesta tehdä eurooppapäätöksen sen luettelon muuttamisesta, jonka se on vahvistanut 15 päivänä huhtikuuta 1958 tuotteista, joihin sovelletaan 1 kohdan b alakohtaa.

¹ Valmistelukunta voisi tarkastella tätä artiklaa yhteiseen puolustukseen liittyvien kysymysten yhteydessä.

PÖYTÄKIRJA EURATOM-SOPIMUKSEN MUUTTAMISESTA

KORKEAT SOPIMUSPUOLET, jotka

MUISTUTTAVAT sen tärkeydestä, että Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen määräykset tuottavat edelleen täysimääräisesti oikeusvaikutuksia,

HALUAVAT kuitenkin mukauttaa kyseisen sopimuksen uusiin sääntöihin, jotka vahvistetaan Euroopan unionin perustuslaista tehdyssä sopimuksessa erityisesti institutionaalisten ja varainhoitoa koskevien asioiden osalta,

OVAT SOPINEET seuraavista Euroopan unionin perustuslaista tehtyyn sopimukseen liitettävistä määräyksistä, joilla muutetaan Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimusta seuraavasti:

1 artikla

Korvataan sana "yhteisö" sanalla "unioni".

2 artikla

Kumotaan 3 artikla.

3 artikla

Korvataan III osaston otsikko "Institutionaaliset määräykset" seuraavalla otsikolla:
"Institutionaaliset ja varainhoitoa koskevat määräykset".

4 artikla

Korvataan 107–170 artikla seuraavasti:

"107 artikla

Euroopan unionin perustuslaista tehdyn sopimuksen institutionaalisia ja varainhoitoa koskevia määräyksiä (I-XX–I-ZZ artikla ja III-XX–III-ZZ artikla) sekä mainitun sopimuksen I-45 artiklaa sovelletaan tämän sopimuksen alaan kuuluvissa asioissa, tämän kuitenkaan rajoittamatta 134, 135, 144, 145, 171, 172, 174 ja 176 artiklan erityismääräysten soveltamista."

5 artikla

Korvataan IV osaston otsikko "Varainhoitoa koskevat määräykset" seuraavalla otsikolla:
"Varainhoitoa koskevat erityismääräykset".

6 artikla

Kumotaan 173, 173 a, 175 ja 177–183 a sekä 184 artikla.

7 artikla

Korvataan 190 artikla seuraavasti:

"Neuvosto vahvistaa yksimielisesti unionin toimielimissä käytettäviä kieliä koskevan sääntelyn, sanotun kuitenkin rajoittamatta yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön määräysten soveltamista."

8 artikla

Muutetaan 198 artikla seuraavasti:

"a) Tätä sopimusta ei sovelleta Färsaariin."

9 artikla

Muutetaan 201 artikla seuraavasti:

"Unioni toteuttaa taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön kanssa kiinteän yhteistoiminnan, jota koskevat yksityiskohtaiset säännöt vahvistetaan yhteisellä sopimuksella."

10 artikla

Muutetaan 206 artikla seuraavasti:

"Unioni voi tehdä yhden tai useamman valtion tai kansainvälisen järjestön kanssa sopimuksia assosioinnista, joka koskee vastavuoroisia oikeuksia ja velvollisuuksia, yhteistä toimintaa ja erityismenettelyjä.

Neuvosto tekee nämä sopimukset yksimielisesti ja Euroopan parlamenttia kuultuaan.

Jos nämä sopimukset edellyttävät tämän sopimuksen muuttamista, muutokset on ennalta hyväksyttävä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen N artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen."

Pöytäkirja euroryhmästä

Korkeat sopimuspuolet, jotka

haluavat parantaa voimakkaamman talouskasvun edellytyksiä Euroopassa ja edistää sen vuoksi talouspolitiikan yhä tiiviimpää yhteensovittamista euroalueella,

ovat tietoisia siitä, että on tarpeen antaa erityismääräyksiä vuoropuhelun tiivistämiseksi euroalueen valtioiden välillä, kunnes EU:n kaikki jäsenvaltiot ovat liittyneet euroalueeseen,

ovat sopineet seuraavista määräyksistä, jotka liitetään perustuslakiin:

1 artikla

Euroalueen valtioiden ministerit kokoontuvat keskenään epävirallisiin kokouksiin. Näitä kokouksia pidetään tarvittaessa, ja niissä keskustellaan aiheista, jotka liittyvät valtioiden erityisvastuuseen yhteisen rahan osalta. Komissio ja Euroopan keskuspankki kutsutaan osallistumaan näihin kokouksiin, joiden valmistelusta huolehtivat euroalueeseen osallistuvien talouksien valtiovarainministerien edustajat.

2 artikla

Euroalueen valtioiden ministerit valitsevat puheenjohtajan kahden vuoden toimikaudeksi euroalueen jäsenvaltioiden enemmistöllä.

IV OSA

YLEISET MÄÄRÄYKSET JA LOPPUMÄÄRÄYKSET

IV-1 artikla (ent. A artikla)
Aikaisempien perussopimusten kumoaminen

Perustuslaista tehdyn sopimuksen tullessa voimaan kumotaan Euroopan yhteisön perustamissopimus ja sopimus Euroopan unionista sekä perustuslaista tehdyn sopimuksen liitteenä olevassa pöytäkirjassa ... olevat asiakirjat ja sopimukset, joilla niitä on täydennetty tai muutettu.

IV-2 artikla (ent. B artikla)
Oikeudellinen jatkuvuus Euroopan yhteisöön ja Euroopan unioniin nähden

Euroopan yhteisöjen ja Euroopan unionin kaikki sekä sisäiset että kansainvälisistä sopimuksista johtuvat oikeudet ja velvoitteet, jotka ovat syntyneet ennen perustuslaista tehdyn sopimuksen voimaantuloa aikaisempien sopimusten, pöytäkirjojen tai asiakirjojen nojalla, mukaan lukien kaikki Euroopan yhteisöjen ja Euroopan unionin varat ja vastuut sekä arkistot, siirtyvät Euroopan unionille.

Ensimmäisessä kohdassa mainittujen perussopimusten ja säädösten nojalla hyväksytyt unionin toimielinten säännökset jäävät voimaan perustuslaista tehdyn sopimuksen liitteenä olevassa pöytäkirjassa ... määrätyn edellytyksin. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö pysyy edelleen unionin lainsäädännön tulkintalähteenä.

IV-3 artikla (ent. C artikla)
Alueellinen soveltamisala

1. Perustuslaista tehtyä sopimusta sovelletaan Belgian kuningaskuntaan, Tanskan kuningaskuntaan, Saksan liittotasavaltaan, Helleenien tasavaltaan, Espanjan kuningaskuntaan, Ranskan tasavaltaan, Irlantiin, Italian tasavaltaan, Luxemburgin suurherttuakuntaan, Alankomaiden kuningaskuntaan, Itävallan tasavaltaan, Portugalin tasavaltaan, Suomen tasavaltaan, Ruotsin kuningaskuntaan, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneeseen kuningaskuntaan sekä
2. Perustuslaista tehtyä sopimusta sovelletaan Ranskan merentakaisiin departementteihin, Azoreihin, Madeiraan ja Kanariansaariin III osan ... artiklan mukaisesti.
3. [EY:n perustamissopimuksen liitteessä II] lueteltuihin merentakaisiin maihin ja alueisiin sovelletaan perustuslaista tehdyn sopimuksen [EY:n perustamissopimuksen neljännessä osassa] osassa määrättyä, assosiointia koskevaa erityissääntelyä.

Perustuslaista tehtyä sopimusta ei sovelleta niihin merentakaisiin maihin ja alueisiin, joilla on erityissuhteet Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja joita ei ole mainitussa luettelossa.

4. Perustuslaista tehtyä sopimusta sovelletaan niihin Euroopassa sijaitseviin alueisiin, joiden suhteista ulkovaltoihin huolehtii jäsenvaltio.
5. Perustuslaista tehtyä sopimusta sovelletaan Ahvenanmaahan Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehdoista tehtyyn asiakirjaan liitetyn pöytäkirjan N:o 2 määräysten mukaisesti.
6. Poiketen siitä, mitä edellä olevissa kohdissa määrätään, noudatetaan seuraavaa:
 - a) Perustuslaista tehtyä sopimusta ei sovelleta Färsaariin.
 - b) Perustuslaista tehtyä sopimusta ei sovelleta Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan suvereniteettiin kuuluviin alueisiin Kyproksessa.
 - c) Perustuslaista tehtyä sopimusta sovelletaan Kanaalisaariin ja Mansaareen vain siltä osin kuin uusien jäsenvaltioiden liittymisestä Euroopan talousyhteisöön ja Euroopan atomienergiayhteisöön 22 päivänä tammikuuta 1972 allekirjoitetussa sopimuksessa tarkoitetun mainittuja saaria koskevan sääntelyn toteuttamisen turvaamiseksi on tarpeen.

IV-4 artikla (ent. D artikla)
Alueelliset liitot

Perustuslaista tehty sopimus ei ole esteenä Belgian ja Luxemburgin eikä Belgian, Luxemburgin ja Alankomaiden välisen alueellisen liiton olemassaololle ja toteuttamiselle siltä osin kuin näiden alueellisten liittojen tavoitteita ei saavuteta kyseistä sopimusta soveltamalla.

IV-5 artikla (ent. E artikla)
Pöytäkirjat

Tähän sopimukseen liitetyt pöytäkirjat ovat erottamaton osa tätä sopimusta.

IV-6 artikla (ent. F artikla)
Perustuslaista tehdyn sopimuksen tarkistusmenettely

1. Jäsenvaltion hallitus, Euroopan parlamentti tai komissio voi tehdä neuvostolle ehdotuksia perustuslaista tehdyn sopimuksen tarkistamiseksi. Nämä ehdotukset annetaan tiedoksi jäsenvaltioiden kansallisille parlamenteille.

2. Jos Eurooppa-neuvosto Euroopan parlamenttia ja komissiota kuultuaan tekee yksinkertaisella enemmistöllä myönteisen päätöksen ehdotettujen muutosten käsitlemisestä, Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja kutsuu koolle valmistelukunnan, joka koostuu jäsenvaltioiden kansallisten parlamenttien, jäsenvaltioiden valtion- tai hallitusten päämiesten sekä Euroopan parlamentin ja komission edustajista. Myös Euroopan keskuspankkia kuullaan, jos kyse on toimielimiä koskevista muutoksista raha-asia- alalla. Eurooppa-neuvosto voi päättää yksinkertaisella enemmistöllä olla kutsumatta valmistelukuntaa koolle, jos kyse on muutoksista, joiden laajuus ei sitä edellytä. Tällöin Eurooppa-neuvosto antaa valtuutuksen jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssille.

Valmistelukunta tarkastelee tarkistusehdotuksia ja antaa yksimielisesti suosituksen 3 kohdassa tarkoitettulle jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssille.

3. Neuvoston puheenjohtaja kutsuu jäsenvaltioiden hallitusten edustajien konferenssin koolle hyväksymään yhteisellä sopimuksella perustuslaista tehtyyn sopimukseen tehtävät muutokset.

Muutokset tulevat voimaan, kun kaikki jäsenvaltiot ovat ratifioineet ne valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti.

IV-7 artikla (ent. G artikla)

Perustuslaista tehdyn sopimuksen hyväksyminen, ratifiointi ja voimaantulo

1. Korkeat sopimuspuolet ratifioivat perustuslaista tehdyn sopimuksen valtiosääntönsä asettamien vaatimusten mukaisesti. Ratifioimiskirjat talletetaan Italian tasavallan hallituksen huostaan.

2. Perustuslaista tehty sopimus tulee voimaan ... päivänä ...kuuta ..., jos kaikki ratifioimiskirjat on talletettu siihen mennessä, tai muussa tapauksessa viimeisen ratifioimiskirjan tallettamista seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä.

3. Jos kahden vuoden kuluessa perustuslaista tehdyn sopimuksen allekirjoittamisesta neljä viidesosaa jäsenvaltioista on ratifioinut kyseisen sopimuksen ja yhdellä tai useammalla jäsenvaltiolla on ollut vaikeuksia ratifioinnissa, Eurooppa-neuvosto ottaa asian käsiteltäväkseen.

IV-8 artikla (ent. H artikla)

Voimassaoloaika

Perustuslaista tehty sopimus on tehty rajoittamattomaksi ajaksi.

IV-9 artikla (ent. I artikla)

Kielet¹

Perustuslaista tehty sopimus, joka on laadittu yhtenä kappaleena englannin, espanjan, hollannin, iirin, italian, kreikan, portugalin, ranskan, ruotsin, saksan, suomen, tanskan, [latvian, liettuan, maltan, puolan, slovakian, sloveenin, tšekin, unkarin ja viron] kielellä, ja jonka jokainen teksti on yhtä todistusvoimainen, talletetaan Italian tasavallan hallituksen arkistoon, ja tämä hallitus toimittaa oikeaksi todistetun jäljennöksen siitä muiden allekirjoittajavaltioiden hallituksille.

¹ Tätä artiklaa on mukautettava liittymisasiakirjan mukaisesti.